

België - Belgique
P.B.-P.P.
2000 Antwerpen 1
BC 9497

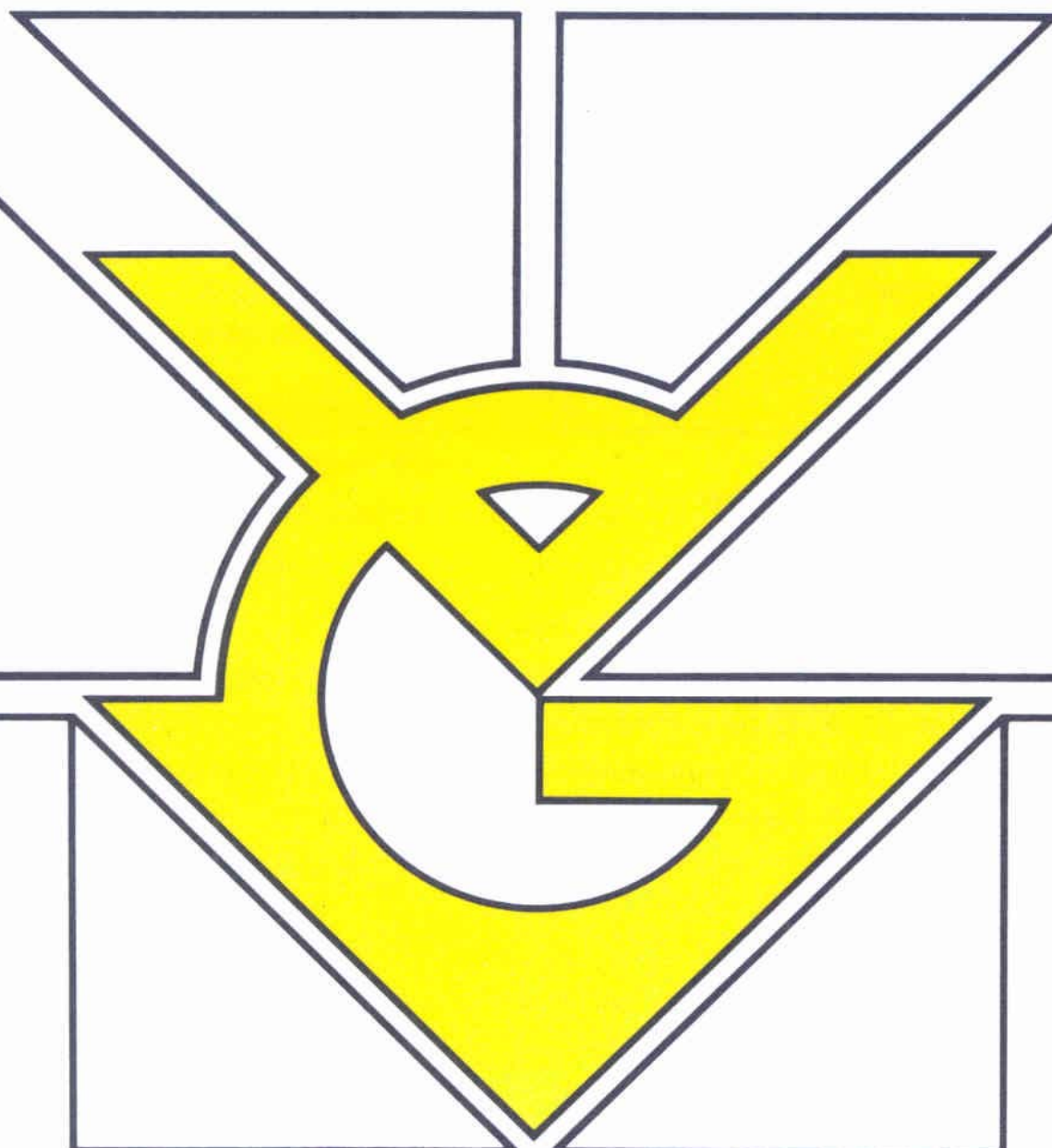
PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND

64ste jaargang

Jul – Aug - Sep 2009

Nr. 3

Inhoud

VOORWOORD	3
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE	4
▪ DEEL I: MELANCHOLIE BIJ HIPPOKRÁTĒS, THEÓPHASTOS EN GALĒNÓS	4
BALANS	7
FORUM	8
▪ BORSTKANKERSCREENING	8
▪ PREVENTIEBONUS IN DE BORSTKANKERSCREENING: EEN TEST	12
▪ TAAL	13
▪ EEN COLLOCATIE - TRAGIKOMEDIE IN DRIE BEDRIJVEN	15
▪ GOED BESTUUR VERSUS BETER BESTUUR	16
▪ OOSTERWHEELVERBINDING EN WAPPERVIADUCT	16
KORTE BERICHTEN	18
VGV-MEDEDELINGEN	23
▪ Brief aan minister-president Kris Peeters (11.06.09)	23
▪ Brief aan N-VA-voorzitter Bart De Wever (11.06.09)	23
▪ Brief aan Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (01.07.09)	24
OVV-MEDEDELINGEN	25
▪ AK-VSZ Nieuwsbrief 13 mei 2009	25
▪ OVV PERSBERICHT 11 juni 2009	26
VGV-CULTUUR	27
▪ TENTOONSTELLINGEN	27
▪ VGV BEZOECT	28
▪ VGV BEZOCHT	29
▪ MUSIKALE CULTURELE FESTIVALS	30
▪ UIT DE DISCOTHEEK	32
▪ BOEKBESPREKINGEN	33
PERSONALIA	42
▪ IN MEMORIAM DOKTER ROGER VAN DER CAMMEN	42
BRIEFWISSELING	42
HOMO LUDENS	43

VMMV-Berichten: **KATERN** ingevoegd.

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: Dr. J. Dockx
Ondervoorzitter: Dr. R. Vermeulen*
Secretaris: Dr. Bart Garmyn
Penningmeester: Dr. G. Debruyne
Cultuur: Dr. J. Dockx
Leden: Prof. Dr. A. Baert, Dr. L. Beeckman,
Dr. L. Ide, Dr. P. H. Jongbloet,
Prof. Dr. E. Ponette*, Dr. D. Van de Voorde,
Dr. J. Van Meirhaeghe*

* oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr. Rik Casteels, K.U.Leuven
Dr. J. Daels, Het Vlaamse Kruis
Dr. E. De Bleeker, oud-voorzitter VMMV
Prof. Dr. L. Denis, directeur
Oncologisch Centrum Antwerpen
Prof. Dr. W. Dierick, U. Antwerpen
Dr. C. Geens, voorzitter
Alumni geneeskunde K.U.Leuven
Prof. Dr. Jan Peers, K.U.Leuven
Prof. Dr. P. Van Cauwenberge, rector U.Gent
Prof. Dr. Philippe Vandekerckhove,
gedelegeerd bestuurder Rode Kruis Vlaanderen
Prof. Dr. G. Verdonk, U.Gent
Dr. R. Verhaert, V.V.K.

NIEUW in Periodiek

HOMO LUDENS

Zie p.43

UITGAVEN VGV

Autokenteken

- Decalco € 2.00,- + € 0.59,- Port
- Aluminium € 3.00,- + € 0.59,- Port

Fiscaal dagboek € 25.00,- + € 1.77,- Port

Lidgeld V.G.V.

Gewoon lid	€ 55.00
Tot 5 jaar na diploma	€ 25.00
Arts zonder praktijk	€ 25.00
Steunend lid	€ 75.00
Artsenkoppel	€ 60.00
Artsenkoppel (tot 5 jaar na diploma of zonder praktijk)	€ 30.00
Abonnement "Periodiek" voor niet leden	€ 20.00

KBC nr. 407-3062251-47

Secretariaat V.G.V.: Ergo de Waellaan 3 - bus 14
2100 Deurne - Antwerpen - Tel: 03/322.28.50 - Fax: 03/322.45.14
e-post: info@vgv.be - webstek: www.vgv.be

W
W
W
-
v
-
g
-
v
-
b
-
e

Nog meer informatie
Makkelijk om te reageren
Of in discussie te treden

VOORWOORD

EEN ASSERTIEF VLAANDEREN EN DE LEGE FEDERALE UIER: QUO VADIS?

Hierbij wil ik u trakteren op 12 vaststellingen, voorwaar een magisch getal.

Vaststelling 1: de federale portemonnee.

België zit in Europa in de kopgroep voor de staatsschuld (300 miljard euro en 10 miljard structurele bezuinigingen tegen 2012) en de belastingen, en in de staartgroep voor de pensioenen. Na de bankencrisis zijn de federale financiële noden enorm toegenomen wat zonder twijfel zal leiden tot een verdoken lastenverhoging.

Vaststelling 2: federaal immobilisme.

Terwijl Van Rompuy spreekt van een periode van stabiliteit staat hij in werkelijkheid volledig stil. Hij heeft wel gelijk als stabiliteit betekent: minder vergaderingen met dunnere agenda's en minder wetsontwerpen. Deze "stabiliteit" verbergt eveneens, naast een nietsontziende persoonlijke strijd tussen MR en PS waarvan er eentje "infréquentable" is, ook een budgettair immobilisme door de financieringswet.

Vaststelling 3: dienstbetoon

De grootste verrassing is het resultaat van de PS in Wallonië, die ondanks alle mogelijke schandalen, een minimale schade incasseerde. De enige mogelijke verklaring kan alleen maar zijn dat veel mensen gebonden zijn aan het PS-systeem door het immense dienstbetoon en cliëntelisme.

Vaststelling 4: de Maddens-doctrine

Door de economische crisis is de context voor een staats-hervorming niet goed. Bovendien zijn de Franstaligen geen vragende partij. Daardoor zal Vlaanderen voor elke vorm van staats-hervorming een hoge prijs moeten betalen. We mogen Jean-Luc Dehaene en vervolgens Guy Verhofstadt dankbaar zijn voor hun bijdragen aan de financieringswet waarvan Hugo Schiltz in 1989 reeds voorspelde dat deze wet het einde van België betekende. Volgens de "Maddens doctrine" waarbij Vlaanderen zijn bevoegdheden maximaal moet invullen zal deze wet, bij het uitblijven van een verdere staats-hervorming, leiden tot het failliet van de sociale zekerheid.

Vaststelling 5: het B-H-V moeras.

De kwestie B-H-V zal automatisch belanden in een juridisch moeras omdat geen wettige verkiezingen mogelijk zijn. Een oplossing zal zichzelf aanbieden zonder dat een prijs ervoor moet betaald worden.

Vaststelling 6: de Vlaamse portemonnee

Vlaanderen moet beducht zijn voor een dreigend tekort van 1 miljard euro in 2009 dat verder kan oplopen tot 9 miljard in 2014.

Vaststelling 7: Vlaams nationalisme.

Het voornaamste verkiezingsresultaat, waaromheen niemand kan maar velen wel lopen, is de nooit geziene score van 37 % voor uitgesproken flamigante partijen. Dit succes dankt het Vlaams nationalisme aan een betere verpakking van de Vlaamse eisen die meer aansluit bij de actualiteit.

Vaststelling 8: Waals realiteitsbesef.

Franstalige politici hebben nauwelijks nog enig realiteitsbesef over wat leeft in Vlaanderen zowel op sociaal, economisch als op psychologisch vlak. Dit komt grotendeels door een gebrekkige kennis van het Nederlands met

een foutieve weergave in de Franstalige media tot gevolg. Daarom spreken de Franstaligen voortdurend over een taalkundige staats-hervorming beperkt tot de splitsing van B-H-V en beseffen ze onvoldoende dat de volgende staats-hervorming sociaal-economisch zal zijn, waarbij het gaat over de financiering van de federale staat en deelstaten mét overheveling van bevoegdheden.

Vaststelling 9: oververtegenwoordiging.

Het Brussels Gewest stemt steeds minder Vlaams en de Nederlandstalige partijen verloren samen meer dan 10.000 stemmen en strandden op 10,7 %. Ze krijgen 17 van de 89 zetels in het Brussels Parlement, vastgelegd door het Lambermontakkoord, wat een oververtegenwoordiging is, bedoeld als een bescherming van de minderheid. De Franstaligen mogen echter evenmin vergeten dat hun ministers en volksvertegenwoordigers op federaal niveau ook oververtegenwoordigd zijn.

Vaststelling 10: weekendhuisje.

We herinneren Joëlle Milquet aan haar belofte om de staats-hervorming te regelen in één weekend in het buitenverblijf van Van Rompuy in De Haan niet te verwarren met J.L. Dehaene.

Vaststelling 11: Brussel is niet Wallonië.

Een recent onderzoek van Le Soir en RTBF toonde aan dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië een toenemende zelfstandige koers wensen t.o.v. elkaar, waarbij Brussel met zijn 40 % allochtonen evolueert naar een Europese hoofdstad en Wallonië, na de zwarte periode van de teloorgang van de delfstoffenindustrie met de sluiting van de meeste hoogovens, meer vertrouwen heeft in het Waalse Gewest dan in Brussel. Het besef dat de zware industrie zich definitief heeft verplaatst naar Vlaanderen maakt dat Wallonië, vervuld van melancholie naar het eens zo welvarende België, geen vragende partij meer is voor een staats-hervorming.

Vaststelling 12: Kai-Mook

Konden we maar deze briljante marketing strategie, de geestelijke moeder van Kai-Mook, strikken want wat heeft een olifantenkalf meer dan een leeuw.

BESLUIT

Zonder twijfel zal de Federale Bedelaar aankloppen aan de Vlaamse poort. Een akkoord over een Vlaamse transfusie is alleen maar mogelijk als voldaan is aan twee voorwaarden:

1. Meer bevoegdheden voor de Vlaamse Gemeenschap, zoals bepaald in de resoluties van het Vlaams Parlement van 3 maart 1999.
2. De bijdragen door de gemeenschappen en gewesten moeten evenredig zijn. Het kan niet dat Vlaanderen méér moet betalen door het financieel wanbeleid van de andere gemeenschap en gewesten.

QUO VADIS FLANDRIA?

Jan Dockx, voorzitter
8 juli 2009

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

Peri melancholiês: De melancholia als “ziekte” en “individuele natuurlijke gesteldheid”: Van Hippokrátês tot Robert Burton. Een korte exploratie van een belangrijk antiek, polysemisch concept en zijn verdere doorwerking tot in de Middeleeuwen en Renaissance.

CV PROF. DR. JAN GODDERIS

- Geboren in 1944
- Gewoon hoogleraar aan de Faculteit der Geneeskunde van de K.U.Leuven.
- Doceert er zowel psychiatrie, geschiedenis van de geneeskunde als cultuurgeschiedenis van de seksualiteit.
- Publiceerde diverse werken op het gebied van de moederdiscipline, de psychiatrie, met betrekking tot de *historia medicinae* en op het grensgebied tussen filosofie, antropologie en geneeskunde.

DEEL I: MELANCHOLIE BIJ HIPPOKRÁTÊS, THEÓPHASTOS EN GALÊNÓS

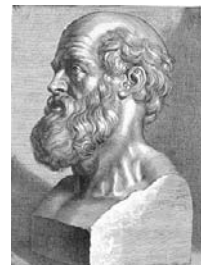
De melancholie bestaat van ouds. Men kan verwijzen naar diverse medische geschriften uit de 5de en de 4de eeuw v. C.: o a, het hippocratisch traktaat ‘*De morbis*’ en naar de ‘*Aphorismi*’. Voor het eerst duiken hierin niet alleen het substantief *hê melancholiê* op, maar ook het op deze toestand betrekking hebbend adjectief *melancholikós*. In de gesubstantiveerde vorm - als *melancholia* - blijft het woord ook later in de teksten voorkomen, zelfs veel later, hoewel de door dit concept geconnoteerde inhoud zich bij herhaling heeft gewijzigd en multipiele, en soms zelfs contradictorische, facetten blijkt te vertonen.

Op een bepaald ogenblik zullen op het melancholie-concept tal van andere etiketten worden geplakt, zoals *nostalgie*, *mal de vivre*, *spleen*, *neurasthenie* en *depressief humeur*. Deze wisselende invullingen illustreren niettemin het fundamentele probleem van de verhouding tussen het somatische en het psychische. De mens worstelt reeds van in de oudheid hiermede. Bij nader toezien kan hierbij de vraag worden gesteld hoe het gehele “zijn” van de mens én zijn “activiteiten” (zijn gedrag) in verband kunnen worden gebracht met zijn lichamelijke; hoe gedetermineerd vanuit zijn “constitutie” (*phûsis*), en hoe gerelateerd aan zijn “temperament”.

Het woord *temperamentum* leeft verder in het huidige psychologisch vocabularium, maar in de Antieke geneeskunde (in de 5de en 4de eeuw v.C.) had het geenszins de karakterologische connotatie die in de huidige notie meeresoneert. Het is de Latijnse vertaling van het Griekse begrip *krásis* en betekent letterlijk mengverhouding. Het gaat hier om een begrip, dat in de fysiologische en pathologische theorieën van de Antieken de connotaties met zich meevoerde van “harmonisch evenwicht” of “evenwichtige proportie”, dat zowel de noties van “orde” en “maat” representeerde. In het samengestelde woord *eu-krasia*, verwees het naar de harmonische vermenging van de vier humoren: bloed, flegma (of slijm), gele gal en zwarte gal, hoewel de toestand van het meest volkomen evenwicht in werkelijkheid niet voorkwam. Steeds was er altijd wel één humorale substantie (bijv. het flegma of de zwarte gal), dat de overhand had, zonder dat dit *eo ipso* uitmondde in een pathologische toestand. Deze *quattuor humores*, die door de Antieke auteurs werden

onderscheiden, verschenen voor het eerst als vierspan in het traktaat ‘*De natura hominis*’, toegeschreven aan Hippokrátês’ schoonzoon, Pólubos.

De zwarte gal (*hê mélaina chólê*), waarvan het vandaag nog gehanteerde woord melancholie is afgeleid, was het sap dat ongetwijfeld de grootste problemen heeft opgeleverd of het meest fascineerde. Hieraan reflecteert de hedendaagse uitdrukking “zwartgalligheid” nog en in het Frans: “*se faire de la bile*”. Traditioneel werden de elementaire kwaliteiten koud en droog hieraan gemeten. Zij verkeerden in oppositie met de kwaliteiten warm en vochtig, die levende wezens nodig hebben om te overleven. De zwarte gal werd in verband gebracht met de milt (*ho splên*) als oorsprongsplaats, het donkergekleurd orgaan, en zij representeerde op een mysterieuze wijze de notie van kwaadaardigheid. Dit blijft herkenbaar in *spleen*, *spleenful* en *splenetic*, die een toestand van zwaarmoedigheid of neerslachtigheid aanduiden. Hippokrátês (zie Fig 1) onderstreepte dat de zwarte gal niet alleen een taaie levenskracht heeft, maar ook een onheilspellend karakter. Als lichaamssap blijkt ze een vernietigende activiteit in een oneindig klein aangrijpingspunt te concentreren.

Ook Galênós, de grote arts en filosoof uit de 2de eeuw n. C. (zie Fig 2), sloot zich aan bij dat soort elementair-mythische voorstellingen. Door Gaston Bachelârd, Frans wetenschapsfilosoof, werden ze aangemerkt als even zovele uitingen van *l’imagination substantielle*. Hierbij heeft men te maken met een substantie met problematisch realiteitsgehalte en een kleine hoeveelheid lijkt bij machte om een krachtig effect door te drukken. Het is vrijwel zeker dat, eens er een geheimzinnige kracht aan wordt toegekend, de hieruit voortvloeiende gevolgen geen grenzen meer zullen kennen. Hetzelfde geldt voor de hardnekkige intellectuele fascinatie voor de toestand waarin deze stof verkeert.

Hippokratês hield voor, dat het uitbraaksel (*to emesma*) van zwarte gal aanleiding geeft tot een warreling wanneer het in contact met de aarde komt. Galênós daarentegen beweerde dat zwarte gal, vergeleken met de gele, in haar uitwerking veel boosaardiger (*kakoêthêstera*) was en veel scherper (*drimútera*) voor wat haar eigenschappen (*tên dínamin*) betreft. Deze variëteit van zwarte gal is het resultaat van oververhitting van de donkergele, en bijgevolg zeer dun. Zij is bijtend effectief in de aarde, zo schrijft Galênós in zijn traktaat '*De locis affectis*' en is niet dik, zoals die andere variant, die als een restant van het bloed kan worden aanzien en enige gelijkenis vertoont met de moer van ongegiste wijn (*hoion trûx haimatos*).

"... Zij zwelt er op, brengt er een gisting teweeg en doet er bellen ontstaan, die een gelijkenis vertonen met deze die uit kokende soep naar boven wellen".

Afhankelijk van de verschillen in samenstelling, of van het relatieve overwicht van deze of gene variëteit van zwarte gal op de andere lichaamssappen, was ze eveneens bepalend voor het constitutie-type van het individu. Zij bepaalde volgens de auteur van '*Problema XXX.I*' zelfs het karakter, wezen, *êthos* van het individu, in hoofdzaak door koude of warmte en de werking van lucht (*pneuma*), die qua hoeveelheid met de respectievelijke warmte- of koude-graad zou variëren. Ofwel, bleek de zwarte gal aanleiding te geven tot het ontwikkelen komen van een welbepaalde "dispositie", algemene gesteldheid of *diáthesis*, die uitmondde in het tot stand komen van aandoeningen. Deze hebben een overmaat aan zwarte gal als gemeenschappelijk kenmerk.

Bepaalde auteurs - onder andere Galênós - beschouwden een bepaalde variant van de zwarte gal als een restant, een ziekmakend ontardings- of afkoelingsproduct van het bloed. Wanneer dit zich ging vastzetten in de hersenventrikels, kon het beroerte en epilepsie veroorzaken én melancholische, anders gezegd de droefgeestige waanzin met vrees. Dit vooral op het moment dat de "homeomere" of gelijkmatig samengestelde substantie van de hersenen corrumpeerde. Maar, een andere keer is de zwarte gal (zoals reeds vermeld) het dunne en scherpe verbrandingsproduct van de gele (van de *xánthê chólê*). Wanneer roetzwarte uitwasemingen (*anathumiaseis*) naar de hersenen opstijgen ten gevolge van oververhitting, kan dit de toestand van zingen, uitzinnigheid, radicaal buiten zichzelf zijn, zelfs van dierlijke razernij (*paraphrosinê thêriôdês*) veroorzaken en aanleiding geven tot het uitbotten van zweren. In zulk geval kunnen de symptomen van "wolfachtige manie" of *lukanthrôpiê* te voorschijn komen, waarbij de betrokkene 's nachts (zoals de wolven) gaat rondzwerven en het er op lijkt dat hij niet alleen dieren en mensen, maar zelfs ook lijken zou kunnen verslinden.

Het is duidelijk dat niet alleen lichamelijke ziekten, onder meer beroerte (*apopléxia*), plotselinge verlamming of verstijving (*narkê*) en vallende ziekte (*epilépsia*), maar ook psychische stoornissen vanouds in verband werden gebracht met condities waarbij de zwarte gal sterk prevaleert. Men kan er ook op wijzen dat het in de Attische omgangstaal gebezigde werkwoord *melancholan* in niet-medische teksten werd aangewend in de betekenis van gestoord zijn, van radicaal buiten zichzelf zijn (o.a. bij Aristophânês en Ménandros). De toestand van een overmaat aan zwarte gal, zeker bij de uit het bloed afkomstige variant, werd in de opvatting van de meeste Antieke auteurs gekenmerkt door het prominent en langdurig voorhanden zijn van vrees (*phóbos*) en droefgeestigheid (*dusthumiê*). Dit werd in verband

gebracht met de zwarte gal op grond van het voor het melancholie-concept als model fungerend 23ste aforisme uit het 6de boek van Hippokratês' '*Aphorismi*' in een vastliggende "parataxis". Hier werd weliswaar geen positie ingenomen met betrekking tot de vraag, of het ene als de oorzaak van het andere moet worden gezien, met name of de zonet vermelde gevoelens van vrees en misnoedigheid de zwarte gal deden uitbreken, dan wel of het juist andersom was.

Ook in Galênós' visie, blijkt de *melancholia* gepaard te gaan met gevoelens van moedeloosheid (*dusthumiê*) en met een afkeer voor de dingen die de persoon het meest dierbaar zijn (met een *apostrophê tôn philtatôn*). Zij wordt door hem als een aandoening beschouwd, die het in de hersenen gelokaliseerde denkvermogen aantast en dus als cognitieve activiteit niet langer in het hart zetelt (zoals Aristotélês aannam!). Het medisch ziektebeeld van de melancholicus - zoals door hem afgegrensd - zal de geneeskunde tot op de drempel van de nieuwste tijd beheersen, waarbij hij stevast als gekweld en tegelijk onrustig zal worden beschreven. Hij heeft een donkere of loodachtige huidskleur: de kleur van de planeet Saturnus! en donkere urine. Hij heeft een gespannen pols en last van een branderig gevoel in de buik. Hij lijdt aan flatulentie, zure oprispingen en hij wordt niet in het minst achtervolgd door begeerten. Zijn blik is neerwaarts gericht, en zijn neerslachtigheid is merkwaardigerwijze heel vaak geassocieerd met visionaire gaven, zoals men aantreft bij profeterende vrouwen, namelijk bij de *Sibullai* en *Bákchides*. De toestand gaat verder gepaard met stotteren, slissen en verontrustende waangedachten.

De eigenschap van de zwarte gal - droog en koud (de eigenschappen van de aarde!) - zou bij heel wat *melancholêsantes* de waan oproepen, dat ze de consistentie hebben van een aarden kruik, waarbij ze behoedzaam de voorbijgangers uit de weg gaan, uit vrees omver gelopen te worden en te breken. Van een andere melancholicus vermeldt Galênós, dat hij overtuigd was dat hij, als een vermoeide Atlas het hemelgewelf van zich zou afwerpen en niet alleen zich zelf maar ook alle andere sterfelijke schepsels zou vernietigen. En over een andere lijder schrijft hij dat hij in het bijzijn van enkele omstaanders onachtzaam een wind had laten ontsnappen en, als gevolg van de hieraan gerelateerde gevoelens van schaamte (*en aischunêi*), volledig wegwijnde.

Maar, in tegenstelling met dit negatieve aspect van de melancholie, zal een van de merkwaardigste en tegelijk meest invloedrijke teksten uit de oudheid, namelijk het fameuze '*Problêma XXX.I*' - toegeschreven aan Théophrastos uit Eresos - dan ook de positieve mogelijkheden ervan belichten. Deze tekst uit de '*Peripatos*' steekt van wal met de vraag naar het *dia tí* of de oorzaak van het fenomeen:

"Waardoor komt het dat alle mannen, die uitzonderlijk (*perittoî*) zijn geweest in de filosofie, politiek, poëzie of kunsten, melancholici zijn, en sommigen zelfs zodanig, dat ze door ziekte worden getroffen [of een toestand van zwakte, moedeloosheid of verslagenheid (*arrhôtêmata*)], die in de zwarte gal hun oorsprong vinden, zoals dit in de heldensagen van Hêrâklês wordt verteld?"

En in dit verband kan men erop wijzen, dat reeds Plato het uitzonderlijke, met name het buitenmaatse, het atypische, het

surplus, het excès (*tó perittón*) had geëvoerd. Hij had effectief in zijn ‘*Phaidros*’ de notie van de goddelijke waanzin of *manía* van de dichters geïntroduceerd, toen hij het had over de Sibyllen en Bakhanten en over allen die daadwerkelijk door een god zijn bezielde (*en-theoi*). Het wekt nu geenszins verbazing, dat Theóphrastos - als leerling van de filosoof én bioloog Aristotélês - zich niet met de idee kon verzoenen, dat bij de door Plato ter sprake gebrachte bevoorrechte waanzin of *manía* (die bij hem *nota bene* ook de “melancholie” insloot) aan een bovennatuurlijke oorsprong moest worden gedacht. Theóphrastos had enige moeite om deze vorm van waanzin te zien als een toestand, die de herinnering zou oproepen aan een andere plaats, die in een bovenhemels licht baadt en waarvan een sterveling slechts in zeldzame momenten van begenadigde *ekstásis* - van *enthousiasmós* (geestververvoering) - een glimp kon opvangen. Theóphrastos blijkt “het geniale” (hij gebruikte hier het woord *euphuês*: “hoogbegaafd; getalenteerd”), ofwel “het uitzonderlijke” (*tó perittón*) als seculier te hebben geïnterpreteerd - in overeenstemming met wat men van een filosoof, tegelijk bioloog, mag verwachten. Hij reduceerde het tot het melancholische temperament; anders gezegd, hij bracht het terug tot de orde van de natuurlijke oorzaken en gevolgen. En hij bediende zich hierbij van de analogie met wijn, wat hem toeliet te benadrukken, hoe de fysieke gesteldheid van een mens zijn geestesgesteldheid diepgaand kan beïnvloeden. Deze analogie liet hem toe te onderstrepen, dat deze invloed voor wat de wijn betreft, zich stap voor stap (*ek prosagógês*) voltrekt en tegelijk sterk varieert met de geconsumeerde hoeveelheid, en, voor wat de zwarte gal betreft, overeenkomstig de hoeveelheid die ervan voorhanden is. Het gaat om een analogie die hem bovendien toeliet te preciseren, dat men een onderscheid moet maken tussen “voor korte tijd en slechts nu en dan” (*ou polun chrónon, all’ oligon*) ... zoals dit bij wijn het geval is en het “van nature en altijd, zolang iemand leeft” (*hê de phúsis aei, heôs tis an êi*) ... zoals men dit bij heel wat melancholici zal kunnen vaststellen.

De melancholie werd door Theóphrastos als een ervaring opgevat en in verband met de hoeveelheid, aard van vermenging en temperatuur van de zwarte gal. Het goddelijke licht moest slechts worden gezien als een correlaat van het duistere (het zwarte: *tó mélan*). De weg, die tot dit licht voert (de weg die leidt naar dit onbeschrijfelijk heerlijk land, waar volgens Plato het werkelijke zijnde troont) lijkt bezaaid met tal van op de loer liggende gevaren. Tegelijk heeft Theóphrastos - analoog met, of wellicht juist ten gevolge van de in de ‘*Phaidros*’ ingevoerde distinctie tussen de goddelijke en de pathologische waanzin - een belangrijk onderscheid geïntroduceerd. Dit onderscheid tussen de “pathologische melancholie” (*melancholia dia nóson*) en de in de kern van het menselijk bestaan, of in diens natuur wortelende “natuurlijke melancholie” (*melancholia dia phúsin*) zal de opvattingen gedurende een bijzonder lange tijd beheersen.

In deze gedachtegang of binnen dit filosofisch discours werd de melancholie gezien als een “bipolair fenomeen”. En dit was legitiem, indien men rekening houdt met de thermodynamische *amphibolia* (of onzekere toestand) van de zwarte gal. Deze oorspronkelijk koude substantie kon diverse en vooral ook snel wisselende warmtegraden aannemen, gaande van extreem koud (*psuchróton*) tot extreem warm (*thermótaton*), dit onder invloed van de dagelijkse inname van voedingsstoffen en hun verder afkoelende, respectievelijk steeds maar verder opwarmende eigenschappen. En het kon toch moeilijk betwijfeld worden: gezien de grillige amfibolie van het hiervoor verantwoordelijke lichaamssap, dat trouwens vergezeld werd van aan deze schommelingen in mengverhouding tussen warm en koud geassocieerde variërende productie van *pneuma*, moest de ziekelijke vorm van melancholie wel door twee antinomische vormen van waanzin worden vergezeld. Men stelde zich hierbij voor dat de ene presentatie van zwarte gal, de extreem koude vorm (afkoelingsproduct van het bloed), werd gekenmerkt door neerslachtigheid (*dusthumiê*) én vrees (*phóbos*); de oververhitte vorm daarentegen door een hooggestemd of opgewekt gevoel (*euthumía*), of door een ervaring van uitzinnigheid (*ekstásis*), niet zelden vergezeld van visionaire gaven.

De melancholie, heel zeker bij het *méson*-type - waarbij de zwarte gal op een middelmatige temperatuur wordt gehouden en men dus te maken heeft met een goede mengverhouding van deze instabiliteit (*eukratos anómalia*) -, liet volgens Theóphrastos toe om zich excentrisch terug te trekken. Dit kon leiden tot geniale mogelijkheden op het vlak van de filosofie, wetenschap, kunst en politiek. Anders gezegd, het predisposeerde tot verheven werkzaamheden van de geest, tot het *perittón*. Rousfos uit Ephese, een belangrijk theoreticus inzake de melancholie uit het begin van de 2de eeuw n. C., daarentegen zou hier oorzaak en gevolg omkeren. Hij betoogde dat lang nadenken en subtiele verrichtingen van de geest op zich tot melancholie predisponeren. Deze positieve opvatting onttrekt de melancholie aan de zogenaamde “krasenleer” en (in een beweging van verwetenschappelijking en immanentisering) aan de mythische sfeer. Melancholie werd voorwerp van een algemene antropologie, een element van de menselijke bestaanshorizon. Personen die door natuurlijke aanleg waren voorbestemd tot het produceren van zwarte gal, maar niet door ziekte, dienden er naar te streven om uit eigen kracht de overmaat van warmte te beperken, om zodoende aan de ziekelijke consequenties te ontsnappen en zelfs een vorm van genialiteit te ontwikkelen.

In deel II zullen wij zien hoe in kerkelijke kringen en vooral in de kloosters met dit begrip werd omgegaan. Hildegard van Bingen heeft hierin een belangrijke rol gespeeld.

De Waalse minderheid in België verhindert dat Vlaanderen op sociaal-economisch gebied de lange-termijnpolitiek voert die het nodig heeft. De Waalse houding schaadt Vlaanderen en ondermijnt de federale samenwerking. Wil Wallonië de Belgische staat instandhouden, dan zal het zich anders moeten gedragen ten overstaan van Vlaanderen.

Manu RUYTS - DE STANDAARD - 26/06/95

De deelstaatverkiezingen

Op 7 juni ll. kleurde de kaart van Vlaanderen vooral oranje en die van Wallonië hoofdzakelijk rood en in mindere mate blauw (DT 09.06.09). Zo wordt de stelling van Lode Wils bevestigd: "Wallonië is meer getekend door het socialisme, Vlaanderen meer door de christendemocratie. Dat betekent dat de beide groepen cultureel en sociaal voorstander zijn van een andere politiek en dat maakt samenleven erg moeilijk" (Knack 08.07.09). En "België is twee landen" schreef Peter Vandermeersch in DS op 8 juni.

De regionale verkiezingen waren ook een overwinning voor de partijen die zelfbestuur voor Vlaanderen uitdrukkelijk in hun programma hebben: samen tellen Vlaams Belang (15,3 %), N-VA (13,1 %), LDD (7,7 %) en SLP (1,1 %) (DS 08.06.09) reeds 37,2 % van de uitgebrachte stemmen. Voeg daarbij de kiezers (en verkozenen) in de andere partijen die meer zelfbestuur voor Vlaanderen wensen, dan halen we gemakkelijk een ruime meerderheid.

"... het is toch wel heel vreemd dat enkele academici durven te ontkennen dat de kiezer Vlaamsgezinder heeft gestemd dan bij de vorige twee verkiezingen" schreef CD&V-senator Pol Van Den Driessche (DS 22.06.09).

Voor die radicalisering bestonden reeds aanwijzingen in een VRT-enquête bij 5.000 Vlamingen die in de Pers nagenoeg werd doodgezwegen: "Zo vindt 43 % dat de economische crisis geen uitstel mag betekenen voor die staatshervorming. Bijna de helft (47 %) is van oordeel dat, als er een akkoord met de Franstaligen onmogelijk is, de Vlamingen Brussel kunnen laten vallen ..." (DS 18.05.09).

Die feiten vormen een duidelijke vingerwijzing voor boegbeelden als Guy Verhofstadt, Bart Tommelein en Caroline Gennez, die hun desinteresse voor meer Vlaamse bevoegdheden reeds eerder (G. Verhofstadt: toespraak tot gestelde lichamen, januari 2007) of in de aanloop naar de verkiezingen (Eric Defoort, Knack 13.05.09) lieten blijken. Zo schoten zij hun flamingante partijgenoten in de rug.

In Brussel noteren we een duidelijke achteruitgang van de stemmen op Vlaamse lijsten: bij de oprichting van het gewest in 1989 waren er dat nog 67.000, bij de vorige gewestverkiezingen in 2004 zakte het aantal tot 62.516 en op 7 juni ll. waren er nog slechts 51.811 (Lars Bové, DT 09.07.09). Dat is een ernstig probleem.

De Europese verkiezingen

De opkomst voor de verkiezingen in de EU was mager: 43,1 % van de stemgerechtigde Europeanen, ondanks de opkomstplicht in landen zoals Luxemburg en België, die in dat % begrepen zijn; in 2004 was de opkomst nog 45,5 % (Dirk De Wilde, DT 09.06.09).

Bij de laatste Europese verkiezingen liep het aantal Belgische zetels door de uitbreiding van de EU terug van 24 naar 22: zowel Vlaanderen als Wallonië leverden een zetel in, met als resultaat 1 zetel voor de Duitstalige kieskring, 13 zetels voor Vlaanderen en 8 voor Wallonië. Bij de volgende Europese verkiezingen over vijf jaar zal Vlaanderen een Europese zetel moeten afgeven aan Wallonië: de oorzaak is de huidige terugloop van Vlaamse stemmen in Brussel (Bart Brinckman, DS 18.06.09).

De Vlaamse regeringsvorming

In vergelijking met de federale regeringen Leterme en Van Rompuy valt vooral op dat de Vlaamse regering heel wat sneller tot stand kwam en dat de regeringscoalitie verschillend is: minister-president Kris Peeters ging dus niet in op de wens van premier Herman Van Rompuy (Wim Van de Velden, DT 26.06.09) en stelde zich op als een onafhankelijke regeringsleider.

In het regeerakkoord staan een aantal zaken die ons als Vlaamse artsen en voorstanders van een Vlaamse Sociale Zekerheid (SZ) aanbelangen:

- o een Vlaamse basishospitalisatieverzekering,
- o een bijkomende kinderbijslagregeling,
- o maatregelen tot versterking en verbetering van eerstelijns-welzijnszorg, preventieve gezondheidszorg, eerstelijnsgezondheidszorg, curatieve gezondheidszorg in de ziekenhuizen, evenals maatregelen voor economische valorisatie van het Vlaams wetenschappelijk potentieel inzake gezondheidszorg, welzijnszorg en nieuwe technologieën,
- o de eis om het volledige gezondheids- en gezinsbeleid, met inbegrip van de gezondheidszorgverzekering en de gezinsbijslagen, te communautariseren,
- o de intentie om de eigen bevoegdheden maximaal in te vullen,
- o de intentie om belangenconflicten in te roepen wanneer andere overheden op het Vlaams bevoegdheidsdomein ageren,
- o de intentie om de staatshervorming te agenderen op het Overlegcomité.

Het feit dat ACLVB, ACV en ABVV in een gezamenlijk communiqué zo tekeergaan tegen discrete initiatieven zoals een aanvullende Vlaamse kinderbijslag en een Vlaamse hospitalisatieverzekering (Katrien Verstraete, DT 11.07.09) wijst erop dat hun eerste bekommernis niet de belangen van hun leden is. De toplui van deze vakbonden zijn zich vooral bewust van hun financiële en politieke macht in de huidige Belgische constellatie en weten niet of ze diezelfde posities zullen kunnen handhaven in een Vlaamse SZ. Hun pleidooi voor de interpersonele solidariteit op Belgisch niveau is een handige dekmantel voor die vrees. Ik schrijf dat met respect voor de rol van die vakbonden in het verleden in de emancipatie van de arbeiders en voor hun grotendeels idealistische basis.

Een ander positief punt in het regeerakkoord is dat de Vlaamse regering, nu besparingen onafwendbaar zijn, zelf het goede voorbeeld geeft door het aantal ministers te beperken tot 9 in plaats van de toegelaten 11, en door het aantal kabinetleden te verminderen van 490 tot 288 (Bart Haeck en Katrien Verstraete, DT 10.07.09). De vraag blijft trouwens of er, zoals Paul De Grauwe opmerkte (DS 13.07.09), voldoende geld zal zijn om hoger vermelde initiatieven te realiseren in het licht van de doelstelling om in 2011 een evenwicht in de begroting te bereiken.

Negatieve punten in de vorming van de Vlaamse regering zijn het dumpen van de bekwame Frank Vandenbroucke en het binnenhalen van Pascal Smet, die geen problemen heeft met de uitbreiding van Brussel ten koste van Vlaamse randgemeenten (vdr, DS 13.07.09; Wim Winckelmans, DS 16.07.09). Hopelijk kan Geert Bourgeois laatstgenoemde neutraliseren.

Een volk met zelfrespect kan om democratische redenen onmogelijk de federale regering van Herman Van Rompuy steunen: enerzijds beschikt ze slechts over 42 van de 88 Vlaamse Kamerzetels (DS 30.12.08; Periodiek jan. 2009, p. 8) en heeft ze dus geen meerderheid aan Vlaamse kant, anderzijds telt ze 12 Franstalige tegenover 9 Nederlandstalige ministers/staatssecretarissen naast de klassieke "communautair neutrale" eerste minister (DS 17 en 18.07.09), dit alles in een land waar de Vlamingen 60 % van de bevolking uitmaken. De regering Peeters daarentegen beschouwen we als onze legitieme regering. Wij wensen onze minister-president een volgehouden inspanning om zijn regeerakkoord te verwezenlijken en zullen daar nauwlettend op toezien.

Eric Ponette

20 juli 2009

* In deze rubriek worden bijdragen van VGV-leden en andere personen, evenals reacties hierop, opgenomen; elke auteur is zelf verantwoordelijk voor de inhoud.

BORSTKANKERSCREENING

Screening in Noord en Zuid, een wereld van verschil

Sedert bijna 10 jaar loopt in België een bevolkingsonderzoek voor borstkankerscreening. Omdat de gemeenschappen verantwoordelijk zijn voor de organisatie van dit bevolkingsonderzoek is het logisch dat er verschillen zijn hoe dit in Vlaanderen en Wallonië wordt georganiseerd. Wat niet logisch is, is het feit dat wetenschappelijke evidentie in beide landsdelen niet op dezelfde manier wordt geïnterpreteerd. Tegen alle wetenschappelijke evidentie in blijven Franstalige artsen zweren bij het "mammografisch bilan". In plaats van gebruik te maken van een kwaliteitsvolle screeningsmammografie worden Waalse vrouwen gescreend buiten het bevolkingsonderzoek om met een diagnostisch onderzoek (mammo+echo). Dit verhoogt niet enkel de kosten voor de screening, maar zorgt eveneens voor een gebrekkige kwaliteitscontrole. Dit leidt op zich tot een groot aantal nutteloze invasieve vervolgonderzoeken. Het wordt tijd dat het nomenclatuurnummer voor een diagnostische mammo niet langer kan misbruikt worden voor een opportunistische screening zonder kwaliteitscontrole. Een nomenclatuurwijziging dringt zich op.

Dr. Bart Garmyn is auteur van de aanbeveling borstkankerscreening van Domus Medica. Hij zetelt namens deze vereniging in de Vlaamse werkgroep borstkankerscreening. Hij analyseert kritisch de gegevens uit het 6de opvolgrapport borstkankerscreening van het Intermutualistisch Agentschap (IMA).

Het belang van kwaliteitsvolle screening voor reductie borstkankersterfte

Borstkanker is een belangrijk gezondheidsprobleem. Bij één vrouw op negen wordt borstkanker gediagnosticeerd voor de leeftijd van 75 jaar. Borstkanker is hierdoor de frequentste kanker, goed voor 35,5% van alle tumoren bij vrouwen. Borstkanker is de belangrijkste doodsoorzaak bij vrouwen onder de leeftijd van 70 jaar en is verantwoordelijk voor een kwart van de verloren levensjaren door kanker; 11,9% van alle verloren potentiële levensjaren is aan borstkanker te wijten. Dit betekent dat er nog een belangrijke gezondheidswinst te boeken is door het terugdringen van vroegtijdige overlijdens ten gevolge van borstkanker.

Tweejaarlijkse participatie aan borstkankerscreening door mammografie vermindert immers de sterfte aan borstkanker voor vrouwen tussen 50 en 69 jaar. De meeste meta-analyses van de RCT's ("Randomised Controlled Trial") wijzen op een significante daling van de mortaliteit ten gevolge van borstkanker met minstens 25% bij vrouwen tussen de 50 en 69 jaar die voor een screening werden uitgenodigd. Het overlevingsvoordeel is blijvend en neemt met de tijd significant toe.

De ervaring van de radioloog en de technische kwaliteit van het centrum beïnvloeden echter in sterke mate zowel de sensitiviteit als de specificiteit van de mammografie. Dit verklaart waarom de Europese Unie sterk de nadruk legt op de noodzaak van een goede kwaliteitscontrole in ieder screeningsprogramma. De strenge kwaliteitseisen van de screeningsmammografieën moeten voldoende hoog zijn om de nevenwerkingen van de screening in het bevolkingsonderzoek zo beperkt mogelijk te houden. Zonder stringente kwaliteitscontrole riskeer je niet alleen een heleboel tumoren te missen, je riskeert ook een heleboel vrouwen door te verwijzen voor nutteloos invasief onderzoek. De apparatuur voor alle screeningsmammografieën en de wijze waarop hiermee wordt gewerkt, moeten dus aan strenge kwaliteitseisen voldoen.

In 1998 werden door de Vlaamse overheid gezondheidsdoelstellingen geformuleerd, op basis van gegevens uit de gezondheidsindicatoren. De derde gezondheidsdoelstelling gaat over vroegtijdige borstkankeropsporing en werd onlangs als volgt geherformuleerd: "Tegen 2012 verloopt het Vlaamse bevolkingsonderzoek naar borstkanker bij vrouwen van 50 tot en met 69 jaar doelmatiger. Dat houdt in dat voldoende vrouwen deelnemen, dat meer kankers tijdig worden gevonden en dat er zo weinig mogelijk overbodige onderzoeken worden uitgevoerd."

Het federale protocol en het ontstaan van de nomenclatuur rond screeningsmammografie

Om de gezondheidsdoelstelling doelstelling te verwezenlijken hebben de gemeenschappen en de federale overheid op 25 oktober 2000 een protocol ondertekend dat de organisatie en de financiering van de georganiseerde borstkankerscreening in België mogelijk maakt. Voor dit protocol heeft men zich gebaseerd op de richtlijnen van Europe Against Cancer. De kosten voor de organisatie van het bevolkingsonderzoek en voor de kwaliteitscontrole worden betaald door de gemeenschappen. De kosten voor de radiologische opname worden betaald door het federale RIZIV.

Naar aanleiding van dit protocol werd een wijziging aangebracht in de nomenclatuur. Vanaf juni 2001 bestaat er een specifieke nomenclatuurcode voor de screeningsmammografie, naast die van de klassieke mammografie die we hier 'diagnostische' mammografie noemen. Vóór juni 2001 bestond in de nomenclatuur van de geneeskundige verstrekkingen slechts één benaming voor de mammografie, of ze nu werd uitgevoerd om diagnostische redenen of als screening.

Vandaag wordt er een onderscheid gemaakt tussen :

1) de *'diagnostische' mammografie* ('vroegere' mammografiecodes), in principe enkel voorgeschreven voor diagnose of opvolging van borstpathologie, maar in de praktijk meestal aangevraagd voor opportunistische screening :

450096 : mammografie per borst ambulant uitgevoerd bij een radioloog

461090 : mammografie per borst ambulant uitgevoerd bij een gynaecoloog

2) de *screeningsmammografie* (nieuwe nomenclatuurcode sinds juni 2001) :

450192-450203 : mammografie van beide borsten (eerste lezing) in het kader van een door een overheid georganiseerd bevolkingsonderzoek - respectievelijk ambulante en ziekenhuis codes.

Een screeningsmammografie heeft tot doel kwaadaardige letsels of aandoeningen te vinden op een moment waarop genezing nog mogelijk is. Dit gebeurt bij een populatie asymptomatische vrouwen zonder specifieke indicatie voor een borstsonderzoek. Hierbij wordt gebruik gemaakt van twee mammografische opnamen (mediolatero-oblique opname en craniocaudale opname). De screeningsmammografie moet voldoen aan de kwaliteitskenmerken van een screening en kan enkel door een erkende mammografische eenheid worden uitgevoerd. De noodzakelijke kwaliteitscontrole gebeurt enkel systematisch in het kader van het bevolkingsonderzoek.

Een diagnostische mammografie wordt in principe gebruikt bij vrouwen met klinische symptomen van borstkanker of bij de oppuntstelling van een eerder gediagnosticeerd of behandeld letsel (bijvoorbeeld de oppuntstelling van een afwijkende screeningsmammografie). Bij een diagnostisch onderzoek worden bijkomende opnames gemaakt en worden vaak verdere diagnostische hulpmiddelen gebruikt zoals een echografie, magnetische resonantietomografie (MRT) en meer invasieve diagnosemiddelen. Een radiologische dienst behoeft geen speciale erkenning voor het uitvoeren van een diagnostische mammografie en de eenheid moet niet beantwoorden aan de kwaliteitskenmerken van screening. Een diagnostische mammografie zou dus per definitie niet als screeningsmammografie mogen aangewend worden.

Organisatie bevolkingsonderzoek en kwaliteitscontrole op mammografische eenheden

Op 15 juni 2001 is het bevolkingsonderzoek naar borstkanker in Vlaanderen van start gegaan bij vrouwen van 50 tot en met 69 jaar. In Wallonië en Brussel is de campagne gestart in juni 2002. Het bevolkingsonderzoek is een invulling van een Europees programma dat is opgesteld volgens nauw omschreven criteria van de Europese Commissie in 2001 :

- ° organisatie van een screeningsprogramma op regionale of nationale schaal;
- ° definitie van een doelbevolking en screeningsintervallen;
- ° definitie van de kwaliteitscriteria van het programma;
- ° bestaan van een structuur verantwoordelijk voor implementatie, kwaliteit en evaluatie van het programma;
- ° monitoring van het programma en registratie van de kankerincidentie.

De borstkankeropsporing via screeningsmammografie verloopt via twee sporen. De vrouwen uit de doelgroep kunnen tweemaal een gratis onderzoek laten uitvoeren:

- ofwel na raadpleging van hun huisarts of gynaecoloog, die hen doorverwijst naar een erkende 'mammografische eenheid' (eerste spoor) ;
- ofwel nadat zij een schriftelijke uitnodiging vanuit het regionaal screeningscentrum hebben ontvangen om zich rechtstreeks aan te bieden bij zo'n 'mammografische eenheid' zonder een verwijzing door een arts. De uitnodigingsbrief geldt als aanvraagformulier (tweede spoor).

In Vlaanderen werden de kwaliteitseisen voor mammografische eenheden vastgelegd in een normenbesluit. Alleen erkende mammografische eenheden die aan dit normenbesluit beantwoorden, kunnen in Vlaanderen in een screeningsprogramma optreden. Een erkende mammografische eenheid is een voorziening die onder leiding staat van een erkend radioloog en technisch uitgerust is om screeningsmammografieën uit te voeren conform de richtlijnen voor kwaliteit. De mammografische eenheden staan in voor het mammografisch borstsonderzoek, voor de eerste lezing en voor de protocollering ervan. De eenheid moet voldoen aan verschillende criteria. Er wordt in de eerste plaats gekeken naar de fysisch-technische kwaliteit. Hiervoor gebeurt een acceptatietest en zijn er interne en externe periodieke technische controles. Tevens wordt de radiografische kwaliteit in het oog gehouden. Dit heeft onder meer te maken met de correcte positionering, het aantal technische heroproepen en de concordantiegraad tussen de eerste en de tweede/derde lezing. Ten slotte houdt men bij de erkenning ook rekening met de organisatorische kwaliteit, onder meer de tijdigheid van het doorgeven van volledige en correcte gegevens en de klantvriendelijkheid.

Er zijn in Vlaanderen bovendien 5 regionale screeningscentra (RSC) erkend. Dergelijk centrum is een expertisecentrum voor vroegtijdige borstkankeropsporing. Wat het mammografisch borstsonderzoek betreft, staat het regionaal screeningscentrum in voor de organisatie van de tweede lezing en de protocollering ervan en eventueel voor de derde lezing en de protocollering ervan. Een bijkomende taak van het RSC is de kwaliteit van de erkende mammografische eenheden controleren en het screeningsproces in al zijn aspecten bijsturen. De erkenning van een mammografische eenheid en van een centrum voor borstkankeropsporing wordt voor drie jaar verleend.

In het Franstalige landsgedeelte heeft het bevolkingsonderzoek nooit de steun gekregen van het artsenkorps. Blijkbaar hebben de Franstalige collegae nooit echt begrepen hoe belangrijk de kwaliteitscontrole is bij de organisatie van een bevolkingsonderzoek. Bovendien zweren zij tegen alle wetenschappelijke richtlijnen in bij het verder uitvoeren van een echografisch onderzoek in het kader van screening.

Dit heeft geleid tot twee verschillende screeningsculturen in dit land. In Vlaanderen wordt 2/3 van de gescreende vrouwen onderzocht met een screeningsmammografie. In het Franstalig landsgedeelte is dit nauwelijks één op zes (zie tabel 1).

Tabel 1: Het percentage vrouwen dat wordt gescreend met een screeningsmammografie en door een “diagnostische mammografie”.

Bron: Fabri V, Remacle A : Programma Borstkankerscreening Vergelijking van de eerste drie rondes 2001-2002, 2003-2004 en 2005-2006 Verslag nr. 6 van het Intermutualistisch Agentschap

	België	Vlaams Gewest	Brussel Hoofdst. Gewest	Waals Gewest
Totale couverture				
2001-2002	50%	50%	49%	49%
2003-2004	56%	56%	51%	56%
2005-2006	59%	62%	53%	57%
Couverture door screeningsmammografie				
2001-2002	14%	23%	0%	1%
2003-2004	24%	35%	5%	10%
2005-2006	28%	41%	8%	10%
Couverture door diagnostische mammografie				
1999-2000	38%	33%	47%	45%
2001-2002	35%	27%	48%	48%
2003-2004	31%	21%	46%	46%
2005-2006	32%	21%	45%	48%
Opvolging gedurende 3 periodes				
N	836.697	499.995	65.181	271.521
Niet gescreend	29%	24%	28%	39%
1 keer gescreend	22%	14%	18%	35%
2 keer gescreend	22%	29%	22%	10%
3 keer gescreend	27%	33%	32%	16%
Trouw aan SM *	6%	10%	0,3%	0,1%
Trouw aan DM **	13%	10%	28%	13%

* Trouw aan SM = SM in 2001-2002, SM in 2003-2004 en SM in 2005-2006

** Trouw aan MD = DM in 2001-2002, DM in 2003-2004 en DM in 2005-2006

“Echo” of “geen echo” ? That is the question !

Het toevoegen van een echografie aan de screeningsmammografie veroorzaakt een zeer kleine toename van de gevoeligheid van het onderzoek. Een aantal factoren maken het toevoegen van een echografie in bevolkingsonderzoek echter niet wenselijk:

- een grote toename van het aantal vals-positieven (met overbodige biopsie als gevolg);
- moeilijkheid van het onderzoek (veel vals-positieven maar ook veel vals-negatieven);
- toename van de screeningskosten (extra echografie + extra kosten voor de door de echo uitgelokte biopsieën);
- moeilijke technische controle en dubbele lezing.

Eén van de bijkomende doelstellingen van het screeningsprogramma bestaat er trouwens in het percentage bijkomende onderzoeken medische beeldvorming bij de screeningsmammografie – echografie, diagnostische mammografie, NMR – te doen dalen. Volgens Europe Against Cancer, moet de kwaliteitsnorm lager liggen dan 5%.

De senologische balans wordt gedefinieerd als een diagnostisch mammografisch onderzoek dat dezelfde dag gevolgd wordt door een echografie. In België wordt er bij opportunistische screening bijna systematisch een beroep gedaan op de senologische balans, in de drie gewesten en ongeacht de leeftijd van de vrouw. 83% van de diagnostische mammografieën wordt immers gevolgd door een echografie. Dit percentage evolueert omzeggens niet sinds de invoering van het programma.

Het percentage screeningsmammografieën gevolgd door een echografie schommelt van gewest tot gewest – 5% in Vlaanderen, 7% in Brussel en 11% in Wallonië. Het blijft het hoogste in Wallonië niettegenstaande een daling met 5% op 4 jaar. Dit hoge percentage wordt gedeeltelijk verklaard door een eveneens hoog percentage senologische balans volgend op een screeningsmammografie – 7,2% in Wallonië tegenover 2,9% in Vlaanderen en Brussel.

Als we het percentage screeningsmammografieën gevolgd door alleen maar een echografie bekijken – d.w.z. niet gepaard gaande met een diagnostische mammografie- dan steekt Wallonië (8,8%) uit boven Brussel (6,1%) en Vlaanderen (2,8%). De toevlucht tot de echografie verschilt van gewest tot gewest en neemt toe bij de jonge vrouwen. Dit verschil is volgens het IMA waarschijnlijk afhankelijk van de “regionale gewoontes”.

Te veel echo zorgt voor te veel punctie

In de derde uitgave van de European guidelines for quality assurance in mammography screening, geeft Europa tegen Kanker de verhouding tussen goedaardige en kwaadaardige biopsieën aan als één van de indicatoren van de performantie van een screeningprogramma. De ratio wordt als aanvaardbaar beschouwd indien gelijk aan 1 :1 bij de eerste ronde of bij de volgende rondes. Hij wordt gezien als wenselijk indien $\leq 0,5:1$ bij de eerste ronde en $\leq 0,2:1$ bij de volgende rondes.

Bij gebrek aan anatomopathologische of klinische informatie, gaat het IMA rapport over tot een benadering van deze indicator op basis van uitgevoerde puncties en/of biopsieën. Men beschouwt als kwaadaardig de biopsieën gevolgd door een amputatie, tumorectomie of mastectomie. In 2006, werd 1,4% van de screeningsmammografieën gevolgd door een punctie of biopsie tegenover 4,7% bij de diagnostische mammografieën. De keuze voor het type van onderzoek bepaalt dus sterk het risico op biopsie.

49 % van de puncties/biopsieën uitgevoerd na een **screeningsmammografie** worden gevolgd door een heelkundige ingreep - amputatie, tumorectomie of mastectomie. De verhouding 1:1 wordt dus gerespecteerd. Het aantal biopsieën gevolgd door een heelkundige ingreep ligt echter veel hoger in Vlaanderen (55 %), dan in Brussel (43 %) en Wallonië (34 %). In het Franstalig landsdeel worden dus zelfs in het programma de Europese kwaliteitscriteria niet gehaald.

39 % van de puncties/biopsieën uitgevoerd na een **diagnostische mammografie** worden gevolgd door een amputatie, tumorectomie of mastectomie. Dit percentage ligt eveneens hoger in Vlaanderen (50 %) dan in Brussel (41 %) en in Wallonië (31 %). Het besluit ligt voor de hand. De duidelijke keuze voor kwaliteit in het Vlaamse programma aangevuld met de Franstalige keuze voor het senologisch bilan zorgt ervoor dat er veel nodeloze biopsieën gebeuren aan de andere kant van de taalgrens.

Screening in Noord en Zuid: een wereld van verschil:

In Vlaanderen, waar de opportunistische screening minder ingeburgerd was, heeft het programma snel ingang gevonden door nieuwe vrouwen aan te trekken en door de diagnostische mammografie te vervangen door de screeningsmammografie. Na afloop van de eerste ronde (2001-2002) bereikt de participatiegraad aan het programma 23 %. Tijdens de tweede ronde, stijgt de participatiegraad tot 35 % en blijft toenemen, hoewel trager, tot 41 % in de derde ronde (2005-2006). Tijdens de derde ronde van het programma lag de totale couverture van 62 % nog slechts 8 % lager dan de Europese aanbevelingen.

In Wallonië en Brussel, waar de opportunistische screening al ingeburgerd was, vindt het screeningsprogramma minder gemakkelijk ingang. Blijkbaar zijn zowel de vrouwen als de voorschrijvers moeilijk te overtuigen van het belang van de screening in het kader van een programma. In Wallonië en Brussel heeft de opportunistische screening nog altijd de overhand. Het wordt gekenmerkt door een quasi systematische toevlucht (83 %) tot de senologische balans. Nochtans biedt de opportunistische screening niet dezelfde waarborgen op het gebied van toegankelijkheid en kwaliteit als de georganiseerde screening en zijn er bovendien aanzienlijke bijkomende kosten voor de maatschappij aan verbonden.

Tabel 2 toont de kostprijs van een screening met screeningsmammografie versus het gebruik van "een diagnostisch bilan".

Van 1/01/2009	Honorarium	Rechthebbende zonder VT		Rechthebbende met VT	
	€	RIZIV	Patiënt	RIZIV	Patiënt
Radioloog (geaccrediteerd)					
2 mammografieën (450096)	43,82	38,86	4,96	43,82	0,00
Consultancehonorarium (460795)	26,24	18,80	7,44	23,27	2,97
Forfaitair honorarium (460994)	23,99	23,99	0,00	23,99	0,00
Totaal mammografieën	94,05	81,65	12,40	91,08	2,97
Echografie borst (460132)	19,79	17,42	2,37	19,79	0,00
Totaal mammografieën + echografie	113,84	99,07	14,77	110,87	2,97
Gynaecoloog (geaccrediteerd)					
2 mammografieën (461090)	43,82	38,86	4,96	43,82	0,00
Consultatie (102535)	22,46	14,91	7,55	19,88	2,58
Totaal mammografieën	66,28	53,77	12,51	63,70	2,58
Echografie borst (460132)	19,79	17,42	2,37	19,79	0,00
Totaal mammografieën + echografie	86,07	71,19	14,88	83,49	2,58
Screening					
Screeningsmammografie (450192)	58,43	58,43	0,00	58,43	0,00
Tweede lezing (450214)	5,84	5,84	0,00	5,84	0,00
Totaal	64,27	64,27	0,00	64,27	0,00

Bron: Fabri V, Remacle A : Programma Borstkankerscreening Vergelijking van de eerste drie rondes 2001-2002, 2003-2004 en 2005-2006 Verslag nr. 6 van het Intermutualistisch Agentschap

Deze wereld van verschil is ook symptomatisch voor de verschillende medische cultuur waarbij Vlaamse artsen sterker beïnvloed worden door de Angelsaksische literatuur en de Franstaligen door de Franse literatuur. In de huidige cultuur van “Evidence Based Medicine” is er echter geen plaats meer voor een “aparte” Franstalige invulling van de wetenschap. De aanbevelingen rond Borstkankerscreening van het Federaal Kenniscentrum worden echter wel degelijk sterker geïmplementeerd in Vlaanderen dan in het Franstalig landsgedeelte.

De vervanging van de diagnostische mammografie door de screeningsmammografie en de sensibilisering en opvang van nog niet onderzochte vrouwen voor de georganiseerde screening wordt door tal van factoren gehinderd: onwetendheid over het programma en de voordelen ervan, gewoontes en terughoudendheid van de voorschrijvers en van de vrouwen, organisatorische en financiële hinderpalen (minder erkende eenheden), aangezien het honorarium voor de verstrekking van een diagnostische mammografie nog steeds heel wat hoger ligt dan dat van een screeningsmammografie. In 2009 is er nog steeds een verschil van € 50 tussen het honorarium voor een senologische balans uitgevoerd door een radioloog (€ 114) en het honorarium voor een screeningsmammografie gevolgd door de dubbele lezing (€ 64).

Zolang men de gezondheidszorg echter verder met federale middelen wil organiseren, dienen de regels aan beide kanten van de taalgrens op dezelfde manier te worden geïmplementeerd. De oplossing voor dit probleem wordt gezocht in een wijziging van de nomenclatuur voor diagnostische mammografie. Op dit ogenblik circuleert een voorstel om de aanvraag voor een diagnostisch onderzoek aangevuld met echo afhankelijk te maken van duidelijke klinische redenen. Dergelijk voorstel zou niet enkel de kwaliteit van de screening verbeteren in beide landsgedeelten, het zou bovendien de kosten van de screening verminderen. Hopelijk wordt deze logica aanvaard door alle partners in het gezondheidsbeleid en aan beide kanten van de taalgrens.

Bart Garmyn

PREVENTIEBONUS IN DE BORSTKANKERSCREENING: EEN TEST

Vlaanderen zal voor het eerst en weliswaar in een proefstadium huisartsen en gynaecologen belonen die voldoende patiënten doorverwijzen voor een screeningsmammografie. Dergelijk “target payment” heeft in andere landen zijn efficiëntie al bewezen. Indien dit project lukt is er weer een stap gezet in de verdere communautarisering van de gezondheidszorg.

De werkhypothese:

Stijgt de totale participatiegraad (percentage vrouwen dat een screeningsmammografie ondergaat) van de borstkankerscreening (BKS) door het invoeren van de preventiebonus?

De doelgroep wordt gevormd door de huisartsen en gynaecologen die werkzaam zijn in de 13 gemeenten van de regio van de Logo (Lokaal Gezondheidsoverleg) Zuiderkempen.

De controle groep wordt gevormd door huisartsen en gynaecologen uit een vergelijkbare regio.

De participatiegraad in de periode 2009 en 2010 zal vergeleken worden met de participatiegraad in de twee voorgaande jaren 2007 en 2008.

Aan dit zo wel in de regio waar de preventiebonus werd aangekondigd als in de controlegroep waar dit niet gebeurt is.

Vrouwen kunnen op 2 manieren verwezen worden voor een screeningsmammografie. In het zogeheten *eerste spoor* met een verwijzing van hun huisarts of gynaecoloog maar ook in het *tweede spoor* op uitnodiging van het provinciaal screeningscentrum om zich aan te bieden in een erkende radiologische eenheid.

In de regio Zuiderkempen lag de participatiegraad met zijn 56,59 % al vrij hoog boven het gemiddelde in Vlaanderen. Een efficiënte BKS vraagt echter een participatiegraad van 75 %.

De uitdaging is dus groot!

De huisartsen en gynaecologen zullen per gescreende vrouw uit hun praktijk (GMD-inschrijving geldt als norm) een vast bedrag krijgen afhankelijk van de toegenomen participatiegraad in de hele regio, zowel in het eerste en als in het tweede spoor.

Stijgt deze met 2,5 % dan krijgen ze per vrouw 2 euro preventiebonus. Bij een stijging van 10 % loopt dit op tot 8 euro per vrouw.

Het zou natuurlijk beter zijn als elke arts zou beloond worden voor zijn individuele inspanning, dus voor zijn individueel stijgingspercentage, maar dit was (voorlopig ?) logistiek iets te moeilijk om te realiseren.

Als dit proefproject lukt, kan dit eventueel uitgebreid worden in heel Vlaanderen. Een bezoldiging voor artsen van een niveau dat een vergelijking met het buitenland kan doorstaan zal echter nog niet voor morgen zijn. Want ook in dit project bespaart Vlaanderen op de RIZIV-kosten zonder dat het er de baten van krijgt. Een screeningsmammografie kost een derde van een diagnostische mammografie. Een vroegdiagnose van borstkanker bespaart op behandelingskosten. Deze besparingen komen echter ten goede aan het federale niveau. En juist, ja in Brussel en Wallonië wordt amper gescreend en dan vooral met de dure diagnostische mammografieën.

Als de preventiebonus zijn nut bewijst in de BKS kunnen andere preventiebonussen volgen.

Aantal 65+ gevaccineerd tegen griep. Aantal uitstrijkjes baarmoederhalskanker. Aantal gevaccineerden tegen HPV, tetanus, hepatitis B enz. Zo kan de gezondheidszorg verder gecommunautariseerd worden.

Dr Dirk Van de Voorde, voorzitter Logo Zuiderkempen

Taal is het belangrijkste communicatiemiddel tussen personen en groepen, b.v. bevolkingsgroepen, zo heeft elk volk of elke groep van volkeren zijn taal, zijn eigen taal, wij Vlamingen, Zuid Nederlanders, het Nederlands.

Opdat een taal haar rol zou kunnen spelen moet zij in de eerste plaats duidelijk zijn. Dit hangt van meerdere

factoren af : het woord, de zin, de uitspraak/schrijfwijze.

Het woord moet wel omschreven begrippen dekken, zo niet komt men tot misverstanden, denken wij b.v. aan het woord “aardig” in Noord en Zuid.

Daarenboven dienen de woorden te worden geplaatst in begrijpbare, logisch opgebouwde zinnen; dit vraagt zeker voor de gesproken taal gewoonte, oefening beginnend op school, nog beter thuis (met de paplepel !!!!!).

In duidelijk taalgebruik speelt juiste, uniforme terminologie een belangrijke rol ; hier komen wij op terug wanneer wij het hebben over de medische wereld.

Van het grootste belang is de uitspraak; de invloed van het dialect is hier belangrijk en dat is begrijpelijk, kan zelfs verrijkend zijn: luister maar eens naar Maastrichtenaars onder elkaar, zuiver dialect, en de Maastrichtenaars met een “vreemde”, wat een keurig Nederlands. Maar in Vlaanderen speelt de verkavelingstaal, noch vis noch vlees, een belangrijke, ongunstige rol.

Taal moet niet alleen duidelijk zijn maar ook verzorgd. Elke aangesprokene mag dit verwachten, het is een vorm van beleefdheid tegenover de andere. Maar het is ook een natuurlijke vorm van zin voor eigenwaarde. Dit laatste begrip staat de laatste decennia onder druk; een zekere slordigheid uit zich in alle aspecten van de samenleving, ook in de taal: in het zuiden uit dit zich in de slordige, stijlloze verkavelingstaal, in het noorden in de inslag van de gangbare dialecten van de randstad Holland (of gewoon slordige taal).

Stijlvolle taal getuigt van cultuur, meer dan een net pak en gepoetste schoenen. Reeds tussen de twee wereldoorlogen werd gedroomd van en gedacht aan de Vlaamse gentleman, die keurig Nederlands spreekt, voor een gedeelte ingegeven door de gedachte in te gaan tegen de toenmalige en nog bestaande gedachte dat Frans spreken, zelfs Brussels Frans, van stijl getuigt. De Vlaming meent veelal dat hij een verzorgde taal zo maar uit zijn mouw kan schudden, wanneer hij het wil en nodig heeft: dit is een grote vergissing. Beschaafde taal is een dagelijkse opgave en gewoonte, ik zou bijna zeggen oefening, en dit in de meest verschillende omstandigheden en met personen van de verschillende lagen in de maatschappij.

Om dit doel te bereiken is niet alleen wil nodig, maar ook strategie, en heeft men best ook een voorbeeld. Tot het begin van de zestiende eeuw werd het Nederlands gevormd door het graafschap Vlaanderen en het hertogdom Brabant; illustratief is de grote invloed van deze twee gewesten bij het opstellen van de Dordtse statenbijbel. Met de scheiding der Nederlanden is de invloed van het zuiden teloorgegaan en hebben wij de vroegere plaats nog niet heroverd. Wij dienen te aanvaarden dat sedertdien de evolutie van het Nederlands in het noorden wordt bepaald; door dit in te zien en onze mogelijkheden te gebruiken, kunnen wij langzaam weer invloed verwerven; een gebrekkige is geen voorbeeld voor een lange afstandsloper.

TAAL IN DE VLAAMSE MEDISCHE WERELD

Om dit punt op de juiste manier te belichten is een korte geschiedkundige uiteenzetting gewenst.

Tot de jaren 1930 was alle academisch onderwijs, ook het medische, in het Frans. Na de eerste wereldoorlog was er een krachtige culturele en politieke beweging om het Nederlands als academische onderwijstaal in te voeren. Aan de Gentse universiteit verliep dit onmiddellijk na de oorlog onder de leuze “Gent Vlaams”; tijdens de eerste wereldoorlog had de Gentse universiteit het Nederlands als voertaal aangenomen, wat echter na de oorlog werd opgeheven.

Veelal bleven de hoogleraren na het invoeren van het Nederlands in hun functie bevestigd en schakelden zij over naar een gebrekkig Nederlands maar veel liefde voor de Nederlandse taal bleek vaak niet aanwezig. Er waren echter uitzonderingen: Vlaamse hoogleraren, die met heilige overtuiging aan de slag gingen in een keurige, soms echter wat gallicistisch getinte taal; denken wij in Gent aan Daels, Heymans, Elaut, Hooft, en in Leuven, eerder eenzaam, R. Schockaert, Wellens, Haven.

Deze overschakeling naar het Nederlands was in de eerste plaats een politiek en sociaal strijdpunt en gegeven door de wet opgelegd: het Nederlands voertaal voor het hoger onderwijs, voor het geven van colleges, voor het afnemen van examens.....

Natuurlijk werd aangenomen dat het Nederlands volledig zou gelden en worden gebruikt ook in het ziekenhuis. Wanneer het zo was, dan was het vaak met tegenzin: vaak bleef het Frans, zoals voorheen, in gebruik als praktijktaal. Er waren echter ook de reeds vermelde Vlaamse hoogleraren, die hun moedertaal ook in de praxis gebruikten, vaak met zin en inzet voor opvoeren van het taalniveau en met oog voor een correcte terminologie; zij waren een actieve minderheid tegen een remmende meerderheid, die in het Frans dacht en van hieruit naar het “Vlaams” vertaalde, hun mond sprak “schoon” Vlaams, hun hersenen dachten in het Frans.

De omgangstaal met de patiënt bleef meestal zoals voorheen: dialect, min of meer gezuiverd, en veelal Frans voor de “betere” klasse.

Tijdens de tweede wereldoorlog bleef de taalwetgeving en het taalgebruik ongewijzigd maar na de oorlog was, zoals algemeen verspreid, de sfeer weinig voordelig voor het bevorderen van keurig Nederlands taalgebruik. Snel echter kwam een nieuwe generatie naar voren, die de geneeskundige wereld, en in de eerste plaats de academische, wou en zou omvormen; deze evolutie vond haar hoogtepunt in de actie Leuven Vlaams, in 1968 uitlopend op de splitsing van de Leuvense universiteit in een Franse en een Nederlandse.

Deze generatie was zodanig begaan met de trendbreuk uitlopend op grote veranderingen in de medische, in de eerste plaats de academische wereld, dat zij minder oog had voor de nog steeds verwaarloosde medische taal. Waarschijnlijk dachten zij: ook dit komt wel vanzelf in orde met de verandering en de roep naar culturele autonomie.

Om zich een juist en niet beschuldigend oordeel - het bekende wijsvingertje - te vormen over taalniveau en -gebruik mag men zich niet laten leiden door indrukken, door sym- of antipathie, doch dient men een oordeel te vellen met zin voor de Vlaamse toestand, bepaald door eeuwen geschiedenis en een kleine honderd jaar geneeskunde in Vlaanderen/België, met vooral vóór ogen wat in cultureel correct ontwikkelde landen is bereikt en als normaal wordt beschouwd. Wij zien alles, ook het taalgebruik, als weinig belangrijk en door onze beperkte blik zeer regionaal: “onder onze kerktoren” is alles

goed, daar zijn wij thuis, geen blik op de einder waar de toekomst wordt bepaald.

Wanneer wij als vertrekpunt het Nederlands in de Vlaamse academische wereld nemen, stellen wij grote verschillen vast, niet zozeer in de geschreven maar wel in de gesproken taal; het gaat hier niet over welbespraaktheid maar over taalzorg, zich richtend op wat gangbaar Nederlands is, weg van de verkavelingstaal, weg van dialectische inslag in het gesproken woord.

Dit juiste, verzorgde taalgebruik wordt vandaag, zoals het steeds was, ingegeven door zelfrespect maar ook door respect voor hen tot wie men zich richt. Daar kwam, en komt nog steeds bij: tegengewicht te zijn tegen het opdringende Frans, maar nu ook en misschien nog meer, tegen het mondiaal steeds belangrijker wordende Engels. Als lofbetuiging zegt men vaak “hij spreekt goed Engels”; minder vaak legt men eigen Nederlands taalgebruik in de weegschaal.

Het minder goede taalgebruik in professionele of openbare omstandigheden is niet uitsluitend het gevolg van gebrek aan aandacht in de professie maar hoofdzakelijk het gevolg van slordig of dialectisch Nederlands in het gewone leven. Een bijkomend gevolg hiervan is dat men bij officiële gelegenheden onhandig en gekunsteld spreekt.

Een apart maar m.i. zeer belangrijk punt is de gebruikte “Nederlandse” medische terminologie. Kort en bondig maar juist kan men zeggen dat wij geen Nederlandse terminologie hebben maar een uit het Frans vertaalde, zogezegd naar het Nederlands, echter beter gezegd naar “schoon Vlaams”. Het achterhalen van de oorzaak hiervan is niet moeilijk en dient niet ver te worden gezocht.

Wij hebben er reeds op gewezen dat er bij de invoering van het Nederlands in het hoger onderwijs weinig oog was voor de kwaliteit en zeker niet voor de eenheid in het Nederlandse taalgebied. Dit is in de loop van de tijd niet veel verbeterd. Veelal is het in de praktijk bij een vertaling uit het Frans naar wat men Nederlands noemt gebleven, steeds met een zekere vrees te “Hollands” over te komen, vergetend dat men in Nederland een normale en bepalende taalontwikkeling ook in de medische wereld heeft gehad. Dat de Vlaamse academische wereld daarvoor zo weinig aandacht had en heeft was en is een schromelijk tekort; dit heeft daarenboven voor gevolg dat het contact met de Nederlandse medische wereld, niet alleen de academische, wordt bemoeilijkt en beperkt.

Remmend voor het opbouwen van één Nederlandse medische terminologie was en is het bestaan van Belgische medische vakverenigingen en Belgische medische wetenschappelijke verenigingen.

DE UITWEG

Wat is de toestand in de verschillende compartimenten van de gezondheidszorg in Vlaanderen, wat zijn de middelen om hierin verbetering te brengen en tot een correct Nederlands medisch taalgebruik, inbegrepen de terminologie, te komen? Gaande van de basis naar de top vertrekken wij van de huisarts en zijn patiënt. Hier lijkt het gebruik van het dialect zeer verspreid, met vaak een overgang naar verkavelings-Nederlands voor de “betere” klasse en voor de “inwijkelingen” die het dialect minder goed beheersen. Deze toestand is begrijpelijk en aanvaardbaar mits goede beheersing van het dialect - en voor wie dit niet beheerst - goed algemeen gangbaar Nederlands.

Voor het taalgebruik op het tweede echelon, b.v. het ziekenhuis, is houterig verkavelings-Nederlands veelal in gebruik, met een sterke inslag van het locale dialect, als het ware een doorslag van onze Vlaamse maatschappij, een spiegelbeeld van de Vlaamse televisie-soaps. Als de Vlaamse maatschappij

op dit gebied vooruitgang maakt mag men automatisch verbetering verwachten. Of kan de medische wereld hier het voortouw nemen?

M.i. is er zeker een voortrekkersrol voor onze academische ziekenhuizen weggelegd; zij zijn immers het werkinstrument van de Vlaamse medische faculteiten. Wij stellen echter vast dat deze laatste op dit gebied de laatste decennia geen voorbeeld zijn en geen leiding geven. O.i. is het vanzelfsprekend dat zij dit zouden zijn; dit past trouwens in de politiek van elke Vlaamse universiteit en van allen samen verenigd in de V.L.I.R. De universiteit en de medische faculteit dienen niet alleen onderwijs en onderzoek na te streven maar ook een hoog algemeen en professioneel peil van hen, die zij opleiden om later in de maatschappij te komen. Speciale aandacht verdient het taalkundige maar misschien ook het oratorische talent van de docenten (“yes we can”, Barack Obama).

Wil men taalkundig voor de gezondheidszorg tot het beoogde doel komen, dan ligt het voor de hand dat verpleegkundigen, paramedici ... hierbij betrokken worden.

Wanneer men zich de vraag stelt waarom wij staan waar wij nu staan, in andere woorden weinig ver, komt men o.a. terecht bij de Belgische medische vakverenigingen en de Belgische medische wetenschappelijke verenigingen; zij vormen een meerderheid tegen de Vlaamse medische verenigingen en zij hebben voor de hier aangeraakte problemen geen oog. De Belgische wetenschappelijke verenigingen hebben vaak het Engels als voertaal! Pogingen om hierin verbetering te brengen, namelijk Vlaamse medische wetenschappelijke verenigingen, werden reeds ondernomen door het V.G.V. en het Verbond van Vlaamse Medisch-Wetenschappelijke Verenigingen (V.V.M.V.), echter tot nog toe met onvoldoende resultaat.

Zeer terecht kan men zich de vraag stellen of Vlaanderen, de Vlaamse regering en administratie geen richtinggevende en bepalende rol dienen te spelen. Wat correcte Nederlandse medische terminologie betreft is er de Taalunie, waarvan gebruik kan worden gemaakt maar wat voor zover ons bekend weinig of niet is gebeurd.

Zelfs zo dit laatste het geval zou zijn, blijft er de grote opgave contact op te nemen met de Nederlandse medische wereld; dit zal onze taal en ook de medische terminologie ten goede komen. ”Help U zelf zo helpt U God”.

SLOTBESCHOUWING

Wij dragen eeuwen geschiedenis mee maar hiervan zijn wij ons onvoldoende bewust, omdat anderen onze geschiedenis hebben bepaald. Wij zijn eeuwen gewend te ondergaan, het is tijd dat wij leren onze eigen meester te zijn.

Met deze gelaten mentaliteit zijn wij beland in de tijd van globalisering, van mondialisering, van multiculturaliteit, tevens en misschien juist daardoor in een tijd van normvervaging. Maar spijs dit alles is Vlaanderen vooruit gegaan, ook en zeker de laatste decennia economisch met materiële welstand maar met onvoldoende geestelijke en culturele rijkdom.

”Plus est en vous” (Gruuthuse): het doel is gekend en de mensen zijn aanwezig om langs de gekende strategie het doel te bereiken, ook voor onze taal en ook in onze medische wereld. Maar dit vraagt **de wil** en **de inzet**, dit vraagt **mentaliteitsverandering** zoals vijftig jaar geleden reeds neergeschreven in het nog steeds actuele Bormsgedicht van Willem Elsschot, maar vaak vergeten of onder de mat geveegd:

“Gij dacht, o lijdzaam volk, dat ’t gruwelijk getij der oude tirannie voor immer was voorbij.

Weet nu dan dat uw stem door niemand wordt aanhoord, zolang gij stamelend bidt of bedelt bij de poort.”

Dr. Karel Seghers

Hieronder volgen de noodzakelijke ingrediënten met handleiding om een collocatie vierkant te laten verlopen. De benodigde locaties zijn achtereenvolgens: een rijwoning in een sluimerende gemeente, een hospitaal, een politiekantoor en tenslotte een psychiatrische instelling. In totaal moeten in volgorde van optreden 30 acteurs audities doen: 1 botte commissaris, 1 domme wijkagent, 2

machoagenten van het interventieteam getooid met wapenstok en kogelvrij vest, 2 ongezond nieuwsgierige omstanders, 4 familieleden, 2 ambulanciers, 1 werkster, 1 laborante, 1 bediende, 2 huisartsen, 1 telefoniste, 1 parketbeambte, 1 urgentiearts, 1 hoofdinspecteur die zijn handen wast in onschuld, 2 politieagenten voor de namiddag, 2 vrederechters behorende tot verschillende kantons, 2 toegewezen advocaten, 2 psychiaters en 1 procureur des Konings. De opvoering van de 1ste akte vangt aan omstreeks 09.30 en eindigt om 17.00 u en in de komende weken volgen de twee overige akten.

Na euthanasie is de collocatie de moeilijkste maar vooral een bijzonder pijnlijke beslissing waar soms weken van overleg met de naaste familie aan voorafgaat. Eens de beslissing genomen moet de afwikkeling ervan zo probleemloos mogelijk verlopen. Niet zo dus. In mijn loopbaan is mij dit 5 keer overkomen waarvan 3 keer na de wet van 26 juni 1990. Voor Antwerpen gaat het jaarlijks over 500 collocaties.

Zo herinner ik mij nog levendig een vergeefse poging tot collocatie van een acuut verlopende paranoia. Een goedgelovige politiepatrouille oordeelde dat het hier geen urgentie betrof waarna de vrederechter twee weken tijd had. Het leverde in de namiddag volgende liederlijke mededeling op aan mijn werkster: “Zeg tegen dienen smeerlap (1) dat ik hem in het weekend wel zal pakken”. De arme vrouw was er dagenlang onderste boven van en mijn gezonde verschijning op maandagmorgen zorgde voor een behoorlijke opluchting. Een andere keer bevond ik mij rond het middernachtelijk uur in een groot politiekantoor wachtende op een collocatietoelating uit Tienen. Om de tijd nuttig door te brengen had ik het verplichte genoeg enkele dronkaards te testen met verbale en evenwichtsoefeningen.

De wet van 1990 betreffende de Bescherming van de Persoon van de Geesteszieke (WBPG) is er gekomen omdat er in het verleden misbruiken geweest zijn die een schending inhielden van het Europese Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens. Het lijkt mij logisch misbruiken eerder te bestraffen dan steeds nieuwe wetten op te stellen want aan deze wet hangt een twijfelachtig reukje. Het probleem is het vereiste “omstandig medisch verslag” waar voortdurend door het parket op gehamerd wordt, want hoe omstandiger, hoe groter de kans op een gedwongen opname. Deze redenering voortzettend dient dit verslag niet meer voor het welzijn van de patiënt, maar uitsluitend om een niet-medicus te overtuigen waarbij de huisarts een soort openbare aanklager wordt. De vraag is echter hoever hij mag gaan om het medisch geheim prijs te geven want in bovenvermelde casus gaat het om een familiegeschiedenis van meer dan 20 jaar. Nergens biedt de Code van geneeskundige plichtenleer hierin enig houvast dan alleen dat relevante medische gegevens mogen verstrekt worden aan een gerechtsarts en wanneer het even kan, mét toestemming (2).

Sommigen suggereren dan ook dat de behandelende arts beter niet de opsteller kan zijn van dit omstandig verslag als garantie voor meer objectiviteit en bescherming van het beroepsgeheim (3). De Orde schijnt dit advies eveneens te volgen maar is vaak sibillijns en dubbelzinnig: de behandelaar mag niet te veel medisch geheim prijsgeven maar mag zijn verantwoordelijkheid ook niet ontlopen (4). De praktijk toont echter aan dat een te summier en zakelijk verslag een grotere kans op weigering door de vrederechter maakt. Bovendien is de behandelende arts het meest vertrouwd met de naaste familie en de eventuele gevaarlijke impact van de geesteszieke op zijn omgeving. Dit uitgebreid medisch verslag wordt vervolgens als fax verzonden, uitgerekend in het digitale tijdperk waar terecht gediscussieerd wordt over een veilige versleuteling van het EMD. Bij aankomst van deze fax op het parket kan iedereen kennis nemen van de inhoud ervan. Het origineel attest wordt nadien opgehaald door de politie en naar de instelling gebracht. Wat kan het leven toch eenvoudig zijn!

Een mooie vergelijking en een anachronisme is euthanasie waarbij een beslissing over het levenseinde genomen wordt door twee artsen en gezien de onomkeerbaarheid ervan zijn de gevolgen uiteraard veel verstrekkender. Zijn hier dan misbruiken uitgesloten? Nochtans zijn hier blijkbaar geen toezienende rechters vereist.

Bij een aanvraag tot collocatie berust de medische expertise uitsluitend bij artsen (w.o. gerechtsartsen) en niet bij rechters die medisch volstrekt onkundig zijn.

Deze archaische opvoering met 30 betrokkenen had, zonder deze wet van 1990, kunnen vermeden worden en illustreert duidelijk hoe gerechtelijke achterstand moeiteloos wordt opgebouwd. De inzet van een dergelijke politie- en gerechtelijke macht om een hulpbehoevende te “helpen” is onverantwoord maar vooral onbegrijpelijk in deze tijd waar sommige misdaden niet eens vervolgd, laat staan bestraft worden. Bovendien zal de stigmatisatie van de patiënt nadien alleen maar toenemen.

Het is tenslotte onverteerbaar dat bovenstaande zaak in één dag zo’n dergelijke bekendheid heeft verworven dat er van enig medisch geheim geen sprake meer was. Misschien moet de meest invloedrijke Vlaming en ethicus nog maar eens worden aangesproken om een commissie te leiden die een aanbeveling formuleert die enerzijds voldoet aan de actuele eisen van privacy en medisch geheim en anderzijds rekening houdt met het recht op gerechtelijke controle en beroep tegen vrijheidsberoving. Men gaat er dan bij voorkeur van uit dat misbruiken best niet beteugeld worden met nieuwe wetten. Twee argumenten om deze wet bij te stellen zijn het grote aantal spoedprocedures die niet bekrachtigd worden ten gevolge van interpretatieverschillen door vrederechters en psychiaters en de grote stijging van het aantal gedwongen opnames sinds de invoering van de WBPG (van 1997 tot 2006: 52 %) (4).

Laten we besluiten om in vriendschap te scheiden: laat de collocatie bij artsen en de misdaden bij rechters. Ik kijk dan ook uit naar het proces tegen Kim De Gelder en het verloop van de collocatieverzoeken die ingediend waren door zijn familie.

Jan Dockx, Huisarts te Deurne

1. Jan Dockx
2. Art. 62
3. Nys H. (2005) Geneeskunde. Recht en medisch handelen. Wolters Kluwer
4. Nys H., Vandenberghie J. Gedwongen psychiatrische opname: ontwikkelingen in Vlaanderen, Tijdschrift voor Psychiatrie 50 2008

Deze slogan wordt de jongste jaren steeds vaker gebruikt en misbruikt. Er is vooral in Vlaanderen al een en ander ten goede veranderd o.m. inzake onderwijs, openbaarheid van bestuur, depolitisering enz. Toch is er nog een grote weg af te

leggen en wordt van vele zijden gepleit voor een doorgedreven staats hervorming, ook binnen Vlaanderen.

Een van de redenen waarom het soms erg traag verloopt is de overdreven dominantie van de politiek, of beter gezegd van de politici: er zijn gewoon te veel politieke instellingen én te veel mandatarissen.

Laten we beginnen bij de gemeenten. Elke gemiddelde Vlaamse gemeente telt 25 tot 30 gemeenteraadsleden, 11 OCMW raadsleden en vaak daarnaast nog zogenaamde gemeentelijke VZW's allemaal gevuld met (bezoldigde) mandatarissen die wel op de lijst stonden, maar niet verkozen werden en nu hun "beloning" krijgen. Elke gemeente heeft ook 5 of meer schepenen en een burgemeester. In een vergelijkbare Nederlandse gemeente doet men het met een 18 raadsleden en 2 of 3 wethouders. Mijn voorstel is daarom: verminder het aantal raadsleden en schepenen en schaf het OCMW als apart orgaan af. Het overgrote deel van de beslissingen kan net zo goed door de gemeenteraad worden genomen. Wel kan in de schoot van de Raad een comité belast worden met de delicate steungevallen. Tezelfdertijd moet in elke gemeente een sociaal huis – in feite het huidige OCMW - worden geïnstalleerd dat alle sociale problemen inclusief de uitkering van de werkloosheidssteun behartigt.

Een tweede niveau betreft de provincies: ook hierover wordt reeds lang gebakkeleid, maar zonder resultaat. Integendeel, vele jaren geleden werd de afschaffing van de arrondissementen-commissarissen in het vooruitzicht gesteld maar onlangs werden nog enkele politieke parachutes geopend om deze overbodige functie in te vullen. Een journalist schreef terecht dat deze functie misschien nog denkbaar was in de tijd van de postkoets... Zowel provincies als arrondissementen moeten dan ook dringend verdwijnen; hun taken kunnen gemakkelijk overgenomen worden door gemeenten of Vlaamse overheid.

Tenslotte is er het federale en Brusselse niveau. Terwijl wij in Vlaanderen één Parlement met 124 leden en één regering met 9 ministers hebben, doet men het op het federale en Franstalige vlak wat ingewikkelder. Het Waalse Parlement telt 75 leden, de Waalse regering 9 ministers, het Parlement van de Franse Gemeenschap heeft 94 leden en 7 ministers al moet toegegeven worden dat er nog al wat "dubbel" gebruik is.

Vrijwel alle observatoren zijn het ermee eens dat de Senaat geen enkele reden van bestaan meer heeft en dus ook beter verdwijnt.

In Vlaanderen wordt blijkbaar eindelijk ernstig werk gemaakt van de afslanking van de kabinetten. Hopelijk slaagt de volgende regering daarin. Een vijftal adviseurs per minister moeten ruimschoots volstaan.

De kroon spant wel "onze" hoofdstad Brussel. Daar is het kluwen totaal onoverzichtelijk: deze stad van amper 1 miljoen inwoners telt nog altijd 19 autonome gemeenten. Dat brengt ons op een totaal van meer dan 650 gemeenteraadsleden, 147 schepenen en 223 OCMW raadsleden. Daarnaast beschikt het Brussels Gewest over 89 parlementsleden en 8 regeringsleden. Onze hoofdstad telt 6 politiezones en 30 woningmaatschappijen... Als kers op de taart heeft Brussel ook een provinciegouverneur en vice-gouverneur! Of meer dan 1100 mandatarissen, meer dan een per honderd inwoners. Het overgrote deel van de burgemeesters en vele schepenen cumuleren hun functie met een parlementair mandaat. Het is duidelijk dat vooraleer er nog maar sprake kan zijn van enige financiële steun aan Brussel, hier grondig moet gesaneerd worden. In plaats van te denken aan een uitbreiding van Brussel moet intern orde op zaken worden gezet.

Essentieel voor een beter bestuur is dat men komaf maakt met de cumulaties: een parlementair mandaat is niet verenigbaar met een uitvoerend gemeentelijk mandaat. Het mag ook niet meer kunnen dat men zich kandidaat stelt voor verschillende assemblees. Het "navetteren" van de ene naar de andere assemblee is ongezond en schaadt de politieke geloofwaardigheid. Dat systeem moet dringend aan banden worden gelegd zodat sommigen zich niet verplicht voelen dit spel mee te spelen. Het debat over de noodzaak dat zowat alle verkiezingen moeten samenvallen wordt dan ook zonder grond: het zijn immers de politici die, door op alle lijsten te willen staan, zichzelf in de voeten schieten. Als men sommige politici (en politicologen) zou moeten volgen, zouden ze liefst om de 10 jaar één grote verkiezing houden waarna ze bepalen wie naar welke assemblee gaat ... In de meeste landen zijn er tenminste om de 2 jaar verkiezingen, vorig jaar waren er in de VS in sommige staten in april gemeenteraadsverkiezingen en in november presidents- en parlementsverkiezingen. Het zijn dus onze politici die, doordat ze bij elke verkiezing menen kandidaat te moeten zijn, pleiten voor het samenvallen van de verkiezingen, wat natuurlijk een aanfluiting is van een federale staatsindeling. Maar misschien zou de afschaffing van de stemplicht ook hier soelaas kunnen bieden.

Herwig Cornelis

Ere-directeur Kamer van Volksvertegenwoordigers

OOSTERWHEELVERBINDING EN WAPPERVIADUCT

Oosterwielverbinding en Wapperviaduct zijn een saga van besluitvorming over het grootste (3 miljard) infrastructuurproject ooit in Vlaanderen, een saga van minachting van "invloedrijke" mensen voor de instellingen van de burger en voor zijn recht op bescherming van zijn milieu en gezondheid (Grondwet art 23).

De vzw ADEMLOOS wil de onbekende en niet gewenste boodschap van de enorme gezondheidsschade door Lawaai-Licht-Luchtvervuiling én verkeerswegen brengen.

Hoewel snelwegen een gewestmaterie zijn heeft een NIMBY club burgemeesters ten noorden van Antwerpen, in 1970 de werken van de, in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen parlementair goedgekeurde en bij KB bevestigde, vastgelegde Rondweg R2 Antwerpen "doen stilleggen" en alle gesprek hierover "politiek onhaalbaar" verklaard!

Doorgaand vrachtwagenverkeer loopt sindsdien door Burcht, Berchem, Borgerhout, Deurne, Luchtbal, Merksem over een STADSAUTOWEG die abusievelijk RING werd genoemd: een "historische vergissing".

De haven vraagt nu een verdriedubbeling van de vrachtwagen-snelweg-capaciteit.

Een project van die omvang vraagt normaal uitgebreide consultatie van economen, logistiekers, verkeers-, milieu- en gezondheidsspecialisten; bij ons neemt dezelfde NIMBY-burgemeesterclub (één is intussen gouverneur) zonder probleem de leiding en bepaalt het tracé, zonder dat er nog sprake is van de R2: dus nog eens een vrachtwagen-snelweg door en langs de woonwijken, door hen betiteld als "sluiten van de ring".

Is er in dit NIMBY-tracé geen ruimte meer, geen nood: experts van de Vlaamse regering met hun 6 voorstellen, Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen, Gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Ordening, Stadsbouwmeester, en Europese richtlijnen kunnen het schudden en onze club bepaalt ook het concept: een viaduct nu over die Antwerpenaren!

De knapste ingenieurs en architecten ontwerpen een voor Antwerpen en zijn bewoners noodlottig project.

Er komt een Beheer Antwerpen Mobiliteit (BAM), zoals blijkt een oneigenlijke p.p.s. met monopolie infrastructuur Antwerpen voor 35 jaar; er komt een Milieu Effecten Rapport (MER), gedirigeerd door een persoon die op de loonlijst van BAM staat!

Alle alternatieven en argumenten worden in een € 300.000/jaar (Slangen)propaganda begraven.

Intussen zijn de onderzoeksresultaten van de bekende Engelse firma ARUP, dus van het eerste niet getrukeerde onderzoek, bekend en ze bevestigen dat de BAM-werkwijze:

1. financieel niet haalbaar is,
 2. de files niet oplost,
 3. de stadsontwikkeling en hereniging van de wijken definitief blokkeert,
- en dat
4. een boortunnelalternatief goedkoper en veiliger zal zijn,
 5. het fijnstofprobleem (na 3 miljard investering) hetzelfde zou zijn als na ... niets doen en dat de in Europa door verbetering van de verbrandingsmotoren te verwachten afname van de achtergrondluchtvervuiling voor Antwerpen in 2020 door verkeerstoename teniet zal gedaan worden.

Hallucinant was de BAM reactie: hun ontwerp was niet slechter, hun kon niets verweten worden, de fijnstofdiscussie was gesloten; dat we op de Europakleurenkaarten van de luchtvervuiling, door fijn stof partikels ("particulate matter") van 2,5 µg ("pm 2,5 µg"), als een pikzwart (kolen-)hok getekend staan, en van alle 27 staten de zwaarste tol aan levensverkorting betalen, is iets wat mensen, die voor de som van 3 miljard voor het algemeen belang worden ingezet, blijkbaar niet beroert.

Intussen stimuleerde het kleine ADEMLOOS, met de medewerking van Prof. Nemery, wereldautoriteit, Prof. Nawrot, Prof. Avonts, Prof. Van Royen en de hele staf huisartsgeneeskunde UA, een internationaal tunnelcongres (Provinciehuis), Fijnstofcongres (Tropisch instituut), het CONCAWE (Conservation of Clean Air and Water in Europe)- congres in Brussel met 120 referenties over

verkeer en luchtvervuiling, en zette daarmee het thema op de agenda van de bevolking en de politiek.

We leerden hoe enorm de gezondheidsschade is allereerst door de ACHTERGROND-luchtvervuiling.

Europa schat voor België het aantal vroegtijdige sterftes door luchtvervuiling op 13.000 per jaar; het gaat niet alleen om longziekten maar ook om evenveel hartvaataandoeningen.

Maar we leerden ook dat het probleem van verkeerswegen dubbel is: enerzijds, zeker zolang het om verbrandingsmotoren gaat, leveren ze een belangrijke bijdrage aan wat nu gemeten wordt, namelijk de ALGEMENE ACHTERGROND luchtvervuiling, anderzijds brengen ze extra LOKALE luchtvervuilinggezondheidsschade, naast de eveneens lokale Licht- en Lawaaivervuiling.

42 decibel is voor de WGO de grens waar gezondheidsschade begint; na de Oosterweelverbinding blijven volgens het BAM MER 210.338 Antwerpenaren leven met 40 a 60 dB, en 40.529 met 60-70!

De mensen zeggen "Ge went er aan", welnu, het lichaam went niet, bloeddrukstijging is evenredig met decibels ook in de slaap. Europa schat 250.000 myocardinfarcten per jaar door geluidsoverlast, waarvan 50.000 dodelijk!

Bijkomende gezondheidsschade is er, los van geluidsoverlast, voor de mensen die wonen in de eerste 1500 m in de nabijheid van verkeerswegen: het gaat om het stilaan meer bekende Ultra Fijn Stof, waarvan niet de massa, maar het aantal en de oppervlakte van de partikels en hun chemische en toxische samenstelling belangrijk zijn voor luchtwezigheidsziekten, longcapaciteit, astma ...

Onze conclusie is dat de huidige "pm 10 en 2,5" een aanwijzing zijn van luchtvervuiling met bekende gezondheidsschade, maar dat het beleid niet op mogelijke verklaringen moet wachten, doch moet voortgaan op wat nu vastligt, de klinische eindpunten en die zijn omgekeerd evenredig met de afstand tot verkeerswegen en recht evenredig met de intensiteit van het verkeer.

De boodschap met relatieve risico's is moeilijk, onbekend ernstig, maar is ook ongewenst hinderlijk voor de ondernemer die hier nog niet te dikwijls van een Sociaal Kosten Baten analyse gehoord heeft en gezondheidskosten op RIZIV en de burger afgewenteld zag; maar ook de burger, die het fijn stof - net als de straling van Tsjernobil in de natuur - niet merkt, vindt "dat het er altijd was, en we worden alsmaar ouder".

Artsen, pediaters, pneumologen en cardiologen die de ware kost beter kennen, willen we dan ook vragen dat ze met hun informatie hun patiënten aanmoedigen om voor het referendum van 18 oktober in Antwerpen en Zwijn-drecht te gaan.

Dr. Guido Verbeke

REMI PIRYNSPRIJS VOOR DR. ROBRECHT VERMEULEN

Het Snellaert-Thijmfonds, opgericht in 1993, kent sedert 2002 jaarlijks de Remi Pirynsprijs toe aan personen of instellingen ter ondersteuning en promotie van initiatieven die de Nederlandse taal en cultuur bevorderen in het Brusselse probleemgebied.

De prijs wordt genoemd naar Remi Gustaaf Piryns die jarenlang actief was in het Algemeen Nederlands Verbond, het Algemeen Nederlands Congres en de grondlegger was van de Taalunie. Hij was eveneens de dichter van het gekende "Gebed voor het Vaderland".

De laureaat van 2009 is niemand minder dan Dr. Robrecht Vermeulen "omwille van zijn levenslange inzet voor de Nederlandse taal en cultuur, in het bijzonder in de medische wereld, in Brussel en Vlaanderen". Het is dan ook aangewezen en een eer om deze levenslange inzet even toe te lichten.

Hij was nog maar twee jaar als cardioloog gevestigd in Sint-Jans-Molenbeek toen hij in 1972 als spreker werd aangezocht over de taaltoestanden in de Brusselse ziekenhuizen op het VGV symposium "Taaltoestanden in de geneeskundige sector in Brussel".

Algemeen heeft Robrecht ertoe bijgedragen dat de Vlaamse artsen, werkzaam in Brussel, vertegenwoordigd zijn in de Vlaamse Beweging en in verschillende Vlaams-Brusselse verenigingen. Hierna volgt een weliswaar onvolledig overzicht.

Sedert 1971 is hij bestuurslid van het VGV waarvan hij van 1974 tot 1978 voorzitter was. Sedert 1980 is hij eveneens bestuurslid van het Doktersgild Van Helmont waarvan hij het voorzitterschap waarnam van 2004 tot 2008. Van de afdeling Brussel van het Verbond der Vlaamse Academics is hij voorzitter sedert 1997 en in het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen is hij de afgevaardigde van het VGV en het Doktersgild Van Helmont sinds 1974. Het gaat hier inderdaad zonder enige twijfel om een levenslange inzet. Verder heeft hij meegewerkt aan de Vlaamse Wachtdienst, de Brusselse Welzijnsraad, Zorgnet en Pro Medicis Brussel.

Het VGV sluit zich van harte aan bij deze felicitaties en wenst "Our man in Brussels" en zijn familie nog vele decennia Vlaamse inzet waarvan het

VGV symposium in 2010 reeds het eerste tastbare bewijs zal zijn.

Jan Dockx

GELDTRANSFERS

Het effect van de transfers van West-naar Oost-Duitsland

Marianne Birthler (61 jr), is opgegroeid in Oost-Berlijn en er nog woonachtig. Zij was mensenrechtenactivist tijdens de nadagen van de dictatuur. Ze had een riskante oppositionele rol en is dus ervaringsdeskundige. Negen jaar geleden werd zij benoemd tot chef van de Stasi-archieven die zij nu beheert. Door haar werk en persoonlijke achtergrond geniet zij groot moreel gezag in het Duitsland van vandaag.

Het is interessant juist uit haar mond te vernemen wat zij, als Oost-Duitse, vindt van de geldtransfers die de West-Duitsers tot op heden betalen als "solidariteitsbijdrage" aan de Oost-Duitsers, weliswaar tijdsgebonden!. Deze geldstroom is volgens haar niet behulpzaam 'bij het proces van sociaal en politiek volwassen worden'. Birthler: "Die geldstroom heeft als fatale bijwerking dat het afhankelijk maakt. Er staat geen vreugde of dankbaarheid tegenover, maar het veroorzaakt agressie. Het stimuleert de eigenwaarde niet." En verder: "Veel Oost-Duitsers neigen tot een ongeëmancipeerde houding ... Ze zeggen: verzorg me – en als dat niet gebeurt, gaan ze op een verkeerde manier met hun frustraties om. Dan leiden ze aan collectieve migraine, in plaats van inventiviteit te tonen." Wat volgens haar lang heeft doorgewerkt, en nog steeds misverstanden oplevert, is het geïdealiseerde beeld dat veel Ossi's hadden van het westen. "West-Duitsland was voor velen van ons een land van melk en honing. Dan kan je alleen maar teleurgesteld raken als blijkt hoe rauw de werkelijkheid is." (NRC-H 20 april 2009).

Op de analogie met wat de Vlaamse "solidariteitstransfers" naar Wallonië teweegbrengen hoeft niet te worden gewezen. Dat zij hun doel voorbij-schieten en beide partijen vervreemden is meer dan duidelijk!

Piet Hein Jongbloet

HANDHYGIENE IN WOONZORGCENTRA

Op het einde van haar mandaat, meer bepaald in mei II., lanceerde minister Veerle Heeren een campagne rond handhygiëne in de Vlaamse woonzorgcentra om zorginfecties te voorkomen. Uit een onderzoek blijkt namelijk dat 1 op de 5 personen in de 753 Vlaamse woonzorgcentra drager is van MRSA. Een ander uitgangspunt is dat een belangrijk deel van de zorginfecties kan vermeden worden onder meer door aangepaste handhygiëne.

De doelgroep van de campagne is: alle personeelsleden met inbegrip van het onderhouds- en technisch personeel.

Het informatiepakket bestaat uit affiches, een fiche in zakformaat, een folder voor bewoners en bezoekers, en uit een power-point-presentatie over handhygiëne.

Meer info: www.zorginfecties.be

Eric Ponette

FACILITEITENSCHOLEN

Sinds het vastleggen van de taalgrens in 1963 bestaan de "faciliteiten-gemeenten" in dit land. Hierdoor worden er anderstalige diensten aange-reikt in deze gemeenten waarbij vooral in Vlaanderen de Franstaligen genieten van taalfaciliteiten.

Deze voorzieningen ten behoeve van een taalminderheid werden toegestaan indien deze minstens 30 % bedroeg en kreeg voornamelijk toepassing in een aantal Vlaamse gemeenten net boven de taalgrens.

Deze afspraken, van nu bijna een halve eeuw geleden, werden hoofdzakelijk gemaakt om de toen bestaande minderheden een ruime kans te geven zich aan te passen aan de nieuwe situatie, quod non.

Vlaams Belang nu, vindt het misdadig dat de Vlaamse regering met deze financiering (+/- 12 miljoen Euro per jaar) blijft doorgaan gezien de "ontnederlandsing" er niet door gestopt werd. N-VA merkt dan op dat de beide gemeenschappen van dit land het er niet over eens raken wie bevoegd is voor de pedagogische inspecties van de Franstalige scholen in de faciliteiten-gemeenten. Vooral de Franstalige obstructie door het steeds opnieuw invoeren van belangenconflicten zit hen hoog. De inspectie (zoals wij dat

ook kennen in RVT waar normering federaal geregeld wordt en inspectie in handen van de gemeenschappen is) gebeurt door de gemeenschappen en niet door de gewesten of het federaal niveau. Het Waals Gewest heeft hier wettelijk geen belang bij en overleg moet hier dus niet over gebeuren.

De federale overheid en de Franstalige gemeenschap moeten stoppen met de dingen steeds erg ruim te interpreteren en dan vaak in het eigen voordeel.

Het wordt verder ook hoogtijd dat Vlaanderen de kantjes van de regelgeving scherp afloopt en alle twijfelachtige situaties in het eigen voordeel interpreteert.

Misschien kan Vlaanderen met die financiering beter gemengde taalscholen net over de taalgrens in het Zuiden oprichten. Zo steunen wij echt onze zuiderburen door hen goed tweetalig onderwijs aan te leveren. De Vlamingen die in Wallonië gingen wonen kunnen daar de eigen moedertaal verder leren en onderhouden en de Franstaligen zo meetrekken. Misschien kunnen de Franstaligen uit Vlaanderen zo ook weer in de eigen regio naar goede scholen gaan en er ook Nederlands leren.

Chris Geens

INTERNET OF TAMTAM

In Artsenkrant van 16.06.09 werden de voorlopige resultaten gepubliceerd over de bevraging bij huisartsen over de stelling "Huisartsen werden niet snel genoeg geïnformeerd over de Mexicaanse griep". In Vlaanderen zijn 25 % het hiermee eens maar in Wallonië loopt dit percentage op tot 45. Verder gaat Artsenkrant niet in haar analyse. De waarheid is echter genuanceerder en de Waalse huisartsen moeten wat minder tamtam maken. Het verschil zit in de bereidheid tot elektronische communicatie.

Aan het woord is Prof. Marc Van Ranst, vooraanstaand viroloog, die het Interministerieel Commissariaat Influenza leidt voor de bestrijding van de Mexicaanse griep. De WGO heeft de feitelijke toestand, die al weken bestond, geregulariseerd door het niveau op te trekken van fase 5 naar 6. Een geruime tijd vooraf nam hij contact op met de verantwoordelijken van de huisartsenkringen teneinde de leden snel te verwittigen via internet over de maatregelen die van kracht worden voor vroegtijdige detectie van deze griep. In Vlaanderen is dit voortreffelijk verlopen. Niet zo in Wallonië. Daar was de financiële bezorgdheid

groter dan de interesse voor de pandemie: wie gaat de internetaansluitingen dan betalen maar vooral welke financiële aanmoedelingen zijn er verbonden aan deze intellectuele act voor de leden? Enigszins geïrriteerd, je zou voor minder, vroeg hij of de communicatie tussen de leden dan met een tamtam gebeurde. Het leverde hem een boze brief op van de gouverneur van de provincie Luxemburg. Hiermee nogmaals een bewijs dat beide gemeenschappen verschillende accenten leggen zelfs in de preventieve gezondheidszorg.

Gezien het precedent van een boze brief durf ik mij niet meer uit te spreken of internet nu meer superieur is dan een tamtam. Een kwestie van elkaars gevoeligheden in deze postelectorale sfeer te eerbiedigen.

Wel moeten politici rekening houden met deze exquise communicatievorm

bij toekomstige gesprekken over de staatsvorming. Misschien klinkt "Non" dan helemaal anders.

Jan Dockx

VERTROUWEN IN REGERINGEN

Vertrouwen in Vlaamse regering blijft, in de federale regering verbleekt.

In een bericht van Guy Tegenbos (De Standaard 18-05-09) lezen we dat het vertrouwen van de burgers in de federale regering een flinke deuk gekregen heeft door de crisis van 2007-2008. Dat was even voor de verkiezingen van juni laatstleden gedaald tot 30 à 40 %.

Het vertrouwen van de Vlaamse burgers/kiezers in de Vlaamse regering bedroeg op datzelfde ogenblik 61 %.

Dit zijn cijfers van een peiling uitgevoerd in Vlaanderen door het bekende bureau Dimarso.

Lid worden van het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds... ...is zelf de sociale zekerheid splitsen.

U bent dan niet enkel in orde met de wettelijke verzekering, maar u geniet ook van interessante aanvullende en facultatieve diensten en voordelen. Bovendien geeft u de unitaire machten een krachtig signaal voor een eigen Vlaamse sociale zekerheid!

Lid worden vraagt amper administratieve rompslomp.

Eén telefoontje volstaat, de rest doen wij.

Aarzel geen dag langer en bel gratis: 0800-179 75

Hoofdzetel

Hoogstratenplein 1 • 2800 MECHELEN

Tel. 015-28 90 90 • e-post: info@vnz.be

Belangrijkste kantoren

Aarschot	Shaluin 99	Lier	Antwerpsestraat 145
Antwerpen	Troonplaats 2	Mechelen	Van Benedenlaan 32
Berlaar	Dorpsstraat 22	Menen	Bruggestraat 152
Boechout	J.F. Willemsstraat 18	Mol	Sint-Paulusstraat 2/1
Brugge	Gistelsesteenweg 113a	Nijlen	Woeringestraat 7b
Gent	IJzerlaan 16	Overijse	Duisburgsteenweg 149
Haacht	Wespelaarsesteenweg 2b	Ranst	Antwerpsesteenweg 3a/b1
Hasselt	Burg. Bollenstraat 1/4	Roeselare	Leenstraat 3
Heist-o/d-Berg	Kattestraat 45	Sint-Genesius-Rode	Kerkstraat 2a
Herentals	Molenvest 6	Sint-Niklaas	H. Heymanplein 18
Herenthout	Bouwelsesteenweg 17	Tienen	Wolmarkt 9
Ieper	J. Capronstraat 15	Torhout	Elisabethlaan 2/2
Izegem	Kerkplein 8	Turnhout	de Merodelei 81/9
Kapellen	Hoogboomsteenweg 119	Vilvoorde	Schaarbeecklei 47
Kortenberg	Leuvensesteenweg 214	Willebroek	Stationsstraat 22
Kortrijk	Gr. Gwijde van Namenstr. 7	Wommelgem	Kerkplaats 31
		Zandhoven	Oude Baan 1a

Wij zijn ook nog aanwezig in

Aalter, Aartselaar, Asse, Belleghem, Berchem, Berendrecht, Bonheiden, Boom, Bommem, Brakel, Brasschaat, Brussel, Deerlijk, Dendermonde, Dessel, Deurne, Diest, Dilsen-Stokkem, Edegem, Essen, Geel, Glabbeek, Gooik, Grimbergen, Grobbendonk, Halle, Hamme, Heide, Herent, Herselt, Heusden-Zolder, Hoboken, Hoellaart, Hooglede, Huldenberg, Hulshout, Ingelmunster, Kalmthout, Kapelle-o/d-Bos, Kessel, Kontich, Kraainem, Kruibeke, Kuurne, Laakdal, Lanaken, Ledegem, Leuven, Lint, Lokeren, Lommel, Maldegem, Malle, Meerhout, Meise, Merkssem, Moeskroen, Mortsel, Noorderwijk, Olen, Poperinge, Putte, Puurs, Rijkevorsel, Roosdaal, Schoten, Steenokkezeel, Tervuren, Westerlo, Wetteren, Wevelgem, Wichelen, Wiekevorst, Wilrijk, Wuustwezel, Zemst, Zoutleeuw, Zwevegem en Zwijndrecht.

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds

www.vnz.be - 0800-179 75

De Belgische regering krijgt dus nog het vertrouwen van 36 % van de Vlamingen. In vorige regeerperiodes was dat nog 50 tot 60 %.

Het resultaat van deze peiling bevestigt een tendens die sinds het Egmontpact al dertig jaar steeds duidelijker wordt: de Vlaming kiest stilaan voor de Vlaamse zelfstandigheid. Hij vereenzelvigd goed bestuur met meer Vlaanderen en dus met minder België.

In de middelbare school schreven we na zo een stelling: Q.E.D.

Jan Van Meirhaeghe

GRATIS HPV-VACCINATIE IN VLAANDEREN

Na maandenlang koppig dwarsliggen heeft federaal minister Onkelinx er uiteindelijk mee ingestemd dat de ziekteverzekering een asymmetrische overeenkomst afsluit met één van de twee gemeenschappen. Uiteindelijk krijgt Vlaanderen vanaf september 2010 de in de scholen gratis verstrekte vaccinatie tegen HPV16 en 18 ter primaire preventie van baarmoederhalskanker. Deze schoolvaccinatie - wellicht doorgevoerd in het zesde leerjaar - garandeert een zeer waarschijnlijk dekking van 95 %.

De Franse gemeenschapsminister heeft naar eigen zeggen geen vertrouwen in het vaccin. Er is inderdaad wetenschappelijk aangetoond dat slechts 70 % van alle baarmoederhalskankers door deze twee hoogrisico HPV-types worden veroorzaakt. Toch is ondertussen ook kruisprotectie bij deze vaccinatie tegen andere hoogrisico HPV-types aangetoond. Er kan ook niet worden ontkend dat veralgemeende vaccinatie uiteindelijk het uitschakelen van deze twee virussen mag laten verwachten.

Secundaire preventie via cervixuitstrijkjes blijft dus aan de orde. De Vlaamse gemeenschapsminister heeft daarom reeds een betere organisatie van deze screening aangekondigd. Binnen de ad hoc commissie steunen zowel cytologen, gynaecologen, als huisartsen deze aanpak. Dit betekent correcte registratie bij afwijkingen, strikt opvolgingsbeleid bij pathologie en internationaal aanvaarde behandelingswijze. Hierbij past eveneens een algemene oproep tot maximale deelname aan het screeningsprogramma. Zo kan bij normale cervixcytologie een driejaarlijks uitstrijkje volstaan en wellicht voor de gevaccineerde meisjes over een tiental jaren misschien éénmaal per vijf jaar.

De tweedeling in aanpak van preventie van baarmoederhalskanker in het land is alvast een primeur. Voor Vlaanderen betaalt de Vlaamse overheid en de federale ziekteverzekering alle kosten voor deze schoolvaccinatie. De Franse Gemeenschap is dus geen vragende partij. Dat de argumentatie hiervoor in wetenschappelijke hoek wordt gezocht vormt echter eerder een schaamlapje, daar reeds vroeger de hoge financiële nood van de Franse Gemeenschap het invoeren van vergelijkbare veralgemeende vaccinaties (Hepatitis B) uitsloot.

Heeft trouwens de federale minister niet zeer onlangs - weliswaar in het kader van de borstkankerscreening - zonder veel omwegen de herfederalisering van de preventieve gezondheidszorg vooropgesteld? Onder de noemer van samengevoegde bevoegdheidspakketten, waarbij natuurlijk de armlastige federale ziekteverzekering alle kosten dient te dekken via de ongetwijfeld ook de volgende decennia veel hogere Vlaamse bijdragen daarin.

Waarom bleef het dreigement met ontslag enkele weken vóór de regionale verkiezingen van minister Onkelinx zonder gevolg? Juist: het zou Vlaanderen veel te goed zijn uitgekomen.

Geert Debruyne

STEMTEST

Dat De Standaard een stemtest programmeert in de pre-electorale periode is niet de eerste keer. Het principe ervan wordt als volgt verwoord: "Aan de hand van 36 stellingen vergelijkt de stemtest de persoonlijke overtuiging van de deelnemer met die van de verschillende partijen. Vervolgens suggereert de module een partij die het nauwst aansluit bij de overtuiging van de geïnteresseerde" (DS 19.05.09).

Interessant deze keer is de commentaar daarbij van journalist Bart Brinckman in hetzelfde artikel: "Een peiling vraagt de partijvoorkeur, de stemtest geeft een partijvoorkeur".

Belangrijk hierbij zijn de woorden "vraagt" en "geeft". In feite suggereert Brinckman: wat je denkt je voorkeur te zijn is niet je echte voorkeur; je echte diepste voorkeur ken je pas met de stemtest.

Uit die stemtest komen als winnaars in volgorde: LDD, SP.A en Groen!. Daarop volgen, eveneens in volgorde: Open VLD, CD&V en SLP. Helemaal onderaan bengelen N-VA en Vlaams Belang.

Wanneer men de echte verkiezingsuitslag daarmee vergelijkt, kunnen de makers van de stemtest niet anders dan besluiten ofwel dat een behoorlijk deel van de 300.000 aan de stemtest deelnemende kiezers dom zijn, ofwel dat ze zich niet laten "leiden" door de stemtest, ofwel dat de stemtest niet deugt.

Onschuldig volksvermaak? Mogelijk, doch de vraag is of de opstellers van de stellingen en van de daarbij aansluitende partijsuggesties dat ook zo zien.

Eric Ponette

NEW BORDET

Federaal geld voor Brussels kankercentrum "New Bordet"

Volgens de Artsenkrant van 17 april 2009 heeft federaal minister van Volksgezondheid Laurette Onkelinx verklaard dat de federale overheid bereid is 60 to 90 % van de kostprijs te betalen voor de bouw van het kankercentrum "New Bordet" op de campus van het Franstalige Erasmusziekenhuis van de ULB in Anderlecht.

Het Bordetinstituut kan wel uitstekend zijn voor behandeling van kanker. In zijn 70-jarig bestaan was het nooit uitstekend voor zijn respect voor de Vlaamse bevolking. Het Bordetinstituut werd in 1935 opgericht door de Commissie van Openbare Onderstand van Brussel samen met de Franstalige Université Libre de Bruxelles. Een nieuw ziekenhuis werd opgericht naast het St-Pietersziekenhuis in Brussel en werd ingehuldigd in 1939. Het ziekenhuisbeheer werd toevertrouwd aan de COO van Brussel en het moet dus beschouwd worden als een openbaar ziekenhuis en onderworpen aan de taalwet van 1963. Sinds de OCMW-ziekenhuizen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verenigd werden in de Iriskoepel maakt het Bordetinstituut daar deel van uit. Toch is de toestand steeds onduidelijk gebleven. Het Bordetinstituut werkt als een afzonderlijk instituut en bleef bijna uitsluitend Franstalig.

Bij de ontdubbeling van de Brusselse universiteit kreeg de VUB een plaatsje in het Bordetinstituut, maar dat bleef marginaal en de VUB verkoos een eigen oncologisch centrum op te richten in het VUB-ziekenhuis in Jette.

Toen in 2005 beslist werd een nieuw Bordetinstituut op te richten op de campus van de Franstalige ULB en daartegen protest kwam van Vlaamse politici, verklaarde de voorzitter van het OCMW van Brussel dat daartegen

geen bezwaar was en dat Bordet geen tweetalig ziekenhuis is.

Alhoewel het Bordetinstituut steeds de taalwet genegeerd heeft en nu praktisch volledig opgenomen wordt in het Franstalige ULB-ziekenhuis, zou het bijna volledig gefinancierd worden door de federale overheid, dus hoofdzakelijk door de Vlamingen. Zullen de Vlaamse politici ook deze bijkomende transfer dulden? Het wordt hoogtijd dat hierin duidelijkheid geschapen wordt en duidelijkheid zal er slechts komen als de volledige bevoegdheid voor de gezondheidszorg, inclusief de financiële bevoegdheid, toegekend wordt aan de Vlaamse en Franse Gemeenschap.

Robrecht Vermeulen

OPINIEPEILINGEN VERKIEZINGEN

“Wie de opiniepeilingen en de reële uitslag van de verkiezingen naast elkaar legt, is geneigd te zeggen: hou op met electorale peilingen, want ze blijven er gigantisch naast zitten” is de boodschap van communicatiewetenschapper Prof. Frank Thevissen (De Tijd 12.06.09).

Hij vestigt de aandacht op het feit dat de drie traditionele slotpeilingen (Het Laatste Nieuws, La Libre Belgique en De Standaard/VRT) er gemiddeld 3,6 % naast zaten voor N-VA, 4,4 % voor LDD en 16,4 % voor alle partijen samen.

Daarvoor bestaan volgens Thevissen verschillende redenen:

1. het groot aantal gecontacteerden die weigeren aan de peiling mee te werken (vooral onbeslist?) en vervangen worden door anderen om te voldoen aan de vereisten van representativiteit,
2. het groot % onbesliste respondenten die volgens sommige peilingen oplopen tot de helft van het electoraat,
3. de uitwaaiering van de respondenten over 5 kieskringen met telkens 8 verschillende partijen.

Als alternatief stelt hij een vast panel voor: daardoor valt de eerst vermelde oorzaak van fouten weg. Verder opteert hij voor inschakeling van een veel groter aantal kiezers: 11.500 in plaats van de 2.000 bij de klassieke peilingen.

Eric Ponette

PROEFONDERZOEK COLORECTALE KANKER

De Vlaamse overheid heeft opdracht gegeven aan het Centrum voor Kankerpreventie van de Universiteit

Antwerpen om, in samenwerking met het Provinciaal Instituut voor hygiëne, een proefonderzoek naar colorectale kanker uit te voeren in de provincie Antwerpen.

In Franstalig België werd geopteerd voor een algemene screening bij 50 tot 74 jarigen. De Vlaamse minister van Volksgezondheid Veerle Heeren verklaarde dat zij eerst de resultaten van het voorgestelde proefproject wilde afwachten om nadien zo efficiënt mogelijk de screening te organiseren. Hiervoor werden 20.000 personen in Schilde, Vosselaar en Borgerhout van 50 tot 74 jaar in twee groepen verdeeld. Een eerste groep krijgt een brief thuis samen met de nodige informatie en een set om zelf een staal van de stoelgang te nemen. De tweede groep wordt per brief uitgenodigd om naar de huisarts te gaan die hen een set, om een stoelgangstaal te nemen, zal overhandigen en ook meer informatie zal verschaffen.

Binnen de tien dagen worden zowel de deelnemer als de huisarts per brief ingelicht over het resultaat van het onderzoek.

(Bron: Artsenkrant 31.03.09)

R. Lenaerts

VOORRANGSBELEID BOUWGROND

Het Vlaams parlement keurde in maart 2009 het nieuwe grond- en pandendeccreet goed. Daarmee wordt o.a. een voorrangsbeleid ingevoerd dat betaalbaar wonen in eigen streek voor een aantal mensen realiseert.

Niet alleen in Vlaams-Brabant, maar ook in de omgeving van Antwerpen, Gent en Leuven, aan de grens met Nederland en aan de Vlaamse kust is bouwgrond vaak onbetaalbaar geworden voor jonge gezinnen die in eigen streek willen blijven wonen en werken. Vanaf september 2009 kunnen sommige bouwgronden in 67 Vlaamse steden en gemeenten alleen nog verkocht worden aan mensen die een nauwe band met de streek kunnen aantonen. De Vlaamse regering ziet dit als een sociale maatregel om minder kapitaalcrachtige gezinnen toch de kans te bieden in eigen streek te blijven wonen.

De enige Franstalige verkozen in het Vlaams parlement ziet hierin meteen een communautaire pesterij. N-VA kamerlid Ben Weyts dient hem meteen van antwoord met de boodschap dat de Waalse regering recent zonder al te

veel ruchtbaarheid een soortgelijke maatregel heeft afgekondigd: gezinnen waarvan één lid 3 jaar in een gemeente woont krijgen voorrang bij de toewijzing van een sociale woning. Hij wijst er fijntjes op dat hij zeer tevreden is dat de Waalse regering inziet dat een voorrangsbeleid voor huisvesting van mensen uit de eigen streek een sociale maatregel is.

Jan Van Meirhaeghe

FRANSTALIGEN VERKIEZEN ENGELS BOVEN NEDERLANDS

Le Soir en de RTBF voerden een peiling uit bij 1780 Franstaligen (De Standaard 05.05.09). Op de vraag “Wat is de belangrijkste taal die uw kinderen moeten leren?” kiest 68 % in Wallonië voor het Engels en 27 % voor Nederlands. Er is op dit punt weinig verschil tussen het Waals Gewest en Brussel.

Wat is de feitelijke toestand op dit ogenblik?

In Vlaanderen is het Frans als tweede taal verplicht in het vijfde en zesde jaar lager en in het middelbaar onderwijs: dus 100 % Frans als tweede taal.

In Wallonië is er keuzevrijheid: daar volgt 48 % Nederlands als tweede taal (Het Laatste Nieuws 28.11.08 en Periodiek jan. 2009, p. 19).

Indien de ouderlijke wens uit de enquête van Le Soir en RTBF zich doorzet, kan verwacht worden dat het aantal leerlingen met Nederlands tweede taal in Wallonië verder zal afnemen.

Een essentiële voorwaarde om België een kans op overleven te geven is dat de inwoners mekaar, en dus ook mekaars taal, zouden begrijpen. Jaarlijks is er een transfer van 10,43 miljard euro van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel samen. Wie heeft er het meeste belang bij het voortbestaan van België? Wie zijn de doodgravers van België?

Robrecht Vermeulen

REGIONALE CIJFERS 2008 LANDSBOND NEUTRALE ZIEKENFONDSEN

De Landsbond van de Neutrale Ziekenfondsen groepeerde 4,2 % van de bij een ziekenfonds aangesloten personen in België.

In 2008 bedroegen de uitgaven per hoofd in Vlaanderen, Wallonië en Brussel respectievelijk 1.371,72, 1.457,59 en 1.547,69 Euro. Het uitgavenverschil Wallonië – Vlaanderen

was dus 85,87 Euro per hoofd: een meeruitgave in Wallonië van 6,3 %. In 2007 bedroeg dat verschil 7,1 % en in 2006 8,3 %: er is dus een dalende trend merkbaar tussen 2006 en 2008.

In 2008 bedroeg de duur van de arbeidsongeschiktheid en invaliditeit per gerechtigde in Vlaanderen, Wallonië en Brussel respectievelijk 16,17; 18,12 en 11 dagen. Het verschil in duur tussen Wallonië en Vlaanderen was

dus 1,95 dag per gerechtigde of 12 %. In 2007 bedroeg dat verschil in duur 8 % en in 2006 5,6 %: voor die parameter is er dus een stijgende trend tussen 2006 en 2008.

Eric Ponette

IN VOORBEREIDING!

Vriendenboek RICHARD CELIS

Een initiatief van familie en diverse culturele verenigingen naar aanleiding van zijn 80ste verjaardag.

Richard Celis is erenotaris en erevoorzitter van: ANZ (Zangfeest), Vlaamse Culturele Koepel, 11-daagse Vlaanderen-Feest, Beweging Vlaanderen-Europa; erelid van de Europese Eresenaat, laureaat van de Visser-Neerlandiaprijs, erepenning van de Marnixring, Frans Drijversprijs, senator Europeade; oprichter Nekka e.a.

Het boek behandelt de opgang van ons volk naar meer identiteit en zelfstandigheid sedert wereldoorlog II en kadert Richard Celis daarin.

Werken ondermeer mee :

Uit de Vlaamse, Europese en Nederlandse Cultuurbeweging: Gui Celen (Pro Flandria en Marnix), Marc Cels (A.N.V.), Sooi Daems (11-daagse), Karel De Meulemeester (VTB), An De Moor (11-daagse Vlaanderen), Peter De Roover (VVB), Miel Devillé (Vlaanderen-Morgen), Walter Kunnen (Europese Eresenaat), Bruno Peeters (Europeade), Paul Peeters (Orde Prince), Hugo Portier (ANZ), Achiel Selleslagh (VCK), Bruno Valkeniers (ANZ), Jan Van Doren (VOKA), Bob Wezenbeek (VEV).

Uit de politieke en diplomatieke wereld: Bert Anciaux, Geert Bourgeois, Hans De Belder, Bart De Wever, Jaak Gabriëls, Jan Hendrickx, Philip Heylen, Jan Jambon, Willy Kuypers, Theo Lansloot, Patrick Moenaert, Kris Peeters, Eric Stroobants, Herman Suykerbuyk, Luc Van den Brande, Paul Van Grembergen, Mieke Van Hecke.

Uit de academische wereld: de professoren: Ivo Brosens, Ward Celens, Jan De Groof, Mark Eyskens, Eric Ponette (VI.soc.Zekerheid), Piet Rosiers, Annick Schramme, Matthias Storme (VVA), Stefaan Top, Armand Vandeplas, Frans-Jos Verdoodt (ADV.N).

Uit de juridische wereld: Willy Bijl, Herman d'Espalier (ANZ), Paul Doevenspeck (Marnix), Johan Kiebooms, David Rombouts, Eddy Van Camp, Herman van Hemeldonck.

Uit de media: Frans Crols (Trends), Cas Goossens (VRT), Mark Grammens (Journaal), Marc Platel (Belang, VRT, Palieterke), Manu Ruys (De Standaard), Rik Van Cauwelaert (Knack).

Uit de andere vriendenkring: Jos Baudoin, Paul Beugels, Willem Dolphyn, Lode Franssens, Mieke Geladi, Jef Haeveers, Wim Merckx, Jaak Peeters, Lieven Stuyck..

Voorintekenen kan tot 11 augustus 2009 door storting van € 25,00 intekensprijs (nadien € 29) op bankrekening: "R.Celis Vriendenboek" nummer 746-0015587-18 met vermelding van naam, voornaam en adres.

De namen van de voorintekenaars worden **opgenomen in het boek**, tenzij niet gewenst.

Op 10 oktober 2009 zal het eerste exemplaar overhandigd worden tijdens een academische zitting in Antwerpen. Voor meer inlichtingen: mieke.geladi@skynet.be of telefoon 00 32 3 238 41 09.

Vrijheidstraat 32 bus 12 2000 Antwerpen

VGV-MEDEDELINGEN

Brief aan minister-president Kris Peeters (11.06.09)

VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND v.z.w.
SECRETARIAAT: ERGO DE WAELLAAN 3, BUS 14 – 2100 DEURNE-ANTWERPEN
(geopend tussen 09.00 en 13.00 uur)

Antwerpen, 11 juni 2009

Aan de Heer Kris Peeters
Vlaams minister-president
Martelaarsplein 19
1000 Brussel

Geachte Heer Minister President,

We houden eraan U namens het Vlaams Geneeskundigenverbond van harte te feliciteren met de goede resultaten van CD&V en meer in het bijzonder met de 127.608 voorkeurstemmen die zonder twijfel een duidelijk mandaat vertegenwoordigen van de Vlaamse kiezer.

Het VGV ijvert sinds jaren voor de communautarisering van de gezondheidszorg waarbij de curatieve zorg noodzakelijk moet aansluiten bij de al toegewezen preventieve gezondheidszorg. We hopen dat u dit als programmapunt inschrijft in het nieuwe Vlaamse regeerakkoord en in uw regeringsverklaring.

Het VGV is steeds bereid om dit standpunt toe te lichten en zijn expertise ter beschikking te stellen. In bijlage zenden wij u alvast het verslagboek "Naar een blauwdruk voor een Vlaamse gezondheidszorg. Leren uit buitenlandse ervaringen" dat het resultaat is van een symposium dat plaatsvond in het Vlaams parlement op 18 oktober 2008.

Tenslotte wensen we u veel succes toe bij deze ongetwijfeld moeilijke regeringsvorming en kan u zonder twijfel rekenen op onze morele steun.

Met de meeste hoogachting

Dr. Jan Dockx
Voorzitter VGV

Dr. Robrecht Vermeulen
Ondervoorzitter VGV

Dr. Jan Van Meirhaeghe
Past-voorzitter VGV

Tel. 03/322.28.50 - Fax 03/322.45.14 - KBC 407-3062251-47 - e-post: info@vgv.be - <http://www.vgv.be>

Brief aan N-VA-voorzitter Bart De Wever (11.06.09)

VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND v.z.w.
SECRETARIAAT: ERGO DE WAELLAAN 3, BUS 14 – 2100 DEURNE-ANTWERPEN
(geopend tussen 09.00 en 13.00 uur)

Antwerpen, 11 juni 2009

Aan de Heer B. De Wever
Neptunusstraat 78
2600 Berchem

Geachte Heer Voorzitter,

Het Vlaams Geneeskundigenverbond feliciteert u met de uitstekende verkiezingsresultaten van uw partij. Maar wij feliciteren u vooral met de 123.155 voorkeurstemmen die meer dan ooit een mandaat en aanmoediging vertegenwoordigen van de Vlaamse kiezer. Zoals u ongetwijfeld heeft vernomen uit Artsenkrant scoort N-VA bijzonder hoog bij de Vlaamse arts.

Het VGV ijvert sinds jaren voor de communautarisering van de gezondheidszorg. Wij hopen dat u bij de onderhandelingen dit standpunt zal doordrukken. In bijlage zenden wij u alvast het verslagboek "Naar een blauwdruk voor een Vlaamse gezondheidszorg. Leren uit buitenlandse ervaringen" dat het resultaat is van een symposium dat plaatsvond in het Vlaams parlement op 18 oktober 2008.

Het VGV is steeds bereid dit standpunt toe te lichten en zijn expertise ter beschikking te stellen.

Dit kan in de eerste plaats bij monde van ons trouw lid en uw ondervoorzitter Dr. Louis Ide.

Tenslotte wenst het VGV regeringsdeelname van uw partij na succesvolle onderhandelingen en mag u zonder twijfel rekenen op onze morele steun.

Met de meeste hoogachting,

Dr. Jan Dockx
Voorzitter VGV

Dr. Robrecht Vermeulen
Ondervoorzitter VGV

Dr. Jan Van Meirhaeghe
Past-voorzitter VGV

Tel. 03/322.28.50 - Fax 03/322.45.14 - KBC 407-3062251-47 - e-post: info@vgv.be - <http://www.vgv.be>

VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND v.z.w.

SECRETARIAAT: ERGO DE WAELLAAN 3, BUS 14 – 2100 DEURNE-ANTWERPEN
(geopend tussen 09.00 en 13.00 uur)

Antwerpen, 1 juli 2009

Aan Mevrouw Heeren,
Vlaamse Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Geachte Mevrouw,

Het Vlaams Geneeskundigenverbond wenst graag uw aandacht te vestigen op twee federale intenties in de preventieve gezondheidszorg die zoals u uiteraard weet toegewezen is aan de gemeenschappen.

De borstkankerscreening in Vlaanderen gebeurt voornamelijk met screeningsmammografieën (64 euro) terwijl in Brussel en Wallonië meer diagnostische mammografieën (114 euro) worden uitgevoerd. Aangezien het om een bevolkingsonderzoek gaat moet het overgrote deel screeningsmammografieën zijn. In Vlaanderen daalden de diagnostische mammografieën naar 21% maar Wallonië scoort nog 45%. Als oplossing stelt minister Onkelinx dan maar een herfederalisering voor om zo het probleem onzichtbaar te maken.

Het algemeen rookverbod voor de hele horeca is reeds van toepassing in de meeste Europese landen. Ook in België was er hierover tot voor kort een politieke consensus. Uitgerekend Open-VLD en PS zwakken dit voorstel nu af: Open-VLD in naam van de vrijheid (en de gijzeling van de niet-roker) en de PS die opkomt voor de kleine volkscafés. Maar bovenal is het onbegrijpelijk hoe uitgerekend minister Onkelinx dit gaat kunnen verantwoorden in haar Nationaal Kankerplan dat miljoenen kost. Bovendien is het rookverbod een duidelijke vorm van kankerpreventie en dus een materie voor de gemeenschappen.

Daarom vraagt het VGV dat u krachtig protesteert tegen deze voornemens die de bevoegdheid van de deelstaten betreffende preventieve gezondheidszorg aantasten. Wij pleiten ervoor dat Vlaanderen maximaal zijn bevoegdheden ter zake uitoefent.

Met de meeste hoogachting,

Dr. J. Dockx
Voorzitter

Dr. R. Vermeulen
Ondervoorzitter

Dr. J. Van Meirhaeghe
Oud-voorzitter

Tel. 03/322.28.50 - Fax 03/322.45.14 - KBC 407-3062251-47 - e-post: info@vgv.be - <http://www.vgv.be>

Als men de deelstaten vraagt de federale overheid extra te helpen, laat men hen beter federale uitgaven overnemen. Bijvoorbeeld ... De federale financiering van de vaccinaties - preventieve gezondheidszorg en dus deelstaatmaterie - geheel overlaten aan de gemeenschappen.

Frank Vandenbroucke - DE STANDAARD - 13/10/08

Media in de moslimwereld zenden ook een stroom van antisemitisme uit die zo uit *Mein Kampf* kan komen, en die via satelliet ook in onze landen verspreid wordt. Nooit hebben we een secretaris-generaal van de Verenigde Naties daartegen horen protesteren. Maar de heer Ban Ki-moon vond het wel nodig het filmpje van Wilders te veroordelen.

Mia DOORNAERT - DE STANDAARD - 23/01/09

... deze nieuwe studie is vooral een interessant pleidooi tegen de importhuwelijken, die generatie na generatie nieuwe obstakels blijven creëren in het integratieproces.

Lex MOLENAAR - DE GAZET VAN ANTWERPEN - 26/03/09

Mocht Turkije zich willen beroepen op het zogenaamde multi-etnische en multireligieuze karakter van het Ottomaanse Rijk om zijn EU-ambities te onderbouwen, zou het die principes op eigen bodem moeten doortrekken ten opzichte van de Turkse burgers van Koerdische afkomst, de christenen en de talrijke alevieten, een heterodoxe stroming binnen de islam.

Dirk ROCHTUS - DE STANDAARD - 11/04/09

OVV-MEDEDELINGEN

AK-VSZ Nieuwsbrief 13 mei 2009

DE WACHTLIJSTEN IN DE GEHANDICAPTENSECTOR ZIJN LANGER GEWORDEN.

Het wegwerken van de wachtlijsten was een prioriteit voor de uittredende Vlaamse regering. Ze heeft er ook iets aan gedaan. Eerst 22,5 miljoen € per jaar voorzien; het laatste jaar 32,5 miljoen €. Sinds 2002 zijn er, zoals beloofd, 6.000 plaatsen bijgekomen. Goed zo! Maar bijlange niet goed genoeg.

In 2003 stonden er 8.900 personen op de wachtlijst waarvan 5.700 dringend.

Nu staan er 15.000 op de wachtlijst waarvan 10.500 dringend. Vooral omdat ook de gehandicapten steeds langer leven. De Vlaamse ministers van Welzijn (drie op vijf jaar!) waren dus niet bekwaam om een realistische planning te maken en indien nodig aan te passen. Ze waren ook niet bekwaam om het nodige geld te voorzien. En indien ze wel bekwaam waren dan waren ze niet bereid om de meest machteloze mensen in onze maatschappij te helpen. Om de federale regering te helpen heeft de Vlaamse regering in 2008 wel 600 miljoen € schulden van de gemeenten afbetaald maar ze mocht geen extra geld besteden voor de gehandicapten. Staat dat in het Lambermontakkoord? Wil een Vlaamse politiekeer dat eens uitleggen?

In afwachting geven wij de volgende uitleg:

- Eén opvangplaats kost 25.000 €.
- 15.000 opvangplaatsen kosten 375 miljoen €.
- De transfers in de ziekte- en invaliditeitsverzekering bedragen 1,4 miljard € (per jaar).
- Als de Vlamingen het willen kunnen zij in één jaar met een deel van deze jaarlijkse transfer de wachtlijsten in één klap oplossen.
- In de daarop volgende jaren kunnen we makkelijk ieder jaar 2.500 nieuwe opvangplaatsen voorzien en bovendien de uitkeringen aan de gehandicapten met 15 % verhogen en hun vakantiegeld met 500 € verhogen.

DIT IS NOG MAAR HET BEGIN

In de sector van de bejaardenzorg zal in de komende jaren de behoefte aan zorg op een nog nooit geziene manier stijgen. Nu al is het aantal 80-plussers met de helft gestegen t.o.v. het jaar 2000. Tegen 2020, dat is overmorgen, zal de stijging het dubbele bedragen. Wie ligt hiervan wakker? Zullen de rust- en verzorgingstehuizen er zijn? Ook voor het aantal dementerenden? En het nodige personeel? Ook in de thuiszorg? En in de ziekenhuizen? En het nodige geld? Van al deze dingen zullen er grote tekorten zijn!

Dan spreken we nog niet over de twee zwaarste posten in de sociale zekerheid: pensioenen en ziekteverzekering. Ze zullen niet meer betaalbaar zijn. Wie ligt hiervan wakker?

De Vlaamse regering speelt Sinterklaas met links en rechts enkele tientallen miljoenen €. Wij praten in de sociale zekerheid over transfers van enkele miljarden €.

Wij hebben het over de echte problemen van de Vlamingen. Wij zien een groot deel van de oplossing in de splitsing van de sociale zekerheid. Wij willen het geld waar de Vlamingen voor werken, en dat al meer dan veertig jaar wegvloeit naar Wallonië en Brussel, nu besteden aan de sociale noden van de Vlamingen. Nu. Want de sociale noden zijn groot en morgen nog veel groter. Daar liggen wij wakker van.

De vijf resoluties die het Vlaams Parlement ondertussen al vele jaren geleden heeft goedgekeurd, zijn ons uitgangspunt. We hebben de afgelopen maanden op Vlaams niveau zeer intensief vergaderd en zijn tot de conclusie gekomen dat Vlaanderen meer bevoegdheden moet hebben op het vlak van gezondheidszorg.

Kris PEETERS - DE HUISARTS - 23/04/09

Het huidige immobilisme van de federale regering is een rechtstreeks gevolg van de financieringswet die, als een verdere staatshervorming uitblijft, niet alleen de implosie van België zal veroorzaken, maar ook die van de sociale zekerheid.

Rik VAN CAUWELAERT - KNACK - 29/04/09

Nog twee andere gedachten leven sterk bij Franstaligen: de bizarre overtuiging dat geen enkele hervorming van de staat positief of zelfs maar neutraal voor hen zou kunnen zijn. Het gebrek aan fierheid en geloof in eigen kunnen is frappant ...

Bart STURTEWAGEN - DE STANDAARD - 05/05/09

Verkiezingsuitslag: grondige staatshervorming noodzakelijk

Het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV) nam kennis van de verkiezingsuitslag voor het Vlaams Parlement van 7 juni 2009.

Daaruit blijkt dat minstens één derde van de Vlaamse kiezers een grondige staatshervorming noodzakelijk acht om de economische en politieke problemen van Vlaanderen (en van het ganse land) te kunnen oplossen.

Het verkiezingsresultaat is merkwaardig omdat de meeste partijen en de media haast tijdens de volledige verkiezingscampagne het thema “staatshervorming” angstvallig uit de weg gingen.

Bijgevolg verheugt het OVV zich eveneens om de gevolgen die het verkiezingsresultaat zullen hebben.

Niet alleen wordt de staatshervorming opnieuw op de voorgrond geplaatst, maar het OVV stelt ook vast dat politici uit verschillende partijen een aantal ideeën verwoordden uit de recente OVV-brief, gestuurd naar 1620 kandidaten voor het Vlaams Parlement. Denken we aan het uitoefenen van de volle Vlaamse bevoegdheid in alle materies die het Vlaams Parlement reeds verkreeg.

Voor de Vlaamse Beweging blijven prioritair:

- ° het uitvoeren van de 5 in 1999 in het Vlaams Parlement goedgekeurde resoluties
- ° het in handen krijgen van een eigen beleid in zake tewerkstelling en sociale zekerheid, gepaard met fiscale autonomie
- ° de onaantastbaarheid van het Vlaamse grondgebied
- ° het splitsen van B.H.V. zonder toegevingen en onderhandelingen

Voor de Vlaamse Beweging kan de staatshervorming niet anders dan in de lijn van het bovenstaande worden uitgevoerd. Er is geen weg terug mogelijk.

Bovendien waarschuwt het OVV er voor dat de plotse bereidheid tot staatshervorming niet mag dienen om een herziening van de wet inzake de financiering van Gemeenschappen en Gewesten mogelijk te maken in hun nadeel en in het voordeel van het federale overheidsniveau. Dat heeft immers een groot tekort aan geld en wil de organisatie van de Sociale Zekerheid federaal en onaantastbaar houden. Meer bevoegdheden aan Gewesten en Gemeenschappen maar het vertikken hen meer fiscale en financiële bevoegdheid en geldmiddelen geven om een eigen beleid te voeren: in die val mogen we niet trappen.

Namens het OVV-Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen

Huguette Ingelaere

voorzitter

Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen – Passendalestraat 1A – 2600 Berchem
 Telefoon: 03 320 06 31 ■ Fax: 03 366 60 45 ■ E-post: secretariaat@ovv.be
 Bezoek onze webstek: www.ovv.be

Pijnlijk dat het Belgisch Europa-denken hoe langer hoe minder spoort met de Europese machtsverhoudingen en ontwikkelingen van de afgelopen decennia. In Europa voelt België zich gidsland ... In de Brusselse Wetstraat blijft men in koor beweren dat de nationale staat ten dode is opgeschreven en dat alleen Europa ons kan redden. ... Het is alsof het eigen falen in het bijeenhouden van de Belgische staat wordt omgetoverd tot diepe wijsheid voor de Europese burens.

Luuk VAN MIDDELAAR - NRC-HANDELSBLAD - 18/05/09

European countries where regions have more powers and responsibilities in terms of taxation, legislation and education policies tend to do better economically than centralised ones, a Swiss study shows.

Valentina POP - EU OBSERVER - 19/05/09

Indien Europa meer sociale en fiscale bevoegdheden had, zou het kunnen bepalen welke de minimale sociale zekerheids- en fiscale bijdragen dienen te zijn. ... Maar daarvoor is Europa niet bevoegd, nu niet en ook later niet. Om Europa sociaal en fiscaal bevoegd te maken is er immers 'unanimiteit' nodig, een akkoord van alle lidstaten en dat is onhaalbaar.

Roger BLANPAIN - DE STANDAARD - 20/05/09

Belgische idealisten vergeten dat zij de geschiedenis van een ondemocratisch centralisme als lood met zich mee zeulen. Ze willen de gevolgen van de genetische ziekte temperen door de oorzaak ervan te versterken. Maar eenheid en solidariteit vormen niet de voedingsbodem van de democratie. Ze zijn haar vruchten. Er is geen Belgische solidariteit omdat er, in modern opzicht, geen Belgische democratie is: er zijn machten en machtscentra.

Peter DE GRAEVE - KNACK.BE - 20/05/09

VGVCULTUUR

TENTOONSTELLINGEN

BINNENLAND

Fading (tot 13.09.09)

Museum van Elsene, Jean Van Volsemstraat 71, Brussel
Knap overzicht van recente Belgische schilderkunst van 40 kunstenaars.

www.fading.museumvanelsene.be

Beaufort03 – Kunst aan Zee (tot 04.10.09)

Buiten- en binnententoonstelling (Beaufort Inside) in het vroegere Provinciaal Museum voor Moderne Kunst (PMMK), nu Mu.Zee, Romestraat 11 Oostende.
Derde editie met een overzicht van kunstwerken geïnspireerd door de Belgische kust.

www.beaufort03.be en www.pmmk.be.

Reunie: Meesterwerken uit het Koninklijk Museum (tot 15.11.09)

Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, Handschoenmarkt, Antwerpen
Zestien grote altaarstukken van Antwerpse meesters gemaakt voor de kathedraal met topstukken van Quinten Metsijs, Frans Floris, Peter Paul Rubens, Barend van Orley.

www.dekathedraal.be.

Alfred Stevens (08.05 tot 23.08.09)

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Regentschapstraat 3, Brussel.
Retrospectieve tentoonstelling over de succesvolle Parijse portretschilder uit de 19de eeuw.

www.fine-arts-museum.be.

Carl De Keyser (13.06 tot 30.08.09)

Stedelijk Museum voor Actuele Kunst, Citadelpark, Gent
Een tachtigtal opnamen van de Gentse Magnum fotograaf gepresenteerd als een drieluik over het theater van de macht, de esthetiek van de oorlog en de coulissen van de politiek.

www.smak.be.

Zomertentoonstelling Be.Arts (tot 20.09.09)

BELvue museum, Paleizenlaan 7, Brussel
Werk van Félicien Rops, Hugo Claus, Henri Blès, Rik Wouters e.a.

www.belvue.be

Eenvoud en weelde onder China's laatste keizers (tot 24.10.09)

Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Jubelparkmuseum, Jubelpark 10, Brussel
Voorwerpen en kunstwerken illustreren de wereld van de Chinese keizer, de ambtenaar en de gewone Chinees in de 18de en 19de eeuw.

www.kmkg-mrah.be

Kunstenaarsportretten (tot 13.09.09)

Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
80 jaar Paleis voor Schone Kunsten in beeld.

www.bozar.be

Goran Djurovic, Burland/Toyland en De Tentoongestelde Mens (tot 13.09.09)

Museum Dr. Guislain, Jozef Guislainstraat 43, Gent.
De Servische kunstenaar Djurovic schiept een bevreemdend en fascinerend universum.

De Zwitser Burland recycleert afval en voorwerpen en herschiept alles tot een eigen magische wereld. De Tentoongestelde Mens gaat over de fascinatie voor exotische culturen en de toen bedenkelijke vorm van tentoonstellen die dikwijls beschamend en ontrendend was.

www.museumdrguislain.be

Persona. Rituele maskers en hedendaagse kunst (tot 03.01.10)

Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, Leuvense Steenweg 13, Tervuren
Opmerkelijke tentoonstelling van 180 maskers waarbij de persoon achter het masker de rode draad vormt. Traditionele kunst wordt samengebracht met werk van hedendaagse Afrikaanse kunstenaars.

www.africamuseum.be/persona

BUITENLAND

Bonn

Modigliani (tot 30.08.09)
Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik
www.kah-bonn.de.

Venetië (tot 22.10.09)

Biennale van Venetië: 53 ste editie.
www.labiennale.org.

Groningen (tot 20.09.09)

Cuba! Kunst en geschiedenis van 1868 tot heden.
www.groningermuseum.nl

Jan Dockx

1. Brussel: Magritte Museum en Coudenberg site. (VGV-bezoek zaterdag op 26 sept 2009)

Op 26 september organiseert het VGV in samenwerking met het Doktersgild Van Helmont een daguitstap met in de voormiddag een geleid bezoek aan het Magritte Museum, een lunch in het Muziekinstrumentenmuseum en in de namiddag eveneens een geleid bezoek aan de Coudenberg site.

De Koninklijke Musea voor Schone Kunsten bezitten de grootste Magritte collectie ter wereld. Deze werken zijn vooral afkomstig van legaten, waaronder een belangrijk deel dat nagelaten werd door Georgette Berger, de weduwe van Magritte. Hij verdient terecht een museum omdat hij tot de tien belangrijkste schilders van de 20ste eeuw behoort. Dit museum, ondergebracht in het voormalige neo-classicistische Hotel Altenloh, opende zijn deuren op 2 juni j.l. en mikt jaarlijks op 500.000 bezoekers. De collectie omvat 149 werken waarvan 75 schilderijen, 58 gouaches en tekeningen, 5 beeldhouwwerken, 3 objecten en 7 prenten en affiches. Verder zijn er archieven, boeken en foto's, die toebehoren aan het museum en privéverzamelingen.

De lunch is voorzien in het Muziekinstrumentenmuseum, waar een wereldberoemde collectie is ondergebracht in een prachtig art-nouveau pand uit 1899. Het restaurant is gelegen op de hoogste verdieping en biedt een weergaloos uitzicht over de stad.

Hoog verheven boven de stad Brussel op een heuvel stond het Paleis van Brussel, dat werd gebouwd in de 11de en 12de eeuw. Omdat het er wat frisser was werd het de 'Coudenberg' genoemd. Het paleis werd herbouwd, uitgebreid en verfraaid tot een van de mooiste paleizen van Europa en was één van de hoofresidenties van Keizer Karel. De laatste bewoners waren de aartshertogen Albrecht en Isabella. Zes eeuwen lang was dit paleis met zijn prachtige tuinen en rijke kunstcollecties de zetel van de centrale macht in de Nederlanden. In 1731 werd dit prestigieuze gebouw door een reusachtige brand verwoest en 40 jaar later werden de ruïnes gesloopt om plaats te maken voor de nieuwe Koningswijk.

De archeologische site van de Coudenberg bevat de overblijfselen en oneraardse gewelven van dit voormalige paleis, gelegen onder de oppervlakte van de Koningsstraat en het Koningsplein. Verder was het paleis omringd door voorname herenhuizen van raadgevers en hovelingen. Het museum, met een oppervlakte van 700 m², is ondergebracht in het voormalige Hof van Hoogstraeten, woonplaats van Antoine de Lalaing, één van de belangrijkste raadsheren van Keizer Karel en zijn tante, Margaretha van Oostenrijk. Omstreeks 1516 liet hij een prachtige gotische gaanderij bouwen, die nu volledig is gerestaureerd en heringericht. In deze ruimte worden de mooiste stukken tentoongesteld die de laatste 25 jaar werden opgegraven. Door een doorsteek te maken ter hoogte van de ondergrondse Isabellastraat is de archeologische site van Hoogstraeten gekoppeld aan die van het Coudenbergpaleis, waardoor de te bezoeken ruimte verdubbelde. De site werd helemaal heringericht met een nieuw parcours, nieuwe verlichting, informatiepanelen en maquettes.

Onze man in Brussel zoekt naar de laagste prijscombinatie. Het enige voorbehoud is dat deze activiteit alleen maar kan doorgaan met een minimum aantal deelnemers gezien de kostprijs van de gidsen.

2. Leuven: museum M en Rogier van der Weyden (VGV-bezoek zaterdag 28 nov. 2009)

Op zondag 20 september wordt M, het nieuwe museum van Leuven, op feestelijke wijze geopend met drie tentoonstellingen. M is het vernieuwde Stedelijk Museum Vander Kelen-Mertens. Het museumcomplex werd vergroot naar een ontwerp van de bekende Belgische architect Stéphane Beel. Naast Rogier van der Weyden is er een tentoonstelling van Jan Vermeersch en kan de hernieuwde opstelling van de M-collecties worden bewonderd.

*** Rogier van der Weyden, De passie van de Meester.**

Rogier van der Weyden (1400 – 1464) is de meest invloedrijke schilder van de 15de eeuw. De tentoonstelling toont meer dan 100 topwerken afkomstig uit de belangrijkste Noord-Amerikaanse en Europese verzamelingen en is hét culturele hoogtepunt van 2009. Bij het begin van de 15de eeuw is er in de Lage Landen een bijzondere generatie schilders aan het werk, die - met hun uitzonderlijk oog voor detail - de Westerse schilderkunst vernieuwden: de Vlaamse Primitieven. Rogier van der Weyden en Jan van Eyck steken erbovenuit. Van Eyck is een uitstekende observator terwijl van der Weyden voor het eerst echte mensen met echte emoties toont. Hij is de meester van passie en ingetogen expressie. Hoe groot zijn invloed wel was bewees koning Filips II. Deze spaarde geen moeite om zijn hoofdwerk, de Kruisafneming geschilderd in opdracht van de Grote Gilde van de Voetboog te Leuven, naar Spanje te halen. Het behoort nu tot de pronkstukken van het Prado en kan, omwille van technische redenen, niet worden vervoerd.

*** Jan Vermeersch**

Jan Vermeersch behoort zonder enige twijfel tot de meest invloedrijke kunstenaars van de jongste decennia. Zijn werk bevindt zich in de belangrijkste Belgische en internationale collecties. Hij stelt zelf zijn carrière-overzicht vanaf 1975 tot heden voor. Gelijktijdig loopt in het kunstencentrum STUK een expositie over internationale kunstenaars die hij belangrijk vindt.

*** M – collecties**

De hernieuwde opstelling toont de belangrijke collectie van 15de – 16de eeuwse schilderijen op paneel en de grootste collectie passiebeelden van België. Beiden vertegenwoordigen de meest succesvolle producten uit de Brabantse en Leuvense ateliers. Een tweede absolute blikvanger is de 19de eeuwse kunstverzameling met nieuwe aanwinsten als de atelierplaatstenen van Constantin Meunier en de tekeningen van James Ensor en Eugène Laermans.

Al dit moois gaan we bezoeken ter gelegenheid van de statutaire ledenvergadering die doorgaat op zaterdag 28 november.

Jan Dockx

1. Gent: Vlaamse wandtapijten voor de Bourgondische hertogen op 14.03.09

Met een vijftigtal deelnemers hebben wij deze schitterende tentoonstelling bezocht in de prachtige Sint-Pietersabdij begeleid door een drietal gidsen. Vooraf gaf Mevrouw Van Bruwaene, wetenschappelijk medewerkster, uitleg over het concept van de tentoonstelling bestaande uit 34 wandtapijten met een totale lengte van 200 meter. De toelichting vond plaats in de zeer indrukwekkende crypte. Hoogtepunten waren 2 tapijten uit de reeks “*De verovering van Tunis*” waarop de inname en vervolgens de plundering van de stad zijn uitgebeeld. Twee andere opmerkelijke tapijten waren: “*De slag bij Zana*” en “*De Apocalyps*”. Terecht was het Vlaamse wandtapijt tijdens de renaissance het schitterendste exportproduct van de Zuidelijke Nederlanden. Nog een bijzondere vermelding verdient de restauratie van het plafond van de refter dat uit meer dan 1000 beschilderde houten planken bestaat en stilaan haar voltooiing nadert.

2. Brussel: Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis

Een zonnige dag, een welbespraakte gids en 30 deelnemers: ziedaar de ingrediënten voor een geslaagde uitstap naar een bij uitstek ‘Belgisch’ instituut. Het museum heeft een hoog mottenballengehalte en de zalen zijn oubollig ingericht met handgeschreven toelichtingplaatjes met het Frans steevast bovenaan. Niettemin geniet het museum wereldfaam en is de collectie uniek zowel in omvang als in diversiteit. De ontstaansgeschiedenis van het gebouw werd eerst uitgebreid toegelicht met behulp van een maquette. Het Jubelpark werd op het einde van de 19de eeuw aangelegd op een drassig terrein dat door de Burgerwacht als oefenveld was gebruikt. Leopold II droomde immers van een hoofdstad die niet moest onderdoen voor wereldsteden als Parijs. In het park werden tentoonstellingsgebouwen en een monumentale triomfboog opgericht. Het Legermuseum, opgericht ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling in 1910, kreeg vanaf 1923 onderdak in het Jubelpark. Na deze uiteenzetting begon onze tocht door 7 eeuwen krijgsgeschiedenis met topstukken. Hoogtepunten waren zonder twijfel: de zilverschat van de Kozakken, de zaal over WO I en de luchtvaarthal. De talloze overal aanwezige Belgische vlaggen ontlokten een vooraanstaande deelnemer de volgende oprisping:” Ik heb nu voldoende Belgische vlaggen gezien voor de rest van mijn leven”. Deze tijdelijke heropleving van unitarisme werd nadien vakkundig weggespoeld in Brasserie Merode.

3. Brugge: Karel De Stoute

Uitgerekend de enige zonnige dag van een eerder regenachtige week hebben we op 13 juni samen met het Doktersgild Van Helmont met een overweldigende belangstelling van 60 deelnemers deze tentoonstelling bezocht. Helaas waren de verkeersgoden Antwerpenaren niet goed gezind. Wat een gezellige uitstap diende te worden draaide uit op een ware nachtmerrie van meer dan 2 uur. Men was erin geslaagd om gelijktijdig werken te organiseren in de Kennedytunnel en op de Expresweg. Oververhit en met een humeur onder het vriespunt kwam de Antwerpse cohorte rijkelijk laat aan. Gelukkig was de rondleiding pas begonnen en was de tentoonstelling van uitstekende kwaliteit met een zelden gezien groot aantal topstukken. Karel was inderdaad een stoutmoedig man die in Luik een ware slachting aanrichtte, enkel en alleen om indruk te maken op Frankrijk en Duitsland. Hij was vooral pronkziek en had graag gewild door de Duitse keizer tot koning te worden gekroond.

Tijdens de tweede helft van de namiddag werden we begeleid door een drietal stadsgidsen. In een krachtig tempo ging het van de praalgraven in de Onze-Lieve-Vrouwekerk naar onze uiteindelijke bestemming, de Estaminet, waar Van Helmont ons gastvrij trakteerde op Brugse Zotten en andere spiritualiën.

Jan Dockx

Ik denk dat de opsplitsing van gezondheidszorg een haalbare kaart moet zijn wanneer we echt tabula rasa kunnen maken.

Yolande AVONTROODT - ARTSENKRANT - 29/05/09

De desinteresse voor Europa heeft zijn redenen. ... In het heetst van de strijd tegen de financiële crisis hebben de grote landen voor zichzelf gereden. Een snel en krachtig antwoord van de Europese Commissie op de economische malaise kwam er niet.

Bart HAECK - DE TIJD - 04/06/09

Tussen Vlaanderen en Wallonië gaapt na de verkiezingsuitslag geen kloof maar een ravijn.

Paul BUYSSE - DE TIJD - 09/06/09

In elk geval moet Vlaanderen nu de bevoegdheid, de hefbomen én de eigen financiële middelen krijgen om domeinen zoals gezondheidszorg, werkgelegenheid, gezinsbeleid, wetenschappelijk onderzoek en gerechtelijke organisatie, als homogene gehelen zelf in handen te nemen, in solidariteit én verantwoordelijkheid.

Roger DILLEMANS - KNACK - 10/06/09

In onze congresresoluties staat dat er op elk niveau een sociale overheid moet zijn met de middelen om een volwaardig beleid te voeren. Sommige bevoegdheden gaan zeker beter naar de regio's, omdat die de middelen beter kunnen aanwenden.

Herwig JORISSEN - DE TIJD - 11/06/09

Het wordt een kunst om een juiste keuze te maken in het overaanbod aan culturele manifestaties waarmee je wordt overstelpt tijdens de zomermaanden. Frankrijk alleen al schuift een negentigtal internationale muziek-, theater-, en dansfestivals naar voren! Hier bestaat dit rijkelijke aanbod niet, doch de kwaliteit is minstens even hoog. Zo waren wij ook present bij de voorstelling van het programma van enkele vooraanstaande spelers in ons eigen culturele landschap. Daarna nemen wij een vluchtig kijkje bij onze zuiderburen en plannen wij nog een cultuurtoeristische vakantie voor deze zomer of vroege herfst.

DE VLAAMSE OPERA

De instelling waar men vanuit het buitenland met een zekere afgunst en bewondering naar kijkt, blijft nog altijd onze Vlaamse Opera. Voor zijn eerste volwaardige seizoenen wil intendant Aviel Cahn een zeer gevarieerd programma uitwerken. Hij houdt het opnieuw bij een centraal motto: "Tegen de stroom in". Hij wil de worstelende en stroomopwaarts roeiende enkeling in zijn gevecht met de maatschappij in het centrum plaatsen.

- In die zin zal Verdi's Don Carlos voor een Vlaams publiek wel bijzonder aanspreken. Komt deze held niet op voor de Vlamingen in hun strijd tegen het onrecht dat hen wordt aangedaan door de Spaanse bezetter onder het bewind van Filips II?
- Maar ook meesterwerken als Wozzeck van Alban Berg waarmee het nieuwe seizoen in september van start gaat of Benjamin Britten's Peter Grimes illustreren dit revolteren tegen een uitzichtloze situatie. Zeker Jevgeni Onegin van Tsjaikovski hoort ook in deze optiek thuis!
- Barokopera Giasone van Francesco Cavalli en Candide van Leonard Bernstein zorgen voor de bijzondere noot.
- De zakdoeken zullen kunnen worden uitgewrongen tijdens Puccini's Madama Butterfly in de sublieme Carsen regie: een herneming van wereldformaat!
- Naast de zeven operaproducties, waaraan sterren als Muhai Tang, Peter Konwitschny, Mariame Clément, Tatiana Gurbaca of onze Guy Joosten meewerken, wordt het drukke programma verder aangevuld met concerten, diverse kindervoorstellingen en introducties die meestal zowel te Gent als Antwerpen plaats vinden.

In de Scheldestad zal trouwens op 24 april 2010 de wereldpremière van 'The rage of life' van Elena Kats-Chernin plaatsgrijpen. Dit wordt een wereldcreatie die als compositieopdracht tot stand kwam in samenwerking tussen de Vlaamse Opera en de Staatsoper Stuttgart.

Praktische informatie: Reserveren kan via: 070 22 02 02 en WWW.VLAAMSEOPERA.BE

HET MA FESTIVAL te BRUGGE (van 31 juli tot 9 augustus 2009)

Het betreft hier uiteraard de bijna cryptische omzetting van het reeds 46 jaar jonge Musica Antiqua festival, dit jaar onder het motto: "Modern Times in Early Music". Voor festivaldirecteurs Hendrik Storme en Tomas Bisschop, erfgenamen van de in maart jl. overleden stichter van het festival Robrecht Dewitte, waren het moderne tijden voor componisten die leefden en werkten rond 1600. In hun programmatoelichting die wij onze lezer graag willen aanbevelen, lezen wij: "Sinds de Renaissance werd het individu in al zijn uniciteit erkend...en ook de muziek ontsnapte niet aan deze evolutie, al zou het nog jaren duren vooraleer de muziek van de derde naar de eerste persoon enkelvoud werd verlegd". Het MAFestival zal dus het "ik" in de muziek op verschillende wijzen aan bod laten komen met Claudio Monteverdi als spilfiguur. Traditioneel zijn er naast de middag-, avond- en nachtconcerten ook nog lezingen, inleidingen en cursussen te beleven; ensembles en organisten zullen kleur geven aan het jaarlijkse concours.

Praktische informatie: telefonisch op het nr. 050 33 22 83, alsook WWW.MAFESTIVAL.BE

HET CONCERTGEBOUW (september 2009 tot eind juni 2010)

Andermaal te Brugge, maar dan gedurende het ganse winterseizoen, is in het Vlaamse culturele landschap het Concertgebouw één van de toonaangevende spelers. Weergeven van het programma leidt tot een echte zoektocht en zou in deze bijdrage te uitgebreid zijn. Daarom dit gebalde overzicht van de verschillende reeksen:

- ORKESTRAAL: drie eeuwen orkestrepertoire, van Haydn tot Kurtág.
- VOX: koren, vocale ensembles, veelzijdige solisten met de menselijke stem als oudste instrument.
- KLAVIER: klaviervirtuozen bespelen een divers instrumentarium van het klavecimbel tot de Steinway-piano van het concertgebouw.
- KAMERMUZIEK: oogcontact bij het samenspel van muzikale persoonlijkheden die met elkaar communiceren...de intimiteit van het podium.
- CON TEMPO: muziek van deze tijd in de meest verrassende bezettingen en ook nog heel wat creaties.
- DANS: naast het festival Dance 09 een reeks voorstellingen van verschillende stijlen en culturen.
- MUZIEKTHEATER: muzikanten, acteurs, componisten en regisseurs treffen elkaar om samen een nieuwe weg in te slaan.
- SCOOP: het huis wil hiermee jonge kunstenaars een duwtje in de rug geven. Jonge ensembles worden begeleid waar nodig en er wordt hen bovendien een professionele liveopname aangeboden.

Voor dit meesterlijke programma tekenden artistiek directeur Jeroen Vanacker naast algemeen directeur Katrien Van Eeckhoutte. Hoed af voor dit complexe huzarenstuk!

Praktische informatie: Concertgebouwlijn; 32 70 22 33 02; WWW.CONCERTGEBOUW.BE

HERFSTKLANKEN te SAINT- BONNET- LE – CHÂTEAU

Eventjes ten westen van het beter bekende Saint-Etienne, stad geassocieerd met de componist Massenet, ligt het oude sluimerende versterkte stadje Saint-Bonnet-le-Château. Van 13 september tot 7 oktober ontwaakt het uit zijn lethargie. Want dan gaan de Musiques d' Automne door in het heerlijke decor van gotische en renaissance huizen. Een merkwaardige link naar de hierboven staande bijdragen is de fabricage van kant in het Loire-departement. Als natuurgebied is 'Le Forez' met zijn panoramische vlaktes heel geschikt voor boeiende excursies en dit is graag meegenomen. Authenticiteit is hier allerminst een modewoord! Doch vooral het muzikale aanbod moet ons in deze context het meest overtuigen. En dit is op zijn minst de verplaatsing waard !

Ziehier een greep uit het interessante aanbod:

- Het openingsconcert van 13 september met Les Sonatistes Français en de bekende namen van Florence Malgloire en Alice Pierot.
- Op 22 september kunnen wij de sublieme stem van Agnes Melon naast die van Lus Beauséjour bewonderen.
- Op de laatste septemberdag treedt het Ensemble Barcarole op, terwijl op 6 oktober Dominique Visse, alweer een grote naam, te beluisteren en te zien is samen met het Ensemble Janequin, daags voor het slotconcert.

De kerk van het stadje bezit een merkwaardig orgel dat bij diverse optredens prominent zal aanwezig zijn. Ook de historische ruimten worden uiteraard ten volle benut!

Praktische informatie: telefonisch vanuit België OO33 477 90 97 70

Ook WWW.FRANCEFESTIVALS.COM/SAINT-GENEST

De KONINKLIJKE MUNTSCHOUBURG

"De Monnaie" voor de Vlamingen opent op 6 september zijn, of moeten wij schrijven HAAR, deuren met de uitvoering van Die Tragische ofte de 6de symfonie van Gustav Mahler. De reeks wordt op 30 juni 2010 beeindigd met opera-uitvoeringen in zowel scenische als concertante versies. Het seizoen, aldus intendant Peter de Caluwe, wordt omkaderd door drie thematische lijnen, samen te vatten onder de termen wet, offer en ambitie. Ambities zijn vaak dromen. Tussen droom en daad staan wetten in de weg, en vaak dienen offers te worden gebracht om de ambitie waar te maken. En opnieuw in de grote wereldliteratuur vinden wij een begin van antwoord op de vele vragen.

Dat de programmatie daar ten volle bij aansluit is overduidelijk: Semele, The Rake's Progress, Iphigénie en Aulide en Tauride, Elektra, Ismène, Idomeneo, Medea, Don Quichotte en Macbeth. Wat wil je nog meer? De componisten hoeven wij er wellicht niet bij te vernoemen.

Voor kinderen wordt El retablo de Maese Pedro van De Falla op poten gezet. Verder valt er nog theater, dans, een reeks schitterende concerten en een plejade aan vocale topsolisten in liedrecitals te bewonderen, met enkele namen waar je U tegen zegt: Gerald Finley, Matthias Goerne, Christoph Prégardien, Bernarda Fink en Christianne Stotijn, om er maar enkele te noemen! Worden wij echt niet teveel verwend?

Praktische informatie: Info en tickets 070 23 39 39 WWW.DEMUNT.BE

Luc Schaeverbeke

Respect toont men door naar gewone mensen te luisteren en hun bekommernissen au sérieux te nemen. En dat is de afgelopen decennia niet gebeurd. Als die gewone mens durfde klagen over verloedering van arbeiderswijken door slecht opgevangen immigratie werd hij om de oren geslagen met scheldwoorden als 'racist'. Als hij klaagde over onveiligheid moest hij zwijgen want dat was maar een 'gevoel' van onveiligheid.

Mia DOORNAERT - DE STANDAARD - 12/06/09

Ik ben voor de afschaffing van de federale verkiezingen. Na de regionale verkiezingen vormt elke deelstaat een regering en die regeringen vormen samen een confederale regering. Het federale parlement wordt niet langer rechtstreeks verkozen en is een optelsom van de parlementen van de deelstaten.

Bart MADDENS - DE TIJD - 13/06/09

Er zijn vorig jaar meer dan 70.000 kinderen geboren in Vlaanderen: 10.000 meer dan een decennium geleden. ... En dat is goed nieuws. Want dit reflecteert hoe dan ook dat jonge mensen een toekomst zien, voor zichzelf en voor hun kinderen.

Guy TEGENBOS - DE STANDAARD - 19/06/09

Koning Albert en premier Herman Van Rompuy kunnen enkel knarsetandend toekijken hoe een door de kiezers geplebisciteerde president van Vlaanderen aan de touwtjes trekt en daarmee ook het lot van België bepaalt.

Bart MADDENS - DE MORGEN - 16/06/09

Karel Van Miert was altijd een man van principes. ... Misschien kunnen onze politici hem ook eer betuigen door werk te maken van zijn laatste wens: een grondige staatshervorming om dit land een nieuwe toekomst te geven en van Vlaanderen een topregio te maken die openstaat voor de wereld.

Eric DONCKIER - HET BELANG VAN LIMBURG - 24/06/09

CD 'In Flanders Fields' vol. 57, PHAEDRA, CONCERTOS FOR GUITAR AND ORCHESTRA.

PIET SWERTS - PETER CABUS - JOZEF VAN LOOY*.

Uitvoerders: Wim Brioen, gitaar, Slovak Sinfonietta, Zilina,

Conductors : Tom van den Eynde - Ivo Venkov *

Recensie: Els Baert-van den Eynde.

Geen toeval wellicht dat **Piet Swerts** voor het concerto - in opdracht van Wim Brioen - koos voor een 'In Memoriam Joaquin Rodrigo'. Hij was namelijk met deze gitarist bevriend. W. Brioen bracht reeds in 1995, samen met de mezzo Lucienne Van Deyck, de 'Canciones del Marques', een uitzonderlijk mooie Rodrigo-CD opname. Deze 'Fantasia para un Marques', is zonder een kopie te zijn, toch enigszins schatplichtig aan de Spaanse 'groten' der gitaarmuziek. Zij brengt een reeks zeer melodieuze uitgewerkte variaties rond een thema van Rodrigo zelf, die op grandioze wijze worden gediend door het opmerkelijk veelzijdige talent van W. Brioen en de prachtige, warme sonoriteit en lyrische rijkdom, die hij vloeiend en moeiteloos plukt uit de Spaanse tonentuin van zijn snaren. Deze opname is een kleurrijk eerbetoon met een boeiend zangerig en ritmisch palet. Héél dankbare muziek voor solist en orkest, die samen zeer attentvol dialogerend, belanden in de wervelwind van een meeslepende flamencodans, als slot. Je hoeft echt geen Spanjaard te zijn om genietend toegang te vinden tot dit muzikaal herdenken!

Peter Cabus daarentegen neemt in zijn gitaarconcerto de dansvorm als dekmantel voor de verborgen melancholie die doorschemert in gans het werk. Dit concerto houdt me als luisteraar gevangen: schijnbaar luchtig dansend bij de aanvang, verglijdt de gitaar teder zacht, voorzichtig naar een gesublimeerde, intimistische dialoog met de delikate strijkers; onzeker klinken de vragen, aarzelend de berustende antwoorden. Een uitzonderlijk begaafde, fijnbesnaarde kunstenaar en mens voert ons hier mee naar de diepste zieleroerselen. Hij transposeert naar een haast fluisterende tonentaal zijn zacht, aarzelend, angstig-hoopvol ontroerend aftasten van wat was en wat nog komen moet. Ik hoor hem hier zoals ik hem leerde kennen: onvergetelijk. Voor mij het hoogtepunt van deze emotievolle opname samen met een prima musicerend kamerorkest.

Het concerto van **Jozef Van Looy** is even klassiek geconcipieerd en laat de uitvoerders even zo goed schitteren als in de voorgaande werken. Als Vlaamse concerten mogen ze er zijn. Hopelijk genieten ze heel gauw internationale belangstelling! En wordt er qua compositie en uitvoering naar gerefereerd als de muziek van 'los Flamencos' van de klassieke gitaar ...

CD 292019 PHAEDRA, A TRIBUTE TO FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY (Lieder ohne Worte, Rondo Capriccioso, Variations Sérieuses, Concerto in A minor for Piano and String Orchestra) .

Uitvoerders: Liebrecht Vanbeckevoort piano, Camerata con Cor(d)e

String Ensemble, Alain Roelant, conductor.

Recensie: Els Baert-van den Eynde

Mag hier even een heel kleine ode worden gebracht aan deze talentrijke jonge pianist met fluwelen handen (recente Laureaat van de Koningin Elisabethwedstrijd), die het waagt ons 'verder te dragen op de vleugels van het lied' van F. Mendelssohn zelf? Juist, die Mendelssohn waarvan sommige critici deze 'Lieder Ohne Worte' willen afdoen als overdreven 'gevoelerigheid' en 'Schwärmerei' (Encyclopedie van de Muziek, Elsevier 1957)! Ik deel deze mening hoegenaamd niet en ben opgetogen over de uitvoering van deze niet - virtuoze muziek, die een pianist echter wel kwetsbaar maakt. Ik vind dit een voorbeeldig gave lied-vertolking, die werkelijk alles heeft om de meest kritische kenner van romantische pianolyriek te bekoren. Ik heb het dan hier over het ragfijn en parelend spel, over het 'diep in de noten voelen', over zijn mooie aanslag, over de doordachte verfijnde frasering, de beheerste emotionele diepgang, subtiele accenten, melodieuze serene lijnvoering in bv. de 'Variations sérieuses' en zoveel meer ... Hogergenoemde critici wil ik dit even in herinnering brengen: "Aeide Mousa, moi philè" (Zing, mijn geliefde Muze, geef de aanhef tot mijn lied!) is een meer dan twintig-eeuwenoude Griekse hymne aan de muze van de lyrische kunsten. Ik heb de stellige indruk dat deze eeuwige goddelijke muze uit de Griekse oudheid hier bijzonder graag heeft verwijld bij F. Mendelssohn-Bartholdy.

CD 1370 Eufoda, ANTONIN DVORAK (1841-1904) Piano Quartets op. 23 and 87.

Piano Quartet in D Major, op.23 (1875), Piano Quartet in B Flat Major, op.87 (1889).

Tetra Lyre: N. Kawamura violin, T. Nys viola, G. De Bievre cello, J. Michiels piano.

Davidfonds Uitgeverij, Leuven

Recensie: Els Baert-van den Eynde

Voor de liefhebbers van kamermuziek van A. Dvorak is dit een buitenkans om zijn twee klavierkwartetten in één uitvoering te beluisteren. De onuitputtelijke melodische rijkdom en vitaliteit, de spontane musiceervreugde van deze zeer geliefde Boheemse toondichter worden hier bijzonder fraai vertolkt door dit uitnemend musicerend gezelschap. Dvorak stond steeds open voor volksmuziek en zijn thematiek, zijn melodieën verloochenen nergens de samenhang met deze bron. De uitvoerders laten deze muziek zingen, springen, dansen, mijmeren, klagen met een voortreffelijke zin voor al deze wissellende stemmingen. Voor de vertolking dan ook niets dan lof, met slechts een héél kleine bedenking betreffende enkele passages waar het klavier m.i. iets te sterk op de voorgrond klinkt. Het lyrische élan met de mooie strijkers lijkt me daardoor wat uit zijn klankevenwicht gehaald (een schoonheidsfoutje ? ...). Onvergetelijk is het lang uitgesponnen Lento uit het opus 87: een aangrijpend lied in de cello, delikaat en subtiel overgenomen; lijkend op een gebed, soms gelaten, soms contrasterend opstandig. Waar blijft Dvorak al die weemoed en al die zangerigheid vandaan halen? Remiscenties aan de Moravische duetten (1878) en aan de 'Bijbelse Gezangen' (opus 99) klinken vanuit de verte door. Mij bekoorde het sierlijke Allegro moderato grazioso uit het opus 87 ook bijzonder, zo rijk aan variatie in ritme en kleur. Een CD opname die terecht thuishoort in een klassieke verzameling. Jan Michiels verzorgt de interessante begeleidende commentaar. "Het beste wat een musicus moet hebben, heeft Antonin Dvorak" zegde Johannes Brahms. Dankbaar sluiten wij ons hierbij aan!

**ONZE SOCIALE ZEKERHIED:
ANDERS EN BETER**
DANNY PIETERS

2009; 159 bladzijden; 140 x 220 mm.

Uitgever: Pelckmans, Kapelsestraat, 222, 2950 Kapellen
(www.pelckmans.be)

ISBN: 978 90 289 5279 9

€ 14,50

Bespreker: Eric Ponette

In tegenstelling met vroegere boeken en artikels van Prof. Danny Pieters is dit boek geen nieuw pleidooi voor de communautarisering van (delen van) de Sociale Zekerheid (SZ).

Is de auteur dan afgestapt van die idee? Helemaal niet: “Ik ben een groot voorstander van volledige Vlaamse zeggenschap over de sociale zekerheid. Maar de strijd om meer Vlaamse bevoegdheid mag nooit de inhoud uit het oog laten verliezen”(p. 11) en “... we geloven er dus ook niet meer in dat een behoorlijke controle op de eenvormige toepassing van de sociale zekerheidsregelingen doorheen gans België mogelijk is” (p. 62).

De auteur is niet de eerste de beste: als titularis van het basisvak Sociale Zekerheid in de Rechtsfaculteit van de KU Leuven en als secretaris-generaal van het te Leuven opgerichte “Europees Instituut voor Sociale Zekerheid”, weet hij goed waarover hij schrijft.

In dit boek doet hij tal van nieuwe voorstellen om de SZ ten goede te veranderen. Omdat sommige vroegere situaties geen sociaal antwoord meer vragen, omdat nieuwe vraagstukken dat wel doen, omdat er fundamentele wijzigingen in de samenleving zijn opgetreden en omdat de geldboom niet tot in de hemel groeit: “Als we willen dat de sociale zekerheid een rots in de branding blijft, moeten we haar aanpassen aan de gewijzigde branding!” (p. 157). Die hervormingen zijn niet alleen richtlijnen voor een Vlaamse SZ, doch kunnen ook in de huidige federale SZ doorgevoerd worden.

Het onderscheid tussen niet-arbeidsgebonden regelingen (“kostencompenserende regelingen of volksverzekeringen”) en arbeidsgebonden regelingen (“inkomensvervangende regelingen”) maakte hij reeds in 1994 als voorzitter van de “Vlaamse Onderzoeksgroep 2002”.

In de eerste groep bracht hij toen reeds vooral de gezinsbijslagen en de ziektekostenverzekering onder; nu komt daar nog de zorgverzekering bij.

In de tweede categorie groepeerde hij ook toen alle vervangingsinkomens, zoals werkloosheidsvergoedingen, pensioenen, uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid bij ziekte en moederschap, bij werkongevallen en bij beroepsziekten e.a.

Die logische indeling werd door de Waalse politici, vakbonden en ziekenfondsen, doch ook door een aantal Vlaamse politici en toplui van hoger genoemde bonden en fondsen met koudwatervrees voor meer Vlaamse autonomie, argwanend bekeken en doodgezwegen. Omdat die indeling aanleiding kon geven om – zoals in 1994 reeds door Pieters werd bepleit – de niet-arbeidsgebonden pijler van de SZ toe te wijzen aan de Vlaamse en Franse Gemeenschap.

Concreet stelt de auteur nu voor de niet-arbeidsgebonden vergoedingen te financieren met een Algemene Sociale Bijdrage (ASB) – een vast % van het sociaal gecorrigeerd algemeen belastbaar inkomen van de verplicht verzekerden – eventueel aangevuld met een subsidie van de overheid: gezinsbijslagen en gezondheidszorgen zijn immers niet verbonden met arbeid.

De vervangingsinkomens daarentegen zijn wel arbeidsgebonden: daarom stelt hij voor de financiering ervan, zoals nu, verder te laten verlopen met bijdragen uit arbeid en aangepaste modulering volgens de drie onderscheiden statuten (werknemers, zelfstandigen en ambtenaren) met de bijkomende boodschap dat die verrichtingen zelfbedruipend moeten zijn.

Hij doet bovendien een opmerkelijk bijkomend voorstel namelijk de “basis-inkomensverzekering” met een inkomen gelijk aan dat van het leefloon van de bijstand, toegankelijk voor personen tussen 18 en 65 jaar. Die zou gefinancierd worden uit dezelfde bron als de volksverzekeringen, dus de ASB, eventueel aangevuld met overheids-subsidies.

De grondvereiste voor die basis-zorgverzekering is werken naar vermogen of zich inspinnen om daarna te kunnen werken.

Als doelgroepen stelt hij voor: zij die maatschappelijk erkend, doch onbetaald, werk verrichten (bvb. zorg voor kleine kinderen, zieke huisgenoten ...), zij die binnen hun lichamelijke of geestelijke mogelijkheden arbeid verrichten die leidt tot onvoldoende inkomen, en zij die een traject doorlopen dat gericht is op arbeidsinschakeling (bvb. taalcursussen, bijscholingen, trajecten voor schoolverlaters ...).

Een ander thema dat de auteur bekommert is de noodzakelijke arbeidsgerichtheid van de SZ, niet alleen omdat hij het arbeidsethos voorstaat, doch evenzeer omdat een solidaire SZ slechts mogelijk wordt indien een voldoende aantal mensen arbeid verrichten.

In die optiek stelt hij een nieuwe werkloosheidsverzekering voor: “Kernstuk in de nieuwe werkloosheidsverzekering vormt zonder twijfel het snelle zoeken en vinden van een nieuwe job door de werkloze” (p. 120).

De voorgestelde procedure is een drietrapsraket:

- (1) een opzeggingsperiode van maximum 2 maanden met behoud van loon,
- (2) vanaf de 3de maand een terug-aan-het-werkverzekering met een rugzak die gevuld wordt door de vroegere werkgever en de sociale verzekering, en waaruit maandelijks een bepaald % van het vroegere loon kan geput worden tijdens het zoeken naar een nieuwe job,
- (3) als de rugzak leeg is kan beroep gedaan worden op bovenvermelde basis-inkomensverzekering of op de bijstand.

Die procedure is verbonden aan strikte voorwaarden, o.a. de bereidheid om passende betaalde arbeid te aanvaarden, het actief op zoek gaan naar betaalde arbeid, verplichtingen voor de dienst voor arbeidsbemiddeling (o.a. sanctiëring) en financiële sensibilisering van de begeleidende SZ-verenigingen.

Samengevat: “Het principe loslaten dat eenieder die kan, ook hoort te werken, is niet slechts strijdig met onze visie op mens en maatschappij, het staat gewoonweg haaks op

de grondvesten zelf van onze samenleving. Er kan geen sprake zijn van een recht op luiheid” (p. 22).

Opvallend eveneens is het pleidooi van Pieters voor een transparante financiering van een duurzame solidariteit: “Dit lijkt me evident, toch lees ik soms collegae die vinden dat het maar goed is dat de financiering en de geldstromen ondoorzichtig zijn omdat op deze manier de solidariteit kan gehandhaafd worden. Een rare opvatting van solidariteit wordt daar aangehangen, één die wel dicht ligt bij onnozelheid of ophichterij” (p. 40).

Pieters steekt ook zijn nek uit met zijn pleidooi voor een solidariteitsbijdrage voor de derde wereld als een deel(tje) van de ASB.

Verder geeft hij zijn mening over tal van discussiepunten zoals: de spanning tussen de wettelijke sociale verzekeringen en de particuliere aanvullende verzekeringen (“Ik ben er van overtuigd dat een tot de minima beperkte sociale zekerheid, een sociale zekerheid voor de armen zeg maar, heel snel verwordt tot een arme sociale zekerheid”: p. 89), de nationale versus een Europese SZ, de migratie als bedreiging of oplossing voor de SZ-problemen, de arbeidsongeschiktheid (“... eerst voorkomen, dan herstellen, en pas in laatste instantie compenseren”: p. 114), de relatie tussen zwart werk en SZ, de brugpensioenen, de zorgverzekering ... Meer verklappen we niet.

Ondanks zijn uitgesproken meningen maant de auteur aan tot voorzichtigheid in de uitvoering van hervormingen: “... we zijn er ons wel terdege van bewust dat ... *tabula rasa* willen maken inzake de socialezekerheidsadministratie, wellicht de beste methode is om de tegenstanders van elke hervorming te verenigen en de noodzakelijk geachte inhoudelijke hervormingen te blokkeren” (p. 70).

Danny Pieters is een heldere geest: hij slaagt erin een ingewikkelde materie op een begrijpelijke wijze, ook voor leken in het onderwerp, over te brengen.

De onderverdeling van zijn boek in 20 korte hoofdstukken van elk 5 tot 10 bladzijden bevordert de leesbaarheid.

Het lovend voorwoord van Ere-rector Roger Dillemans van de KU Leuven, een algemeen erkend expert in de SZ, is een garantie voor de degelijkheid van dit boek.

Iedereen die begaan is met de SZ-problemen in het algemeen of met de overheveling van de SZ naar de Vlaamse en Franse Gemeenschap, moet dit boek lezen en herlezen, dus in zijn bezit hebben.

**REGERINGEN DIE NIET
REGEREN
HET MALGOVERNO VAN DE
BELGISCHE POLITIEK
(1977-1981)**

**WIM HEYLEN en STEVEN VAN
HECKE**

2008; 271 blz.; 170 x 240 mm;
zwart-wit

Uitg. LannooCampus; Naamse-
steenweg 201

www.lannoocampus.com

ISBN 978 90 209 79497 – NUR 870

€ 24,95

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Wie vandaag vertwijfeld toekijkt naar dit zieltogende land, kan troost vinden bij de studie van de periode 1977-1981, waarin België maar liefst zeven regeringen heeft gekend. Deze periode begint met de beruchte Egmontcrisis en eindigt met de devaluatie tijdens de rooms-blauwe regering Martens V met volmachten. De communautaire tegenstellingen en budgetaire problemen deden de ene regering na de andere omtuimelen. De zoektocht naar een institutioneel evenwicht en de onmogelijkheid om een drastisch herstelbeleid op te zetten brachten België aan de rand van de afgrond. Hierbij moesten buitenlandse regeringsleiders ingrijpen, o.a. Helmut Schmidt. Er was niet alleen de zwakte van het parlement, het ging ook om de zwakte van de regeringen. De ministers voerden orders uit, die ze buiten de regering hadden ontvangen. De regering, als belichaming van de uitvoerende macht, was niet alleen in crisis, ze was niet langer één institutie.

Deze jonge auteurs zijn respectievelijk historicus en dr. in de sociale wetenschappen, opgeleid aan de K.U. Leuven. Op een objectieve manier brengen zij systematisch het verhaal over vorming en val van de opeenvolgende regeringen. Zij doen dit aan de hand van archiefonderzoek via de notulen van de kernkabinetten, mémoires (Martens en Tindemans), persoonlijke archieven (Gaston Eyskens, P.W. Segers), geschriften (H. Van Rompuy, R. Vandepuette, Ch-F. Nothomb, A. Van de Voorde, H. De Ridder, Dewachter, enz.) en af en toe ook via recentere mededelingen in interviews met de hoofdrolspelers, niet altijd eensluidend.

Ouderen onder ons konden deze episode volgen via de media. Nu leest men dit verhaal als een roman, een drama in zeven bedrijven. Het gaat over ambitie en rivaliteit, emotie en tragedie, loyaliteit en verraad, gesprekken in achterkamers, dreigingen met staking en zelfs aanvallen op de banken door staalarbeiders, duur bevochten overwinningen en smadelijke nederlagen. In hoofdzaak ging het steeds om de weerstand tegen het afstand doen van privileges, dan wel om bestendiging ervan. Nu is dit verleden tijd, maar als lezer heb je voortdurend een ‘*déjà vu*’ gevoel, waar het gaat om:

- *regeringsverklaringen waarin ‘de sociaaleconomische hervormingen onmogelijk zijn zonder aanpassing van de staatsstructuren’* (Martens I, 1979);
- *‘typische Belgische oplossingen, waarbij beslist wordt om tijdelijk niet te beslissen’;*
- *‘regionale herverdelings- en financieringsstromen’;*
- *“Walen die minder werkten en toch meer verdienden dan de Vlamingen”* (P. De Grauwe, 1979);
- *“te weinig begrip en bereidheid (bij de PS) om de realiteiten te erkennen en de gevolgen te aanvaarden”* (Claes, 1980);
- *‘onze mensen die niet wakker liggen van een hertekeuring van de staatsstructuren’* (Zeg, 1980);
- *de eisen dat “het kiesarrondissement B-H-V niet zal gesplitst worden en dat de zes faciliteitengemeenten onder nationale voogdij moeten blijven”* (Cools, 1980);
- *de vrees voor een “gouvernement des juges”* (Alen, 1980);
- *‘afschaffing van de arrondissementscommissarissen als bezuinigingsvoorstel’* (1981);

- maar één mogelijkheid die voor Eyskens nog over blijft: “voortregeren met de socialisten, waarmede niet te regen valt...en wat is er veranderd bij de PS dat ze nu wel willen doen, wat ze tot nog toe niet durfden.”;
- “ze zijn het aan het begrijpen, ze evolueren.” (Eyskens over de SP);
- ‘le mal belge’, dat er in bestaat dat er zich eerst een zware crisis moet aandienen vooraleer de betrokken politici in actie komen;
- “het (budgettaire) tekort was vanzelf ontstaan en zou vanzelf weer verdwijnen.” (Mathot, 1981);
- “de poging tot sanering van de Waalse staalindustrie zal veel geld kosten, dat voor een goed deel uit Vlaanderen moet komen, terwijl de goede afloop ervan twijfelachtig blijft.”;
- “in de PS zijn er een hoop mensen die doen alsof de budgettaire problemen niet bestaan.” (Tobback, 1981);
- ‘regeringen die reeds in de steigers staan vóór de dag van de verkiezingen’ (Martens V, 1981).

Wat hierbij opvalt is dat de toenmalige Franstalige partijen (FDF, PS en PSC) reeds in de zeventiger jaren een “*déclaration commune*” hadden gesloten, die pas uitlekte begin 1981. Deze was heilig voor hen en een ‘ijzersterk cement om de Franstaligen bijeen te houden’. Hierdoor kon het FDF – een partij met amper 5% van de stemmen -- op het Egmontberaad de Vlaamse meerderheid tot toegevingen dwingen voor wat betreft de faciliteiten in de Brusselse randgemeenten en werd Brussel als hete appel vooruit geschoven, geïsoleerd als een ‘derde gewest’. Het noodzakelijke herstelbeleid bleef minder prioritair! Voor Cools, PS-voorzitter, was jarenlang de gewestvorming het alfa en omega. Hij koppelde de oplossing voor de staalcrisis zelfs aan de uitvoering van de gewestvorming betreffende Brussel en de kwestie Komen. In hun naïeviteit hebben de Vlaamse partijen dit beantwoord met een ‘gelegenheidsfrontvorming’. Op het fameuze Heizelcongres (1979) van de Vlaamse christendemocraten eiste men weliswaar nog een *tweeledige staatsstructuur*. Hierbij was een cruciale rol weggelegd voor een zestal zogenoemde dissidente CVP-senatoren (o.a. Ferdinand De Bondt en Marcel Storme). En in een nota (1981) wekte Houben, minister van Staat, nog verbazing met zijn zeer radicale communautaire standpunten, zoals het kiezen voor ‘nieuwe concepten’: een ‘confederatie’ en ‘*twee zelfstandige staten*’! Befaamde buitenlandse constitutionalist, zoals Carl Friedrich en Aubert waarschuwden zelfs tegen een *federalisme met drie*: “*Tindemans, wat je doet, dat is zottekesspel. Federalisme met twee plus een hoofdstad is een contradictio in terminis. Je maakt geen federalisme, je splitst.*” (pg 54). De weerstand tegen de Vlaamse Egmont-protagonisten, met name, Schiltz, Martens en Van Miert, en tegen het dreigende ‘*federalisme met drie*’ bleef smeu- len in de toenmalige CVP. Maar deze is gaandeweg afgekalfd, zeer duidelijk onder ACW-druk (pg. 126 en 154). De Clercq hierover (1980): “*Tindemans is niet de voorzitter van de CVP en van Miert niet van de SP. Dat zijn Houthuys en Debunne. Zij zijn er oorzaak van dat de regering niet heeft kunnen beslissen*”. En Claes moest ook toegeven: “*First things first: het land proberen bijeen te houden en vermijden dat het staal nog een grotere dimensie aan het communautaire zou toevoegen.*” De Volksunie kon na het Egmont-débacle en de verpletterende nederlaag

die daarop volgde niet meer doorwegen op de besluitvorming. De gevolgen waren: een afgedwongen drieledige (eufemistisch gezegd: tweeledige, asymmetrische) staats- hervorming en de onoverzienbare problemen van vandaag.

In hun besluit wijten de auteurs deze ‘meest chaotische periode in de naoorlogse politiek’ aan (1) de sterke toename van de participatie, (2) de regeringsinstabiliteit (gemiddelde duur 7,5 maand); (3) de stoelendans van ministers: vier eerste ministers, vier titularissen op Begroting, vier op Justitie en niet minder dan zes op Binnenlandse Zaken. Als nootire uitzondering wist Claes zich steeds te handhaven op Economische zaken; (4) de zwakte van het parlement.

In een korte nabeschuiving refereren zij naar de treffende gelijkenissen en verschillen met de huidige crisis: de toenmalige staatsvorming werd door het parlement goedgekeurd, terwijl zijn rol daarin quasi nihil was. Interessant is ook de analyse over de Waalse strategieën: indien uit vrije onderhandelingen of immobilisme geen winst te halen is, dan is er nog de dwang door afdreiging. Indien niet wordt ingegaan op hun eisen, dan wordt het land onbestuurbaar gemaakt en laat men de economische toestand verslechteren. De rol van de afdreiger ligt dus vast en die van de afgedreigde eveneens. De CVP (CD&V) was (is en blijft) de afgedreigde omdat het steeds de regering kan en wil vormen. Deze sterkte is ook haar zwakte.

Een zeer interessant en goed geschreven boek dat zeer nuttig zal blijken tijdens de komende maanden en (?) jaren. Doodjammer dat de huidige alwetende journalisten hiervan zo slecht op de hoogte zijn!

**ER IS OVERAL MEER
GINDER DAN HIER
DE MOOISTE
REISGEDICHTEN
BOB VAN LAERHOVEN, JAN
DE MAESSCHALCK**

2008, 134 blz, 190 x 250 mm,
20 paginagrote kleurenillustraties.
Uitgeverij: Davidsfonds/literair,
Blijde Inkomstraat 79, 3000 Leu-
ven. (www.davidsfondsuitgeverij.be)
ISBN 978 90 6306 575 1
€ 22,50

Bespreker: Jan Dockx

Globetrotter Bob Van Laerhoven bereist de wereld in 80 gedichten. Als jongen droomde hij ervan om dichter en reiziger te worden. Gedeeltelijk is zijn droom uitgekomen. Hij bezocht een 60-tal landen en is schrijver geworden die poëzie is blijven lezen met een zekere afgunst voor het dichterlijke talent dat hij ontbeert. Bij de samenstelling van deze bundel heeft hij zich laten leiden door verwondering, ontroering, mijmering en respect voor de schoonheid.

Ik citeer: “Als je ver van huis bent, ben je dicht bij jezelf. Het omgekeerde is evengoed mogelijk: als je deze compilatie leest, treed je uit jezelf en kruip je in de gevoelige huid van de dichter. De mooiste manier om te reizen”. Het boek is mooi verlucht met sfeervolle prenten van Jan De Maesschalck.

**COMPLETE
GEZONDHEIDSGIDS VOOR
50-PLUSERS**

**FRANCOIS PIETTE &
SEBASTIEN WEILL-ENGERER**
(vertaling: *Karel Verleyen*)

2008; 544 blz;

159 x 242 mm; paperback

Uitgeverij Davidsfonds NV, Blijde-
Inkomstraat 79, 3000 Leuven

(www.davidsfondsuitgeverij.be)

ISBN 978 90 5826 473 2;

NUR 863

€ 32,50

Bespreker: Jan Van Meirhaeghe

De auteurs maken meteen duidelijk waarover het gaat: om gezond te blijven na je vijftigste mag je niet passief blijven. “Je zult persoonlijk en actief moeten werken aan je gezondheid”, klinkt het reeds in de inleiding. En ook: “Je zult moeten leren leven met de kleine ongemakken die vaak in min of meerdere mate opduiken vanaf je dertigste”. Gezondheid is vooral een kwestie van levenshouding.

Het boek beschrijft ziekte en gezondheid bij de vijftigplusser, en overloopt systematisch de kwaaltjes en kwalen, die opduiken na de vierde decade. Het zenuwstelsel krijg heel wat aandacht (de hersenen en het geheugen, Alzheimer, depressies), zonder de andere stelsels en pathologieën te veronachtzamen (o. a. hart en bloedvaten, longaandoeningen, de ogen, spijsvertering). Er is ook een hoofdstuk getiteld “Onder de gordel” over urologische en gynaecologische problematiek en over seksualiteit. Terecht zijn er hele hoofdstukken gewijd aan de sportieve senior, aan vallen en hoe valpartijen vermijden, aan voedingsgewoonten.

De leek zal het wel af en toe moeilijk hebben met de wetenschappelijke beschrijvingen, maar door de band is de uitleg helder, uitgebreid en op het niveau van iedereen geschreven. Ten gepaste tijde is er een bevattelijke illustratie, die anatomische en medische terminologie verduidelijkt (bijvoorbeeld aneurysma of synaps). Talrijke voorbeelden zijn uit het leven gegrepen en getuigen van een ruime ervaring.

De auteurs leggen goed uit wat de patiënt mag verwachten bij bepaalde aandoeningen. Welke onderzoeken zal hij moeten ondergaan? Wat zal er lang duren, en wat gaat dan weer snel? Diverse technische onderzoeken worden ook zeer klaar uitgelegd: wat is een CT-scan, wat is een kernspintomografie, en wat kan de arts daaruit leren. In die zin stellen ze patiënten gerust.

Zoals in een cursus worden de belangrijke of te onthouden zaken nog eens uitdrukkelijk vermeld of samengevat, en ook zoals in de cursus krijgt die tekst een insprong en een golvend lijntje ervoor.

Dit medische handboek bezorgt de lezer duidelijke, overzichtelijke en wetenschappelijk correcte informatie.

**PERZIE - Geschiedenis en cultuurschatten van een
oude beschaving**

ANNA VANZAN

Nederlandse vertaling 2008

2008; 207 blz.; 29 x 37 cm;

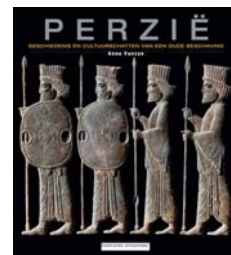
honderden kunstfoto's in kleur

Fontaine Uitgevers/s'Graveland en
Davidsfonds /Leuven

**ISBN 978 90 77 363 18 8; NUR
680**

€ 34,90

Bespreker: R. Lenaerts

Dit prachtig kunstboek behandelt de pre-islamitische Iraanse cultuur, die zich ontwikkelde in het immense gebied tussen de Oostkust van de Middellandse zee en Centraal Azië vanaf het 5de millennium v. Chr. tot de 7de eeuw na Chr.. In diverse hoofdstukken komen aan bod: Perzië voor Cyrus, het Achaemenidische Rijk, het Sassanidische Rijk en de Erfenis en pre-islamitisch Perzië, aangevuld met een chronologie, verklarende woordenlijst, register en bibliografie.

De auteur, Anna Vanzan is gespecialiseerd in Iraanse en islamitische cultuur. Zij studeerde Oosterse talen aan de Universiteit van Venetië en promoveerde aan de Universiteit van New York op de cultuur van het Nabije Oosten. In haar onderzoek richt zij zich voornamelijk op de gebieden waar de Perzen hun cultuur hebben verspreid (Iran, Centraal Azië en islamitisch India). Zij kijkt vooral naar het cultuurhistorische van die gebieden. Het boek blijkt degelijk wetenschappelijk onderbouwd, maar is door de unieke keuze en kwaliteit van het beeldmateriaal vooral een schitterend kijkboek. Met dit prachtig boek haalt men een kunstwerk in huis en een sieraad voor elke bibliotheek.

KARAKTERDAMES

VERDOKEN

VROUWENVERHALEN

ELLIANE VAN DEN ENDE

2008; 304 blz.; 200 x 230 mm; 123
illustraties; meestal in kleur.

Uitgeverij: Davidsfonds, Blijde
Inkomstraat 79, 3000 Leuven

(www.davidsfondsuitgeverij.be)

ISBN 978 90 5826 554 8

€ 27,50

Bespreker: Jan Dockx

Met de professionalisering van een vak werden vrouwen in de loop van de geschiedenis verdrongen: het werd hen verboden wetten te stellen of geneesvrouwen te zijn. Kortom de man was meester van het gild. Door de vrouwelijking van beroepen verloor het vak zijn prestige. Dit boek gaat over vrouwen die onterecht in de geschiedenisboeken ontbreken en de auteur stelt zich terecht de vraag waarom bepaalde vrouwenverhalen versluierd bleven.

Dit vlot lezend werk is opgevat als een salon waarvan de leden één voor één worden voorgesteld aan de hand van talloze anekdotes en citaten. Elk verhaal staat op zichzelf en is een sublieme evocatie van een lang vervlogen tijd. De briljante vormgeving van Carine Cuypers maakt van Karakterdames een onweerstaanbaar boek.

MYSTERIEUS VLAANDEREN
60 spannende bestemmingen met
een verhaal

**ROBERT DECLERCK, MARGIT
SARBOGARDI en WILLY
SCHUYESMANS,**

met foto's van **JAN CRAB**

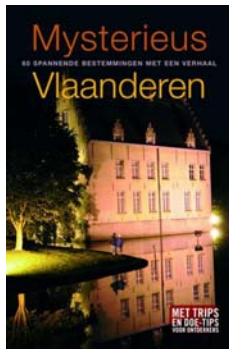
2008; 416 blz.; kleurillustratie op
elke blz.; 220 x 145 mm

Davidfonds, Leuven
(www.davidfondsuitgeverij.be)

ISBN: 978 90 5826 565 4

€ 19,95

Bespreker: Karin Ponette

Mysterieus Vlaanderen is een aanrader voor iedereen die zijn buitenlandse vakantie wenst af te wisselen met uitstapjes in Vlaanderen, al dan niet met overnachting. Een unieke kans om ongekende plekjes te ontdekken vanuit een historische invalshoek en je even te laten meedrijven in de wereld van legendes en volksverhalen. Je ontdekt er een wereld, bewoond door weerwolven in het bos van Zoersel en watergeesten in holle wegen of een dodengang in Diksmuide. Je bewondert een landschap dat spookbeelden oproept zoals zwevende kruisjes op de begraafplaats van Merksplas of dwaallichtjes van ongedoopte kinderen bij de Demer.

Het is tevens een leuke manier om de geschiedenis van eigen bodem op te frissen en dit aan de hand van historische figuren zoals Tijl Uilenspiegel, Rodenbach of Reynaert De Vos. Restanten van de godsdienstige evolutie, zoals daar zijn de protestantse enclave in Horebeke met zijn prachtige kerkhof of het laatste huis van de Tempeliers in Ieper, doen je even stilstaan bij waarden en normen die van tijd tot tijd verschillen.

Vlaanderen wordt in het boek opgedeeld in 15 streken en drie hoofdstukken. In elk hoofdstuk - figuur, gebouw of landschap - wordt een streek, een stad of dorp besproken. De gids is voorzien van een plattegrond van het wandelparcours samen met fiets- of autoroute. Er zijn tevens hotels, B&B's en restaurants genoteerd met adres, telefoonnummer en website.

Ik heb alvast zin gekregen om de duizendjarige eik te gaan bezichtigen in Mellaer bij Lummen en de Leiestreek te gaan verkennen aan de hand van Stijn Streuvels' beschrijvingen uit de vorige eeuw. Ik zou me best voor één dag figurant willen voelen in 'De teleurgang van de Waterhoek'.

FRANCOIS MITTERAND
VINCENT GOUNOD

2008; 633 blz.; voortreffelijk
geïllustreerd

UITGEVERIJ ASPEKT,
Amerfoortse straat, 27,
3769 AD SOESTERBERG,
Nederland

(www.uitgeverijaspekt.nl)

ISBN 13: 978-90-5911-747-1

€ 45,00

Bespreker: Albert Baert

De auteur, kenner van de Franse politiek, schetst een uitermate geslaagd portret van François Mitterrand in deze eerste volledige politieke biografie in het Nederlandse taalgebied. Deze Franse President vond zijn weg naar het Elysée van uit een klein dorp in het zuidwesten van Frankrijk en stierf in januari 1996, nauwelijks enkele maanden na beëindiging van zijn tweede ambstermijn van 7 jaar.

De auteur gaat hierbij geen enkel van de vele facetten en ambivalenties uit de weg in een lange en rijke loopbaan: zijn jeugd jaren in een katholiek en burgerlijk milieu, zijn extreem rechtse studententijd, zijn kronkelend pad vanuit een officiële functie in het collaborerend Vichy-régime naar het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog, zijn naoorlogse bliksemloopbaan als jongste minister van het land, zijn machtsgreep op het apparaat van de Parti Socialiste en zijn lange weg naar het Presidentschap. Dit ambt heeft hij uiteindelijk bereikt dankzij de steun van de communisten en duurde veertien jaar met haast onbeperkte macht aan het hoofd van de Franse staat.

Waar ligt het geheim van de aantrekkingskracht, die François Mitterrand wist uit te oefenen op zijn tijdgenoten? Volgens de auteur niet in zijn sociaal economische realisaties: inderdaad, het door een marxistisch discours geïnspireerd experiment na zijn aantreden als President in 1981 was objectief gezien een mislukking. Ook niet in zijn politieke successen op het buitenlandse vlak die voorbeelden zijn van verkeerd of gebrekkig historisch inzicht, en dit op de sleutelmomenten van de recente Europese geopolitieke omwenteling: de aarzeling om de Duitse hereniging te steunen, de dubbelzinnige houding tijdens de militaire staatsgreep tegen Gorbatsjov, de onvoorwaardelijke steun aan de Serviërs tijdens het Balkanconflict.

François Mitterrand was wel de meester van de politieke tactiek, de virtuoos van de 'politique politicienne'. Hij kan model staan voor de moderne versie van Machiavelli's *Il Principe*. Over de duurzame resultaten van zoveel talent zijn de meningen evenwel verdeeld, al worden stevast vermeld: 'les grands travaux' zoals de nieuwe wijk *La Défense* en het door hem geïntroduceerde concept van 'cohabitation' als modern voorbeeld van volwassen democratie. Volgens de auteur berust het geheim van deze fascinatie van de Fransen voor Mitterrand meer op het feit dat hij een President was, waarmede zij zich konden identificeren. In hem herkenden zij hun eigen gebreken, kwaliteiten en contradicties, en dit niet zozeer gezien zijn oeuvre maar vooral zijn levensgang. Ondanks de talrijke 'affaires' en dubieuze vriendschappen, o.m. met oorlogsmisdadigers en oplichters, zijn nepotisme, zijn oorlogsverleden en zijn onorthodox privéleven, bleef er een groot respect voor de cultuurmens en een intense bewondering voor de romanfiguur met onconventioneel gedrag, de charmeur, rokkenjager en levensgenieter.

Dit is een ongemeen boeiend geschreven boek. Het blinkt uit door een gedegen wetenschappelijke onderbouw en zorgvuldig, diepgaand en veelzijdig historisch onderzoek. Het leest als een roman en is voortreffelijk geïllustreerd en mooi uitgegeven. Ik kan dit werk dan ook ten zeerste aanbevelen aan iedereen met interesse voor onze recente Europese politieke geschiedenis. Maar let op: U zult het dienen te bestellen bij Uw boekhandel en misschien zelfs wat moeten aandringen, want U zult het nergens op de rekken uitgestald vinden. Ondanks zeer gunstige boekbe-

sprekingen o.m. in de Groene Amsterdammer en op radio Klara werd dit boek, nadat bekend werd dat Vincent Gounod de schuilnaam was van Koen Dillen (zoon van...), gebruikt om boycot te voorkomen, onmiddellijk verwijderd uit de Vlaamse boekhandels en volledig doodgezwegen in de media. Deze feitelijke censuur door het boekenwezen zelf lokte een scherpe vrije tribune uit vanwege een groep van 36 Vlaamse personaliteiten zowel van linkse als rechtse signatuur. In naam van de democratie protesteerden zij tegen het feit dat deze niet racistische, xenofobe, noch negationistische Mitterrandbiografie, zoveel heisa veroorzaakt en wordt gecensureerd. En dit alleen omdat de auteur door politiek correct Vlaanderen het etiket 'fout' opgekleefd krijgt en zelfs – in de 21ste eeuw – wordt verplicht een pseudoniem te gebruiken om zijn boek gepubliceerd te krijgen.

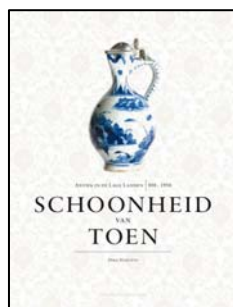
**SCHOONHEID VAN TOEN.
ANTIËK IN DE LAGE
LANDEN 800-1958
DIRK MARTENS**

2008; 420 blz.; 215 x 285 mm;
gebonden/stofwikkelt; rijk geïllustreerd

Uitgever: Davidsfonds nv, Blijde
inkomsstraat 79, 3000 Leuven
(www.fontaineuitgevers.nl)

ISBN: 978 90 77363 21 8 NUR: 645
€ 54,50

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Dirk Martens is al meer dan dertig jaar beroepsjournalist, krantenredacteur en gepassioneerde voor kunst. Zijn kunst- en antiekwinkel in de *Standaard* en *Het Nieuwsblad/Gentenaar* leverde hem een nominatie op voor de eerste internationale prijs voor kunstcritiek van de Stichting Moffarts (2006).

Dit boekwerk is een schitterende kennismaking met wat Vlaanderen en Nederland te bieden hebben aan antiek, van Rijsel tot Groningen en van Oostende tot Maastricht. Het gaat over de sierlijke eenvoud van een aardewerken kruikje tot de prestigieuze kleurenwielde van wandtapijten, over tinnen lepels, porseleinen borden, statige wandklokken, goedbewaarde geweren, schattige poppen, bijzondere schilderijen en imposante kasten. Men ziet verbluffende illustraties van nooit eerder gefotografeerde prachtstukken uit privécollecties. De meeste foto's zijn unieke opnamen van de bekende fotograaf Stefaan Dewickere. Het boek richt zich tot een breed publiek, maar ook tot verzamelaars, experts, kunsthistorici of antiquairs.

Het gaat hier niet om een vrijblijvend salontafelboek, maar om een nuttige en overzichtelijke handleiding voor wie meer wil weten en dieper wil graven. Na introductie met een thema 'wat is antiek?', kan men verschillende voorwerpen nader bekijken. Zij zijn ingedeeld volgens functie: leven en wonen, geloven en genieten, telkens met verwijzingen naar experts, collecties, gespecialiseerde literatuur en internetsites. Bovendien is het een gids voor de aparte wereld van antiquairs, antiekbeurzen, veilingen en museumcollecties, met tips over verzamelen, kopen en niet kopen, en bedenkingen over trends, rages en hypes en ook aandacht voor de trucjes van marketeers en vervalers.

Het boek besluit met een uitvoerig hoofdstuk: *Kennis en begrijpen*. Alle stijlen, époques en –ismen, worden behandeld. Daarna volgt een lijst van belangrijke personen die hierin richting hebben gegeven, alsook een lijst van de meest gebruikte termen. Tenslotte volgt een hoofdstuk met praktische informatie. Een zeer aanbevelenswaardig boek, ook leuk als geschenk!

**DE MONARCHIE EN 'HET
EINDE VAN BELGIË'**

**Een communautaire geschiedenis
van Leopold I tot Albert II
HERMAN VAN GOETHEM**

2008; 256 blz., 235 x 190 mm;
gebonden; 30-tal illustraties

Uitgeverij Lannoo nv, Tielt en
Herman Van Goethem

ISBN: 978 90 207826 1; NUR: 688
€ 24,95

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

De auteur is gewoon hoogleraar en voorzitter van het Departement Geschiedenis aan de Universiteit Antwerpen. Hij publiceerde tal van artikelen en boeken en werd vele malen genomineerd en bekroond met prijzen. Door publicatie van onderhavig boekwerk met een gewaagde titel in dit door politieke correctheid geknevelde Vlaanderen werd hij een BV. Belgische adellijke titels zullen echter niet zijn deel zijn!

In deze geheel vernieuwende communautaire geschiedenis toont de auteur aan dat België, sinds de vervanging van het elitaire cijnskiesstelsel in 1893 en democratisering van het stemrecht, afstevent op een onafwendbare splitsing. Hierdoor kon het niet-Franstalig electoraat in Vlaanderen de aanvankelijk nog tweetalige Vlaamse politici steeds meer in de richting van het Vlaams-nationalisme stuwen, terwijl ook Wallonië zijn eigen weg is opgegaan. Sinds Leopold I hadden de Belgische koningen een diepe angst voor het 'einde van België' en ze hebben krampachtig en vruchteloos getracht greep te krijgen op deze evolutie. Die vrees was niet ongegrond. De achtereenvolgende staats-hervormingen vormden een ware doos van Pandora, en sindsdien is het debacle niet meer te overzien. De gemeenschappen in België zijn mentaal dermate uit elkaar gegroeid en de sociaal-economische analyses over de transfers van het noorden naar het zuiden hebben de discussie alleen maar aangewakkerd. De unitaire politieke partijen van weleer, die deze problemen dienden op te lossen, zijn allang gesplitst.... De patiënt België wordt op de operatietafel gelegd, en zorgvuldig gediagnosticeerd.

Bij wijze van inleiding positioneert de auteur zich in het Belgische communautaire debat tegenover zijn voorgangers. Als historicus moet men de mythen ontmaskeren, zo zegt hij, maar, verwijzend naar collega-historici Anne Morelli en Lode Wils, "dan moet je over het Belgische kluwen met dezelfde afstand schrijven als over de geschiedenis van de scheepvaart" (pg 9-13). Hij gaat dieper in op de concepten 'Vlaanderen' en 'Wallonië' die eveneens mede door taal en emotie zijn gecreëerd. Hoewel dat niet altijd ter zake is, worden alle problemen vanuit dit perspectief geanalyseerd. Dat is niet typisch Belgisch, zo voegt hij hieraan toe, want alle nationale staten gaan terug op 'invented nations'. Zijn voornemen is om afstandelijk en neutraal te schrijven, hoewel dit aan de basis zelf wordt

ondermijnd. Hij zal er niet aan ontkomen om steeds opnieuw te werken met concepten, die hij ook zelf fundamenteel in vraagstelt.

Reeds in 1840, nauwelijks drie jaren na de internationale erkenning van België als bufferstaat tussen de grootmachten (verdrag van Londen in 1837), organiseerden Vlaamsgezinden voor het eerst een politiek protest bij middel van een petitieactie tegen de verfransing van de overheid. Zij eisten gelijkwaardigheid van het Nederlands en het Frans in het Vlaamse humanioraonderwijs en aan de Gentse Universiteit. Voor de huidige Vlaming lijkt het merkwaardig dat de grote werfkracht toen nog vanuit Brussel kwam! Vandaag klinkt het ook verrassend dat **Leopold I** (1831-1865) vanaf het begin de Vlaamse kaart heeft getrokken. Vele documenten wijzen er op hoe bevreesd hij was voor de openlijke anexatiedreigingen door Frankrijk. Leopold was zelf Nederlands onkundig, hoewel hij pogingen daartoe deed. Belangrijker is dat hij geijverd heeft voor de éénheid van de Nederlandse spelling! Dit met grote tegenwerking van de katholieke clerus, die alle belang had om het conservatieve volksdeel verder aan zich te binden en weg te houden van het protestantse noorden. In 1856 ondertekende hij ook een KB tot oprichting van de zogenaamde Grievenscommissie.

De Vlaamse kaart was niet die van zijn zoon, **Leopold II** (1865-1909), wiens bekommernissen ten aanzien van de geleidelijk afgedwongen taalwetten onduidelijk zullen blijven, hoofdzakelijk omdat hij de belangrijke archieven grotendeels zelf heeft laten vernietigen. Op een petitie uit 1908 schreef Leopold II eigenhandig “*classer*”. De meeste petities dragen in de rand een vermelding zoals “*pas de réponse*” of “*n’a donné aucune suite*”. Als souveraine *Einzelgänger* liet hij zich daar weinig aan gelegen. ‘Koe-len zonder blazen’ lijkt wel zijn devies te zijn geweest. De Vlaamse pers was vrij scherp ten opzichte van zijn onkundigheid in het Nederlands, maar omdat zijn enige zoon zeer vroegtijdig was gestorven zorgde hij er wel voor dat Boudewijn en Albert, zijn beide neven, Nederlands studeerden. Deze Boudewijn (1869-1949) was vermoedelijke troonopvolger en sprak ook op Vlaamse bijeenkomsten in een voortreffelijk Nederlands, waardoor hij de Vlamingen wist te begeisteren. Als een komeet verschenen met een mythische haast messiaanse allure, zou hij, 25 jaar oud, zeer vroegtijdig sterven. In 1893 openbaarde zich voor het eerst de barst in België, als direct gevolg van de hervorming van het kiesstelsel. Hierdoor kwamen andere bevolkingsgroepen aan bod, die de agenda van het parlement gingen bepalen. Daar werd nu voor het eerst Nederlands gesproken, weliswaar mondjesmaat, maar toch in toeneemende mate. Er moesten wetteksten zowel in het Nederlands als het Frans worden geformuleerd. Enkele jaren later mislukte de Gelijkheidswet (1896-8), die ‘vertweetaliging’ voor geheel België wilde invoeren en dus principieel ook het Nederlands als bestuurstaal in Wallonië. Dit werd het breukpunt, want de bedreiging voor de Waalse ambtenaren Nederlands te moeten leren was onverteerbaar en ook aanleiding tot een federalistisch discours in Wallonië: “*Vive la séparation administrative*” en “*Sire, il ny a pas des Belges*”, de bekende brief van Jules Destrée. Ééntaligheid voor Wallonië en tweetaligheid voor Vlaanderen was de leiddraad voor de Waalse politieke klasse. De Vlaamse Beweging is hierin slechts schoorvoetend gevolgd, niet beseffend dat de consequentie ervan ééntaligheid ook in Vlaanderen zou zijn! Nu is dit een verwor-

venheid, hoewel nog hevig betwist in de Rand. Duidelijk is dat reeds jaren vóór het uitbreken van WO I ‘Bestuurlijke Scheiding’ ook de geesten in Vlaanderen beroerde, hetgeen L. Wils wil betwijfelen.

Albert I (1909-1934), neef van Leopold II was ingewijd in de communautaire problemen van zijn land. Hij hing het standpunt aan van zijn oom en van de Waalse politieke klasse, namelijk ééntaligheid voor Wallonië en tweetaligheid voor Vlaanderen. De mislukte invoering van tweetaligheid in Wallonië en van regionalisering van de legerrekrutering (1913) had hij zelf meegemaakt. Hierdoor was hij wel tot het inzicht gekomen dat uitbouw van een Nederlands onderwijsnet en regionalisatie van de Vlaamse en Waalse recruten nodig was. Deze mislukking zou België zuur opbreken. In 1914 brak Wereldoorlog I uit en in de loopgraven aan de IJzer stak de taalbarrière als merkteken van ondergeschiktheid en minderwaardigheid van de Vlaamse rekrute schril af tegen het francofiele wereldje van officieren en autoritaire jonkers, op stang gejaagd door de Vlaamse beweging waar zij niets van begrepen. Als gevolg van het Activisme en de Duitse ‘*Flamenpolitik*’ in bezet België, die zouden leiden tot vernederlandsing van de Gentse Universiteit en oprichting van een Raad van Vlaanderen, waar de ‘soevereine zelfstandigheid’ voor Vlaanderen werd opgeëist (1917) kon van een communautaire godsvrede geen sprake meer zijn. Voor de Belgische regering en legerleiding bleef het nationalistische discours een voortdurende zorg, zelfs ook voor het geallieerde Franse hoofdkwartier, dat angstig toekeek!! In dit alles komt Albert I naar voren als een realpolitieker, die de Vlamingen tegemoet trachtte te treden door hen ‘na de oorlog’ Vlaamse regimenten en Nederlands middelbaar- en hoger onderwijs (naast het Frans in Vlaanderen!) toe te zeggen. Hij werd echter gedurende deze vier oorlogsjaren blijvend gehinderd en tegengewerkt door de Belgische legerleiding en regering, maar vooral door zwakte van de ‘flamingantische’ strekking hierin.

Een onverwachte afloop van de oorlog in november 1918 na de aangeboden wapenstilstand door de Duitsers, veegde de taalkwestie van tafel. Anders dan Albert I en vele politici tijdens de oorlog hadden verwacht, bleek dit bij de bevrijding geen actueel thema meer, laat staan een dringend probleem. Albert I had enorm aan prestige gewonnen en ‘*l’unité et l’indivisibilité de la Patrie*’ kregen de bovenhand. Fel oplaaierend triomfalisme, hoera-patriottisme en Belgisch nationalisme creëerden een atmosfeer waarin de activisten algemeen werden uitgespuwd. Zelfs de frontbeweging leek in de rook op te gaan. Daarbij kwam nog de diepe onenigheid in de Vlaamse gelederen, zowel over de te volgen strategie als het einddoel. De Waalse beweging wees tweetaligheid voor hen absoluut af, zeker voor de hoogste benoemingen, want Walen ‘kunnen geen Nederlands leren en de Vlamingen zouden dan de belangrijkste jobs binnenhalen’. Kardinaal Mercier deed ook zijn duit in het zakje door afkeuring van de actie voor vernederlandsing van humaniora en hoger onderwijs in Vlaanderen. De auteur vraagt zich af of het Belgische politieke establishment, Albert I inclusief, geen kapitale vergissing heeft begaan door in de eerste jaren na de bevrijding de taalwetgeving zo af te remmen. Hierdoor kwam België weer terecht in de negatieve spiraal en het onomkeerbare karakter ervan. In Vlaanderen vond heroriëntering plaats over ééntaligheid zelfs van het eigen territorium (zoals

Wallonië steeds voor zich zelf had opgeëist) en radicaliseerde men (Bormsverkiezing en definitieve vernederlandsing van de Gentse Universiteit). Nieuw daarbij was het groeiende antiroyalisme in Vlaanderen. Hierdoor moest het ene taalontwerp na het andere geslikt worden door het establishment, uit angst 'voor het uiteenvallen van het land' en het vallen van de regering. De wetten van 1932-1935 hebben wel de afbakening bewerkt van vrijwel homogene Vlaamse en Franstalige gebieden. Daarbij werd de Waalse politici verweten de Franstaligen in Vlaanderen in de steek te hebben gelaten!

Leopold III (1934-1944/1950) werd meteen geconfronteerd met de communautaire dossiers, o.m. de opzegging van het in 1920 gesloten militair akkoord met Frankrijk, een voorstel tot amnestie en de oprichting van een Vlaamse Academie voor Geneeskunde. Wallonië voelde zich benadeeld in verband met geldtransfers uit de schatkist voor Vlaamse kinderen ('*le lapinisme flamand*') en de demografische gevolgen daarvan. De roep naar federalisme begon er opnieuw luider te klinken en de unitaire katholieke en socialistische partijen konden steeds moeilijker de geesten bij elkaar houden. De verhouding tussen Leopold en zijn ministers werd ook steeds deliquer en kwam in het kasteel van Wijnendale tot een uitbarsting, vlak na de Duitse inval op 10 mei 1940, gevolgd door hun uitwijking naar Londen. Zijn politiek testament (1944) zou de animositeit nog verergeren, als voorloper van de Koningskwesie in de jaren daarna. Hij verweet dat het onbegrip en de traagheid van regering en parlement een proactief taalbeleid hadden verhinderd (analoog met wat Albert I was overkomen in 1917-18). In 1940 was hij in het land gebleven 'om het voortbestaan ervan te vrijwaren', maar uiteindelijk heeft hij, volgens de auteur, meer dan welke vorst ook, het land verdeeld. Tijdens het regentschap van **Prins Karel** (1944-1950) bleek dat de massale politieke collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog de Vlaamse beweging veel sterker dan na 1918 had terug geslagen. Van de stroming naar federalisme, die in de traditionele partijen vanaf 1936 was begonnen door te breken, leek na 1945 niets meer over. Hoewel Vlaanderen op de bezetting anders dan Wallonië had gereageerd, ging het nu weer ondubbelzinnig om unitaristische eenheidspartijen. Op het *Congrès national Wallon* (1945) met meer dan 1000 deelnemers, waaronder de meeste parlementsleden, stemden er 486 voor aanhechting bij Frankrijk, 391 voor federalisme, 154 voor een onafhankelijk Wallonië en 17 voor de status quo. Door de oorlog was Wallonië erg vervreemd van Vlaanderen.

Boudewijn I (1950-1993) bleef met de oude problemen worstelen. Over zijn rol is er nog niet veel bekend door de 50-jaarregeling voor openbaarheid van overheidsarchieven. De Vlamingen gingen door met hun economische inhaalbeweging en voor het eerst overtrof hun bruto nationaal product in 1966 dit van Wallonië. De transmutatieklassen in Vlaanderen werden afgeschaft. Anderzijds werd opnieuw 'Vlaams grondgebied van taalstatuut veranderd' door het houden van een talentelling tijdens de anti-Vlaamse na-oorlogse sfeer in het land. Hierdoor kon de taalgrens worden opgeschoven. De regeringsformaties duurden almaar langer en de eenheid in de unitaristische Belgische partijen werd opnieuw een fictie. Deze werden voor de tweede maal gesplitst, signaal van het voortschrijdend splitsingsproces, 'een doos van Pandora, een paard van Troje'. De ene staatshervorming volgde op de andere

(Eyskens, 1970; Martens 1980 en 1988; Dehaene, 1993), maar communautaire vrede bracht geen van alle, laat staan een wapenstilstand. Integendeel, België begon door zijn omvorming tot federale staat aan een institutioneel '*perpetuum mobile*'. Boudewijn kon door Martens uiteindelijk bewogen worden tot het 'unionistisch federalisme', maar Dehaene wilde hij afremmen omdat hij 'te ver' had willen gaan. En de ministers in de nationale regering werden voorgehouden het woord '*separatisme*' niet meer publiek uit te spreken. Alleen de vlucht naar voren kon België nog in goede banen leiden!

Onder **Albert II** (1993-) geraakten de communautaire dossiers in een hogere versnelling. Als laatste unitaire en 'Belgicistische' partij in Vlaanderen koos de VLD nu op haar congres voor radicale oplossingen, met de zwaarwegende zin: "Solidariteit kan er nooit toe leiden dat de betalende partij op het einde minder middelen krijgt dan de ontvangende partij." De koninklijke nieuwjaarstoespraken over 'de pacificatie tussen de gemeenschappen' werden veelal een woordelijke overname van die van zijn broer, Boudewijn. Zij wekten ook steeds meer ergernis, zowel in verzetsverenigingen, wanneer het ging 'om het wegwerken van de sociale en humane gevolgen van de repressie en epuratie', als in Vlaamsgezinde kringen, omwille van 'het verkapte of omfloerste separatisme dat ondubbelzinnig moet worden afgezworen'. Daarenboven waren er herhaalde ontluisterende uitglidders door Prins Filip, die in de Vlaamse pers breed uitgemeten werden. De zeer divergerende stijl en discours in de Vlaamse en Franstalige kranten over de monarchie en over prins Filip in het bijzonder, waren tekenend voor het verder uiteengroeien van het land. Het Franstalige nationalisme viel steeds meer samen met het Belgische nationalisme. In een moderne natiestaat, zo besluit de auteur, is de monarchie een factor van eenheid. In België is dat niet meer zo en hij besluit met de vragen: Waar gaat het heen met België? en: Komt het einde van dit land in zicht?

Dit lezenswaardig historisch werk leest men niet uit op twee avonden. Het is boeiend en origineel omdat het meer wil zijn dan een synthese van alles wat hierover bekend is. De auteur bestrijdt bepaalde stellingen en mythen en graaft dieper naar '*wie es eigenlijk geweest is*'. Het cruciale breukmoment van België situeert hij bij de aanvang van de democratisering in 1893. Bij Wils is de niet realisering door Albert I na WO I van het minimumprogramma van Van Cauwelaert in 1918-1923, de oorzaak van alle kwaad. Bij Van Goethem ondermijnt het nationalistische kluwen de Belgische eenheid reeds vóór 1914. De democratisering betekende de doorbraak van de massa en bezegelde op termijn het einde van de *tweetalige apartheid* in Vlaanderen. De monarchie heeft de evolutie vaak verkeerd ingeschat en de krachtsverhoudingen waren steeds zo dat de koningen zich moesten neerleggen bij de evolutie. De auteur volgt daarbij de '*path dependency*' methode met onomkeerbare patronen, een moderne methode in de economische en sociale wetenschappen (pg. 206). Zowel het Vlaamse ('*flamingantische jacobijnen*') als het Waalse nationalisme worden tegen het licht gehouden. Dit is hogelijk te waarderen, al mag dit worden verwacht van de wetenschap.

Toch zal de objectieve buitenstaander, na lectuur van dit boek én met kennis van wat hieraan is voorgegaan, zich afvragen waarom, hoe en met welk verlies dit zuidelijk

deel van de Nederlanden deze worsteling is te boven gekomen. Afnemen van het noordelijke deel sinds 1648, kwam dit Vlaanderen met inbegrip van Brussel als winge-west van Spanje terecht in de contrareformatie, waar uitsluitend de gezamenlijke belangen van Kerk en overheid werden behartigd, en later van Oostenrijk. Deze *'invented nation'*, zoals de auteur het gaarne noemt, werd daarna overweldigd door de Franse revolutionairen en, na slechts een korte onderbreking in het Nederlandse Koninkrijk, geraakte het opnieuw verstrikt, nu in een Belgisch kluwen. Opgescheept met een verfranst en vooral Nederlands-vijandig establishment, werd daarbij de munitie vanuit Wallonië en Parijs voortdurend toegeschoven. Leopold III noemde deze Vlaamse Franstaligen *'une minorité dirigeante égoïste et bornée qui se refusait à parler leur langue et à participer à la vie du peuple'*. De geïnteresseerde buitenstaander zal zich daarom afvragen: hoeveel generaties idealisme en democratische overtuigingskracht moet dit hebben gekost?... en, hoelang moet dit nog duren?

DE ONDERGANG VAN DE FAMILIE BUSH

CRAIG UNGER

2008; 488 blz; 150 x 235 mm

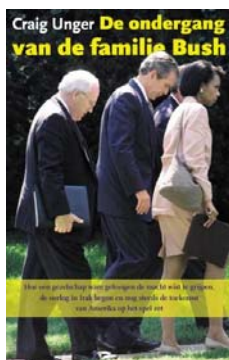
Uitgeverij Roularta Books, Roesselare

www.roulartabooks.be

€ 32,50 ISBN 978 90 5466 8947

€ 25,00 (in pocketvorm): ISBN 978 90 5330 599 7

Bespreker: Jan Dockx

Het boek beschrijft het diepgaande conflict tussen vader en zoon Bush, respectievelijk de 41ste en 43ste president. Bush 41, een overtuigde anglicaan, Bush 43, een neoconservatief. Beiden hebben een verschillende visie over de oorlog in Irak. Het conflict tussen beiden was niet alleen religieus maar ook confidencieel en politiek van aard. Bush 41 oordeelde ten tijde van de 1ste Golfoorlog dat de inname van Bagdad zou leiden tot onmetelijke menselijke en politieke kosten, een voorspelling die uitkwam tijdens de 2de Golfoorlog. Zij vertegenwoordigden tegengestelde krachten in de Amerikaanse samenleving.

Aan de ene kant stond de vader, als realist en pragmaticus de eeuwenoude Amerikaanse democratie naadloos verderzettend. De zoon aan de andere kant, enerzijds geïnspireerd door de christelijke vleugel en overtuigd dat het lot van Amerika door God was voorbestemd, en anderzijds door de neo-conservatieven die overtuigd waren dat Amerika's grootheid op universele principes was gebaseerd, een legitimatie om de wereld te overheersen. Tussen vader en zoon bestond geen rechtstreekse communicatie meer. Ondertussen is genoegzaam bekend hoe de oorlog ontaarde tot een oefenterrein voor terroristen en een burgeroorlog tussen Soennieten en Sjiieten, waarbij het conflict het hele Midden-Oosten dreigde te destabiliseren. De auteur toont aan dat de basis voor het besluit tot deze bloederige en niet te winnen oorlog in feite al tientallen jaren eerder werd gelegd door de geheime relatie tussen neo-conservatieven en christelijk-rechts. Hij plaatst deze fundamentalisten als de grootste vijanden van een moderne en humanistische wereld op dezelfde lijn met islamieten.

20 JAAR OPEN MONUMENTENDAG

VLAANDEREN

20 MARKANTE
MONUMENTEN VAN DE 20STE
EEUW

KRIS MOTMANS

2008; 167 blz; 250 x 250 mm; 112
kleurenillustraties.

Uitgeverij: Davidsfonds, Blijde
Inkomstraat 79, 3000 Leuven.

www.davidsfondsuitgeverij.be

ISBN 978 90 5826 568 5

€ 29,25

Bespreker: Jan Dockx

Open Monumentendag kan nog steeds rekenen op een ruime publieke belangstelling en staat vandaag nog steeds voor het "beleven" van monumenten die anders niet voor het publiek toegankelijk zijn. In de loop der jaren openden duizenden monumenten hun deuren en mettertijd werden landschapszorg en archeologie in het aanbod opgenomen. De 20ste verjaardag staat in het teken van het 20ste- eeuwse erfgoed. Dit boek geeft u alvast een voorsmaakje voor Open Monumentendag op 14 september.

Twintig 20ste eeuwse unieke monumenten worden toegelicht in dit prachtig boek waar u van achter de gevels kan meekijken en meegenieten. De teksten zijn boeiend en de kleurenfoto's paginagroot.

DUIZEND KUSSEN

Oorspronkelijke titel: Bacci

Vertaald uit het Italiaans door
Evianne de Kup

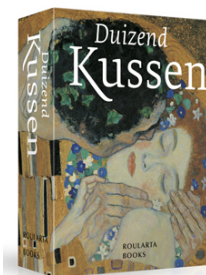
2009; 448 blz.; 115 x 145; rijk
geïllustreerd; hardcover

Uitgever: Thoth/Roularta (Roularta-
books.be)

ISBN 978 90 8679 196 5

€ 14,90

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Dit is een aardigheidje, zowel wat formaat als inhoud betreft. In meer dan tweehonderd uitbeeldingen wordt aandacht gevraagd voor het universele en tijdloze gebaar van de kus, vanaf de oudheid tot aan de huidige tijd. Elk schilderij of beeldhouwwerk gaat vergezeld van een spreuk of citaat uit een gedicht of roman. Op deze manier biedt dit zeer rijk geïllustreerde boek een breed spectrum aan hartstocht, tederheid, ouderliefde, verleiding, boosaardigheid, ondeugendheid, heimelijkheid. De kus is één van de weinige gebaren die door de eeuwen heen en over de continenten heen overal en altijd zijn intrinsieke waarde heeft behouden. Zijn kracht is nog verder gegroeid door de rijkdom en de verscheidenheid van symbolische betekenissen en gevoelsmatige implicaties. Ook de dodelijke vampierkus ontbreekt niet.

De vindplaats van ruim 200 illustraties wordt verantwoord. Registers betreffende de beeldende kunstenaars en auteurs zijn eveneens aanwezig. Een alleraardigst boekje, uitstekend als geschenk aan geliefden en anderen!

PERSONALIA

IN MEMORIAM DOKTER ROGER VAN DER CAMMEN

Op 17 februari ll. overleed onze Collega en trouw VGV-lid Dokter Roger Van der Cammen, geneesheer-internist te Mol.

Ik leerde hem kennen in de zestiger jaren als jonge assistent in de dienst Inwendige Geneeskunde van de universitaire Sint Rafaëlskliniek te Leuven.

Ik heb veel van hem geleerd: wij keken naar hem op omwille van zijn grote bereidheid tot kennisoverdracht, zijn correcte houding tegenover de jongere assistenten en zijn minzame omgang met de patiënten.

De Raad van Bestuur van het VGV biedt aan Mevrouw Van der Cammen zijn oprechte christelijke deelneming aan.

Eric Ponette

BRIEFWISSELING

Van: Eric Ponette

Aan: Minister Marino Keulen

CC: Patrik Van Krunkelsven; Maggie De Block; Yolande Avontroodt

Onderwerp: Gezondheidszorg: Vlaamse bevoegdheid

Verzonden: donderdag 14 mei 2009

Geachte Heer Minister,

Gisteren las ik in DE TIJD dat U op de "Dag van de Verpleegkunde" een pleidooi hield om van de ganse gezondheidszorg een Vlaamse bevoegdheid te maken.

Als arts wil ik U daarvoor feliciteren.

Ik hoop dat Open VLD Uw stelling zowel vóór als na de verkiezingen van 7 juni a.s. op een overtuigende wijze zal verdedigen.

Met de meeste hoogachting,

Eric Ponette

Em. gewoon hoogleraar

Faculteit geneeskunde, KU Leuven

De Kamer van Inbeschuldigingstelling van Gent laat de grootste drugsboer aller tijden vrij omdat de speurders niet het juiste huiszoekingsbevel bij zich hadden. ... Stel dat de speurders die Dutroux ontmaskerd hebben een fout huiszoekingsbevel bij zich hadden, en ze stoten daar onverwacht op een kelder met gekidnapte meisjes. Moet de kindermoordenaar dan vrijuit gaan? Volgens de KIB in Gent is dat inderdaad het geval.

Paul GEUDENS - DE GAZET VAN ANTWERPEN - 25/06/09

Eerst ging de regering -Van Rompuy op gang komen na de regionale verkiezingen van 7 juni. Daarna ging het gebeuren na de vorming van de deelstaatregeringen. En gisteren gaf de federale regering het signaal dat het allemaal nog wat langer zal duren. Omdat volgens de recentste cijfers de Belgische economie ook volgend jaar nog zou krimpen, is het niet opportuun om fors te besparen, is de redenering. Het echte werk zou dan voor de federale regering zijn die na 2011 aantreedt.

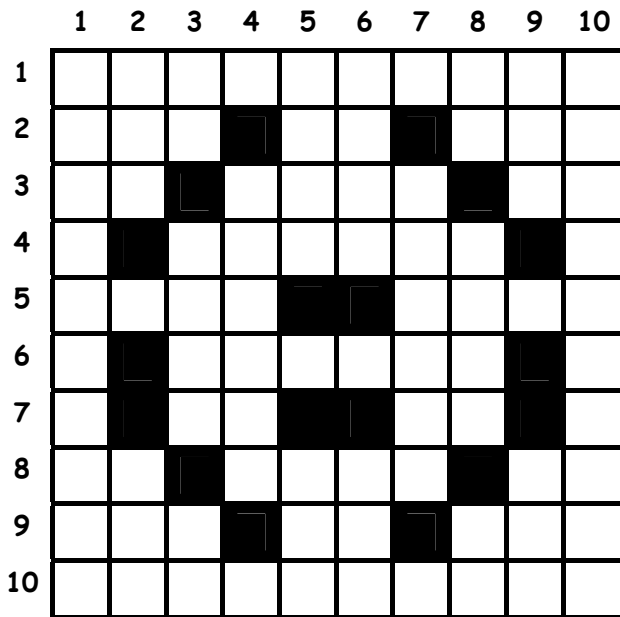
Bart HAECK - DE TIJD - 25/06/09

Dat het separatisme van 1830 een volksofstand was, wordt alleen door "Belgische" (en natuurlijk Franse) auteurs verdedigd; alle andere buitenlandse objectieve bronnen hebben het uitdrukkelijk over de beslissende rol van Franse "agents provocateurs".

Alexander EVRARD, em. hoogleraar geneeskunde U Gent, - HET VERBOND - juli 2009

HOMO LUDENS

KRUISWOORDRAADSEL

Horizontaal

1. Ons land
2. Zelfbestuur is geen vraag maar een..../Fries dorp/
gaat nu allen heen (lat)
3. Rooms-katholiek/zelfs niet één toegeving/in het jaar onzes
Heeren
4. Is nodig om één Vlaams front te vormen
5. Wat een deel van de darm betreft/is de schrijvende pers
heden ten dage
6. Uiting van allergie of verkoudheid
7. Selenium/Europese gemeenschap
8. ..kies voor Vlaanderen /plaatsje in Sleeswijk-Holstein/
meisjesnaam
9. Voor het goede doel kunnen we er al eens belanden/
lengtemaat/ moet goeie whisky zijn
10. Denkend aan

Vertikaal

1. Dat staat er weeral aan te komen
2. Krijgen de belgicisten op stuk/vatten wij steeds bij de horens
3. Die van de "affaires" loopt door Charleroi/de mijne is een
Vlaamse overwinning op 7 Juni/Readers-Digest
4. Sommigen doen het met hun klak bij de verkiezingen
5. Antwoord of we Brussel loslaten/die het toch doet is er een
6. Van het werkwoord doen / iedereen
7. Dit doen we voortaan met Waalse eisen
8. Romeins Imperium /de Brusselse is altijd ver-
stopt/voorvoegsel
9. Dit zijn geen Baskische amateurs/Arabische voornaam
10. Wordt veel te weinig gesproken in Brussel

*Dit kruiswoordraadsel werd ingezonden door
Dr. Koenraad De Troeyer.*

Wie maakt ook een ontwerp met woorden (gedeeltelijk medische thema's) en zwarte vakjes?

Inzendingen zijn nog steeds welkom via brief of per e-post:

Redactie Periodiek, VGV, Ergo de Waellaan, 3 - bus 14, 2100 Deurne-Antwerpen.

info@vgv.be

WEETJES

WIST JE DAT....

- 👉 Tango de ziekte van Parkinson kan verzachten.
- 👉 Gelukkig zijn en niet roken respectievelijk 7,5 en 10 levensjaren oplevert.
- 👉 Het bekijken van kunst de pijn kan verlichten.
- 👉 Planten met stress eigen aspirine produceren.
- 👉 Horizontale strepen in de kleding slanker tonen.
- 👉 Bellende automobilisten vaker botsen.
- 👉 Je in de slaap niet kunt niezen.
- 👉 Luchtmachtpiloten meer dochters krijgen omdat het X chromosoom beter de druk van de
zwaartekracht doorstaat dan het Y chromosoom.
- 👉 Crocs sandalen verboden zijn in Weense ziekenhuizen omdat ze niet antistatisch zijn en zo
elektronische apparatuur verstoren.
- 👉 Langere mensen beter scoren bij intelligentietesten.

Uitgave van het VGV

- ⊗ Redactieraad: Prof. Dr. A. Baert, Dr. J. Dockx, Dr. J. Gyselinck, Dr. P.H. Jongbloet, Dr. R. Lenaerts, Prof. Dr. E. Ponette, Dr. J. Van Meirhaeghe
- ⊗ Verantwoordelijke uitgever: Dr. J. Van Meirhaeghe, Koolkerkesteenweg 76, 8340 Oostkerke
- ⊗ Hoofdredacteur: Prof. Dr. E. Ponette, Schoonzichtlaan 40, 3020 Winksele-Herent en Dr. P.H. Jongbloet
- ⊗ De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs
- ⊗ Drukkerij Jules De Winter, Kleine Markt 13, 2000 Antwerpen, Tel. 03/232.20.22, Fax. 03/225.15.84